

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 29.4.2013
SWD(2013) 53 final/2

ARBEJDSDOKUMENT FRA KOMMISSIONENS TJENESTEGRENE

Vejledning i anvendelsen af EU's regler om statsstøtte, offentlige indkøb og indre marked på tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, især sociale tjenesteydelser af almen interesse.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	Indledning	19
2	Begrebet tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (SGEI).....	23
3	Den nye lovpakke om statsstøtte til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse	30
3.1	Oversigt over den nye lovpakke om statsstøtte til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.....	30
3.2	Meddelelsen	33
3.2.1	Hvornår finder statsstøttereglerne anvendelse, og hvad er konsekvenserne?	33
3.2.2	Overdragelsesakt.....	44
3.2.3	Kompensation uden støtte i henhold til Altmark-dommen	51
3.3	Kompensation uden støtte i henhold til de minimis-forordningerne	57
3.4	Kompensation i henhold til afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse	61
3.4.1	Anvendelsesområde	61
3.4.1.1	Tærsklen på 15 mio. EUR.....	62
3.4.1.2	Hospitaler og sociale tjenester	62
3.4.1.3	Overdragelsesperiodens varighed	65
3.4.1.4	Anvendelse på transportsektoren	65
3.4.1.5	Kriseramte virksomheder	67
3.4.2	Forenelighedskriterier	67
3.4.2.1	Generel præsentation.....	67
3.4.2.2	Overdragelsesakt.....	70
3.4.2.3	Kompensationens størrelse.....	73
3.4.2.4	Overkompensation og inddrivelse.....	78
3.4.2.5	Underkompensation	79
3.4.3	Gennemskuelighed og rapportering	80
3.4.4	Ikrafttræden og overgangsbestemmelser.....	81
3.5	Kompensation i henhold til rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.....	81
3.5.1	Anvendelsesområde	81
3.5.2	Forenelighedskriterier (svarene på spørgsmål 117, 119, 124-138 og 140-147 vedrørende afgørelsen gælder tilsvarende for rammebestemmelserne).....	83
3.5.3	Ikrafttræden og overgangsbestemmelser.....	91
3.6	Lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og andre regler.....	92

4	Spørgsmål vedrørende anvendelsen af reglerne om offentlige indkøb på socialydelser af almen interesse.....	96
4.1	Socialydelsen af almen interesse udføres af den offentlige myndighed selv	96
4.2	Udførelsen af socialydelsen af almen interesse er overdraget til tredjemand mod vederlag.....	97
5	Samtidig anvendelse af statsstøttere reglerne og reglerne om offentlige indkøb og koncessioner på tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.....	110
6	Generelle spørgsmål vedrørende anvendelsen af traktatens regler om det indre marked (etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser) på tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og især socialydelser af almen interesse.....	113
7	Spørgsmål vedrørende anvendelsen af servicedirektivet på tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og især socialydelser af almen interesse.....	116

INDHOLDSFORTEGNELSE – SPØRGSMÅL

1	Indledning	19
2	Begrebet tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (SGEI).....	23
1.	<i>Hvad er en tjenesteydelse af almen interesse (SGI)?</i>	23
2.	<i>Hvad er en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse? Er det obligatorisk for de offentlige myndigheder at indføre dette begreb i deres nationale lovgivning?</i>	23
3.	<i>Hvad er en socialydelse af almen interesse (SSGI)?</i>	23
4.	<i>Har medlemsstaterne et vist råderum med hensyn til at definere tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	25
5.	<i>Kan Kommissionen opstille en liste over de kriterier, som de offentlige myndigheder vil kunne bruge til at fastlægge, hvorvidt en tjenesteydelse er af almen interesse?</i>	25
6.	<i>Sætter EU-lovgivningen grænser for medlemsstaternes råderum til at definere tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	25
7.	<i>Er der eksempler på åbenbart urigtige skøn i medlemsstaternes definition af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	26
8.	<i>Er det muligt at anse visse finansielle tjenesteydelser for at være tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	27
9.	<i>Kan opbygning af infrastruktur betragtes som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse?</i>	27
10.	<i>Kan skabelsen og opretholdelsen af arbejdspladser i en virksomhed med henblik på at udvide virksomhedens forsknings- og udviklingsindsats, f.eks. inden for naturpræparater, anses for at være en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse?</i>	28
11.	<i>Kan en offentlig myndighed klassificere en tjenesteydelse som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, når der allerede er andre erhvervsdrivende på markedet, som tilbyder lignende tjenesteydelser uden at have fået overdraget at udføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse?</i>	28
12.	<i>Kan en tjenesteydelse defineres som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, hvis markedet vil kunne udbyde den i nær fremtid?</i>	29
13.	<i>Hvis en udbyder af børnepasning, der driver forretning på normale markedsvilkår uden at have fået overdraget at udføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, kommer i vanskeligheder og risikerer at gå konkurs, kan medlemsstaten da på dette tidspunkt pålægge udbyderen en forpligtelse til offentlig tjeneste for at sikre tjenesteydelsens kontinuitet (forudsat, at der er mangel på udbydere af børnepasning i det pågældende område, som kan udføre denne tjenesteydelse)?</i>	29
3	Den nye lovpakke om statsstøtte til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse	30
3.1	Oversigt over den nye lovpakke om statsstøtte til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse	30
14.	<i>Hvilke instrumenter indgår i den nye lovpakke om statsstøtte til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	30

15.	<i>Hvad er formålet med meddelelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	31
16.	<i>Hvad går de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ud på?</i> .	31
17.	<i>Hvad går afgørelsen ud på?</i>	31
18.	<i>Hvad går rammebestemmelserne ud på?</i>	31
19.	<i>Hvad er målsætningerne for henholdsvis afgørelsen og rammebestemmelserne? Hvad er forskellene mellem de to tekster?</i>	31
20.	<i>Hvad er de logiske trin i analysen af kompensationen for offentlig tjeneste?</i>	32
21.	<i>Hvordan kan der skabes retssikkerhed for leverandører af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse? Hvad hvis de ikke ved, om kompensationen falder ind under afgørelsen, rammebestemmelserne eller de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	32
22.	<i>Pålægges leverandører af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse retlige forpligtelser?</i> .	33
23.	<i>Har virksomhederne i henhold til lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse en ret til at modtage støtte i form af kompensation for offentlig tjeneste?</i>	33
3.2	Meddelelsen	33
3.2.1	Hvornår finder statsstøttereglerne anvendelse, og hvad er konsekvenserne?	33
24.	<i>Hvornår finder reglerne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde om statsstøtte anvendelse på tilrettelæggelsen og finansieringen af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	33
25.	<i>Hvornår betegnes en aktivitet som "økonomisk" i henhold til konkurrencereglerne?</i>	33
26.	<i>Kan udøvere af liberale erhverv udgøre virksomheder i konkurrencereglernes forstand?</i>	35
27.	<i>Hvornår betegnes en aktivitet som ikke-økonomisk i henhold til konkurrencereglerne?</i>	35
28.	<i>Når en offentlig myndighed yder information og rådgivning til borgerne inden for sit kompetenceområde, udøver den da en økonomisk aktivitet i konkurrencereglernes forstand?</i>	37
29.	<i>I meddelelsen opstilles specifikke retningslinjer for sondringen mellem økonomiske og ikke-økonomiske aktiviteter inden for fire områder. Er alle aktiviteter uden for disse fire områder altid økonomiske?</i>	37
30.	<i>Kan klassifikationen som økonomisk eller ikke-økonomisk ændre sig over tid?</i>	37
31.	<i>Kan statsstøttereglerne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde anvendes på tjenesteydere, der driver virksomhed uden gevinst for øje?</i>	37
32.	<i>Må en offentlig myndighed foretrække bestemte typer organisationer, f.eks. offentlige organisationer/kommercielle organisationer/nonprofitorganisationer, som leverandør af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse?</i>	38
33.	<i>Er socialcentre, som leverer socialydelser af almen interesse, f.eks. ældreomsorg og handicaphjælp, underlagt statsstøttereglerne?</i>	38
34.	<i>Er der tale om statsstøtte, når en kommune uddeler værdikuponer til visse brugerkategorier til køb af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	38

35.	<i>Er der tale om statsstøtte, når der ydes socialhjælp til bestemte modtagere såsom lavindkomsthusholdninger, f.eks. ud fra deres faktiske udgifter til en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse og/eller andre objektive kriterier forbundet med deres personlige situation, og den udbetales ved, at en betalingsformidler betaler tjenesteyderen direkte?</i>	38
36.	<i>Tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse udføres ofte i en lokal sammenhæng. Påvirker de virkelig samhandelen mellem medlemsstaterne?</i>	39
37.	<i>Påvirkes samhandelen virkelig, når der kun er en enkelt erhvervsdrivende, der udfører en bestemt tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i et givet område?</i>	40
38.	<i>Er der eksempler på lokale tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, som ikke synes at påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne?</i>	40
39.	<i>Hvad sker der, når en aktivitet er økonomisk og påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne?</i>	42
40.	<i>Betyder anvendelsen af konkurrencereglerne, at medlemsstaterne skal ændre tilrettelæggelsen og driften af deres tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	42
41.	<i>Hvad sker der, når en offentlig myndighed yder kompensation for en tjenesteydelse af almen interesse, som anses for at være økonomisk?</i>	42
42.	<i>Pålægger statsstøttere reglerne de offentlige myndigheder at tilrettelægge deres tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse på en bestemt måde?</i>	42
43.	<i>Kan finansielle midler, der tildeles i forbindelse med overførsel af beføjelser mellem offentlige myndigheder i forbindelse med decentralisering, klassificeres som statsstøtte?</i>	43
44.	<i>Når der er tale om overførsel af finansielle midler til et in house-selskab som defineret i reglerne om offentlige indkøb, der udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, betyder det så, at statsstøttere reglerne ikke finder anvendelse?</i>	43
45.	<i>Hvad er konsekvenserne, hvis kompensation for en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse anses for at udgøre statsstøtte?</i>	43
3.2.2	Overdragelsesakt	44
46.	<i>Hvad er formålet med en overdragelsesakt?</i>	44
47.	<i>Hvilke typer overdragelsesakter anses for at være tilstrækkelige?</i>	44
48.	<i>Er overdragelsesakten også nødvendig i forbindelse med en socialydelse af almen interesse?</i>	45
49.	<i>Hvilke myndigheder er berettiget til at overdrage udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse til en virksomhed? Har kommunale myndigheder denne kompetence?</i>	45
50.	<i>Kan leverandøren af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, der ofte har særlig viden, selv definere indholdet af overdragelsesakten?</i>	46
51.	<i>Svarer begrebet "overdragelsesakt" ifølge artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse til begrebet "tjenesteyder med opdrag fra staten" ifølge servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j)?</i>	46
52.	<i>Udgør en regional offentlig myndigheds beslutning om at definere en socialydelse af almen interesse inden for erhvervsuddannelse og overdrage forvaltningen heraf til en eller flere uddannelsesinstitutioner en overdragelsesakt i statsstøttere reglerne og servicedirektivets forstand?</i>	47

53.	<i>Hvis en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse samfinansieres af flere offentlige myndigheder, skal disse offentlige myndigheder da oprette hver deres overdragelsesakt, eller kan den enkelte myndighed, når den yder kompensation, henvide til den overdragelsesakt vedrørende tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, der er oprettet af den førende eller organiserende myndighed?</i>	47
54.	<i>Hvis en offentlig myndighed ønsker at overdrage flere tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse til en eller flere tjenesteydere, er det da nødvendigt, at myndigheden opretter særskilte akter for de enkelte tjenesteydelser?</i>	48
55.	<i>Bør overdragelsesakten indeholde en definition af en "opgave" eller "specifikke aktiviteter", der skal udføres?</i>	48
56.	<i>Hvordan skal en overdragelsesakt vedrørende tjenesteydelser såsom socialydelser af almen interesse, som dels skal ses i et overordnet perspektiv, dels målrettes de enkelte brugeres specifikke behov, udfærdiges? Skal overdragelsesakten indeholde en beskrivelse af hver tjenesteydelse, der skal udføres?</i>	48
57.	<i>Kan det samme selskab få overdraget at udføre den samme tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse ved overdragelsesperiodens udløb?</i>	49
58.	<i>Hvordan udfærdiges en overdragelsesakt vedrørende tjenesteydelser, der skal tilpasses udviklingen i plejehov, brugerprofiler og brugerantal i overdragelsesperioden?</i>	50
59.	<i>Begrænser kravet om en overdragelsesakt tjenesteydernes selvbestemmelse og frie initiativ?</i>	50
60.	<i>Begrænser kravet om en overdragelsesakt de muligheder, som lokale afdelinger af en leverandør af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, der er blevet behørigt bemyndiget på nationalt plan, har for selv at fastsætte prioriteter?</i>	51
3.2.3	Kompensation uden støtte i henhold til Altmark-dommen	51
61.	<i>Hvad præciserer Domstolen i Altmark-dommen?</i>	51
62.	<i>Kan en offentlig myndighed undgå at blive omfattet af statsstøttereglerne ved at organisere en udbudsprocedure uden at kontrollere, om alle kriterierne i Altmark-dommen er opfyldt?</i>	53
63.	<i>Hvorfor skal udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse kompenseres på grundlag af kriteriet "laveste omkostninger for samfundet"? Fører dette ikke til en tjenesteydelse af dårlig kvalitet?</i> 53	
64.	<i>Kan der angives et eksempel på en situation, hvor en tilbagebetalingsklausul (jf. punkt 67 i meddelelsen) vil være relevant?</i>	53
65.	<i>Hvad er en offentlig procedure i henhold til punkt 66 i meddelelsen?</i>	54
66.	<i>Hvad er en begrænset procedure i henhold til punkt 66 i meddelelsen?</i>	54
67.	<i>Hvorfor anses proceduren med forhandling kun for at være tilstrækkelig til at opfylde den fjerde betingelse i Altmark-dommen i særlige tilfælde?</i>	54
68.	<i>I de tilfælde, hvor der kun indkommer ét tilbud, kan tilbuddet da aldrig formodes at være tilstrækkeligt til at sikre, at tjenesten leveres til de laveste omkostninger for samfundet, eller kan der også være tilfælde, hvor tilbuddet stadig er tilstrækkeligt?</i>	55
69.	<i>Hvad er sammenhængen mellem nationale regler om offentlige indkøb og statsstøttereglerne? Kan EU's statsstøtteregler medføre en forpligtelse til altid at anvende reglerne om offentlige indkøb, hvis en tjenesteyder får overdraget at udføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse?</i>	55

70.	<i>Hvad sker der, hvis anvendelsesområdet for procedurer for offentlige indkøb med et forhandlingselement ændres i forbindelse med den reform af EU's regler om offentlige indkøb, som pågår i øjeblikket?</i>	55
71.	<i>Hvad betyder "generelt accepteret godtgørelse på markedet" helt præcist? Kan en enkelt ekspertudtalelse være tilstrækkelig dokumentation?</i>	56
72.	<i>Kan en medlemsstat med henblik på anvendelsen af kriteriet om en veldrevet gennemsnitsvirksomheds udgifter på forhånd fastsætte referenceomkostninger?</i>	56
73.	<i>Hvad er konsekvenser af at anvende eller undlade at anvende Altmark-kriterierne?</i>	56
3.3	Kompensation uden støtte i henhold til de minimis-forordningerne	57
74.	<i>Hvad er forskellen mellem de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og den generelle de minimis-forordning?</i>	57
75.	<i>Hvordan kan det sikres, at loftet på 500 000 EUR overholdes? Er der nogen kontrol af overholdelsen?</i>	57
76.	<i>Er en overdragelsesakt i henhold til afgørelsen eller rammebestemmelserne også nødvendig i henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	57
77.	<i>Hvad er fordelene ved at anvende de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse i forhold til afgørelsen?</i>	58
78.	<i>Hvad er reglerne for kumulering af støtte ydet efter de to de minimis-forordninger? Kan en virksomhed, der har modtaget de minimis-støtte i henhold til den generelle forordning de foregående år, helt konkret nu også modtage de minimis-støtte til udførelse af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i> 58	
79.	<i>Hvad er reglerne for kumulering af støtte ydet i henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og kompensation ydet i henhold til Altmark-kriterierne?</i> ..58	
80.	<i>Kan en virksomhed modtage kompensation for én tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i henhold til afgørelsen eller rammebestemmelserne og de minimis-støtte for en anden tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	58
81.	<i>Kan en tjenesteyder, der i en bestemt periode modtog kompensation i henhold til afgørelsen eller rammebestemmelserne, modtage støtte i henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse i en anden periode for den samme tjenesteydelse?</i>	59
82.	<i>En tjenesteyder ønsker at oprette en støttetjeneste til unge arbejdsløse, hvilket kræver en finansiel støtte på 150 000 EUR. Finder statsstøttereglerne anvendelse på et sådant tilskud, der tildeles af en offentlig myndighed?</i>	59
83.	<i>Kan en offentlig myndighed finansiere et pilotprojekt for at definere indholdet af forskellige tjenester af almindelig økonomisk interesse?</i>	59
84.	<i>Gælder maksimumbeløbet på 200 000 EUR/500 000 EUR i forbindelse med finansiering af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i henhold til den generelle de minimis-forordning eller de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse for den pågældende tjenesteydelse eller for den virksomhed, der har fået overdraget at udføre den pågældende tjenesteydelse, idet der tages hensyn til andre aktiviteter, som virksomheden får statsmidler til?</i>	60

85.	<i>Hvis det organ, der har fået overdraget at udføre flere tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, fører særskilt regnskab over hver enkelt af disse tjenesteydelser, er det da muligt at anvende de minimis-reglen på hver tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse for sig?</i>	60
86.	<i>Hvis et organ, der har fået overdraget at udføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, også udøver ikke-økonomiske aktiviteter, er det da ifølge de minimis-forordningerne nødvendigt at fratække den kompensation, der tildeles for de ikke-økonomiske tjenesteydelser af almen interesse?</i>	60
87.	<i>Investeringsbudgettet for en socialydelse af almen interesse kan være afsat for en bestemt periode, som kan strække sig over et år eller flere. Er det i så fald muligt at anvende de minimis-forordningerne?</i>	61
88.	<i>Finder de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og den generelle de minimis-forordning anvendelse på støtte til kriseramte leverandører af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	61
3.4	Kompensation i henhold til afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse	61
3.4.1	Anvendelsesområde	61
89.	<i>I hvilke tilfælde finder afgørelsen anvendelse?</i>	61
3.4.1.1	Tærsklen på 15 mio. EUR	62
90.	<i>Er tærsklen på 15 mio. EUR en netto- eller bruttoværdi?</i>	62
91.	<i>Finder tærsklen anvendelse pr. overdraget tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse eller pr. virksomhed? Hvorledes er reglerne, hvis flere virksomheder udfører en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i fællesskab?</i>	62
3.4.1.2	Hospitaler og sociale tjenester	62
92.	<i>Der er en bestemmelse om andre tjenester i direkte tilknytning til hospitalers hovedvirksomhed i artikel 2, stk. 1, litra b), men ikke i artikel 2, stk. 1, litra c), for sociale tjenester. Betyder det, at sociale tjenester behandles mindre gunstigt?</i>	62
93.	<i>Hvem kan definere begrebet "sociale tjenester"?</i>	62
94.	<i>Hvorfor er listen i afgørelsen over sociale tjenester fritaget for anmeldelsespligten udtømmende? Hvad sker der, hvis en medlemsstat ønsker at overdrage udførelsen af en socialydelse af almen interesse, der ikke er omfattet af denne liste, til en tjenesteyder?</i>	63
95.	<i>Hvad er sammenhængen mellem listen over sociale tjenester i afgørelsen og listen over tjenester i bilag II B til direktivet om offentlige indkøb (direktiv 2004/18/EF)?</i>	63
96.	<i>Hvad dækker udtrykket "børnepasning" i artikel 2, stk. 1, litra c)?</i>	63
97.	<i>Begrænser udtrykket "som opfylder sociale behov" typen af socialydelser af almen interesse, f.eks. i forbindelse med børnepasning, til børnepasning for familier med økonomiske problemer?</i>	63
98.	<i>Hvad dækker udtrykket "social integration af sårbare grupper" i artikel 2, stk. 1, litra c)?</i>	64
99.	<i>Hvad dækker udtrykket "adgang til og reintegration på arbejdsmarkedet" i artikel 2, stk. 1, litra c)? Omfatter det erhvervsuddannelse?</i>	64
100.	<i>Kan støtte til virksomheder, der beskæftiger sig med social integration og integration på arbejdsmarkedet, omfattes af afgørelsen?</i>	64

3.4.1.3	Overdragelsesperiodens varighed	65
101.	<i>Kan overdragelsesperioden overstige 10 år, hvis en betydelig investering skal afskrives over en længere periode, eller af andre begrundede årsager? Hvad dækker udtrykket "betydelig investering"?</i>	65
102.	<i>Da overdragelsesperioden i princippet er begrænset til 10 år, er det da ikke længere muligt at overdrage udførelsen af en tjenesteydelse for en ubegrænset periode?</i>	65
3.4.1.4	Anvendelse på transportsektoren	65
103.	<i>Hvad er forskellen mellem afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra d), og artikel 2, stk. 1, litra e)?</i>	65
104.	<i>Hvordan beregnes tærsklen på 300 000 passagerer inden for luft- eller søtransport til og fra øer i afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra d), præcist? Kan afgørelsen ligeledes anvendes på luft- eller søruter uden forbindelser til en ø?</i>	65
105.	<i>Er lufthavne med over 200 000 passagerer eller havne med over 300 000 passagerer omfattet af afgørelsen, hvis kompensationen for offentlig tjeneste ikke overstiger 15 mio. EUR?</i>	66
106.	<i>Hvad er sammenhængen mellem afgørelsen og forordning (EF) nr. 1008/2008, navnlig forordningens artikel 16? Kan der anføres eksempler på, hvilke former for tjenesteydelser, der kan defineres som tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse i forbindelse med lufthavne i henhold til afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra e)?</i>	66
107.	<i>Hvad er sammenhængen mellem afgørelsen og forordning 1370/2007?</i>	67
3.4.1.5	Kriseramte virksomheder	67
108.	<i>Finder afgørelsen anvendelse på kriseramte virksomheder?</i>	67
3.4.2	Forenelighedskriterier	67
3.4.2.1	Generel præsentation.....	67
109.	<i>Hvilke hovedkriterier for forenelighed er der fastlagt i afgørelsen?</i>	67
110.	<i>Hvad er forskellen mellem betingelserne i Altmark-dommen og de betingelser, der er fastlagt i afgørelsen?</i>	67
111.	<i>Hvad er hovedforskellene mellem afgørelserne fra 2005 og 2011 med hensyn til forenelighedskriterierne?</i>	68
112.	<i>Hvis alle erhvervsdrivende på markedet fik pålagt at udføre samme tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, burde de i så fald modtage samme kompensationsbeløb for udførelsen af denne tjenesteydelse i henhold til reglerne om statsstøtte?</i>	69
113.	<i>Stilles der i afgørelsen krav om at vælge den billigste virksomhed til at udføre de pågældende tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	69
114.	<i>Er det rigtigt, at en offentlig myndighed ikke behøver at overholde EU's regler om offentlige indkøb, hvis myndigheden klassificerer en tjenesteydelse som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse og overholder afgørelsen?</i>	69
3.4.2.2	Overdragelsesakt.....	70
115.	<i>Hvad er baggrunden for indførelsen af et nyt krav om at henviser til afgørelsen i overdragelsesakten (artikel 4, litra f)?</i>	70

116.	<i>I henhold til afgørelsen skal parametrene for beregning af kompensationen defineres i overdragelsesakten. Hvordan kan man det, inden tjenesten udbydes?</i>	70
117.	<i>Selv for erfarne SGEI-udbydere kan der være en høj grad af uforudsigelighed forbundet med omkostningerne og en risiko for efterfølgende underskud som f.eks. uforudsigelige udsving i plejeintensiteten og brugernes profiler og antal og i indtægtsniveauet (ubetalte brugergebyrer, udsving i antallet af brugere, manglende bidrag fra andre offentlige myndigheder). Hvordan kan de offentlige myndigheder imødegå denne situation?</i> 70	
118.	<i>Skal parametrene for beregning af kompensationen defineret for et bestemt organ sammenholdes med parametrene for andre organer? Skal effektiviteten vurderes? Hvordan kan værdien af sjælesorg, moralsk støtte og større tidsforbrug sammenlignes?</i>	71
119.	<i>Hvordan fastlægges parametrene for kompensation af omkostninger, hvis en given tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse finansieres af to eller flere offentlige myndigheder?</i>	71
120.	<i>Hvis en offentlig myndighed udelukkende ønsker at finansiere en del af de årlige omkostninger, som en tjenesteyder har ved udførelsen af en overdraget tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, hvordan skal parametrene for kompensation da fastlægges?</i>	72
121.	<i>Såfremt en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse er delvist finansieret af en offentlig myndighed og delvist af brugerne, er det da muligt for den offentlige myndighed at dække alle omkostningerne, hvis den pågældende tjenesteydelse er tabsgivende?</i>	72
122.	<i>Kan en offentlig myndighed anføre i overdragelsesakten, at den vil dække driftstabene i hver nærmere fastsat periode uden at definere andre parametre for beregning af kompensationen?</i>	72
3.4.2.3	Kompensationens størrelse.....	73
123.	<i>Hvilken metode skal der anvendes til at beregne nettoomkostningerne ved opfyldelsen af forpligtelserne til offentlig tjeneste i henhold til afgørelsen?</i>	73
124.	<i>Kan der gives eksempler på den type investering i forbindelse med en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, som kan støttes? Kan omkostningerne forbundet med en skibsmotor f.eks. anses som en omkostning ved en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, hvis myndigheden har pålagt rederen en forpligtelse til offentlig tjeneste vedrørende befordring af passagerer?</i>	73
125.	<i>Er det nødvendigt, at der ydes et bestemt kompensationsbeløb til bestemte omkostninger?</i>	73
126.	<i>Er det muligt både at tage hensyn til tilskud fra en offentlig myndighed og de tjenesteydelser, som en offentlig myndighed udfører for at hjælpe et organ med at opfylde dets forpligtelser til offentlig tjeneste, ved beregningen af kompensationen?</i>	74
127.	<i>Hvordan beregnes kompensationen for offentlig tjeneste, når leverandørerne af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse har særlige eller eksklusive rettigheder forbundet med udførelsen af flere offentlige tjenester?</i>	74
128.	<i>Når flere offentlige organer, herunder en lokal myndighed, og private organer går sammen i en retlig enhed for i fællesskab at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, hvordan skal der da ved beregningen af kompensationen tages hensyn til, at der indgår enheder i konsortiet, som ikke er offentlige myndigheder?</i>	74
130.	<i>Skal de betalinger, der effektueres i henhold til en resultatoverførselsaftale i et offentligt holdingselskab, medregnes i indtægterne ifølge afgørelsens artikel 5, stk. 4?</i>	75
131.	<i>Hvad forstås ved "rimelig fortjeneste" i forbindelse med beregningen af den forenelige kompensation?</i>	75

132.	<i>Hvad forstås ved "risiko"? Kan der angives eksempler på, hvad der udgør en risiko for tjenesteyderen?</i>	76
133.	<i>I forbindelse med beregningen af den rimelige fortjeneste henvises der i afgørelsen til en forrentning af egenkapitalen. Er det muligt at anvende andre metoder til beregning af en rimelig fortjeneste?</i>	76
134.	<i>"Safe harbour"-bestemmelsen vedrørende fortjenesten finder kun anvendelse på kapitalforrentning. Er der ingen "safe harbour", såfremt der anvendes andre indikatorer for fortjenesten, hvis de kan begrundes?</i>	76
135.	<i>Hvor kan man få oplyst den relevante swaprente?</i>	77
136.	<i>Ville det være acceptabelt at lægge 20 % til omkostningerne som en rimelig fortjeneste?</i>	77
137.	<i>Er det nødvendigt at føre særskilte regnskaber for en virksomhed, der udfører en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse og samtidig udøver andre kommercielle aktiviteter?</i>	77
138.	<i>Er det nødvendigt at føre særskilte regnskaber for et organ, der har fået overdraget at udføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, og som ligeledes udøver ikke-økonomiske aktiviteter?</i>	77
139.	<i>Hvilke omkostninger kan kompenseres, når en virksomhed bruger samme infrastruktur til både at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og udøve økonomiske aktiviteter, som ikke anses for at være tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	77
3.4.2.4	Overkompensation og inddrivelse	78
140.	<i>Afgørelsen giver mulighed for at yde kompensation for offentlig tjeneste, men forbyder overkompensation. Hvad forstås ved "overkompensation"?</i>	78
141.	<i>Der skal foretages kontrol hvert tredje år. Er det muligt at fremføre overkompensationen til den efterfølgende periode ud over de 10 %, hvis der ikke sker overkompensation i hele overdragelsesperioden? Eller skal beløbet inddrives?</i>	78
142.	<i>Hvilken indflydelse vil det få for den offentlige myndigheds pligt til at foretage kontrol med overkompensation, hvis man indfører en mekanisme til at imødegå enhver overkompensation?</i>	78
143.	<i>Hvis en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse samfinansieres af to eller flere offentlige myndigheder (f.eks. staten og/eller en region og/eller et amt og/eller en lokalforvaltning på lavere niveau), hvordan skal kontrollen med overkompensation da foretages?</i>	78
144.	<i>Hvis der foreligger overkompensation for en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, der samfinansieres af offentlige myndigheder på flere forskellige niveauer, hvordan skal tilbagebetalingen af overkompensationen da foregå mellem de forskellige involverede niveauer?</i>	79
3.4.2.5	Underkompensation	79
145.	<i>Er det i henhold til statsstøttere reglerne forbudt at underkompensere en leverandør af socialydelser af almen interesse/tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, dvs. at yde en kompensation, som er mindre end de omkostninger, der er forbundet med udførelsen af den pågældende tjenesteydelse? Er underkompensationen af en tjenesteyder ikke en økonomisk fordel for den pågældendes konkurrent, som ikke skal bære den økonomiske byrde ved denne underkompensation?</i>	79
146.	<i>Kan en virksomhed, der udfører en underkompenseret tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, modtage en foreløbig kompensation inden afslutningen af regnskabsåret, hvis den får den nødvendige kompensation for udførelsen af opgaven efter årets udløb?</i>	79
3.4.3	Gennemskuelighed og rapportering	80

147.	<i>Er de yderligere krav om gennemskuelighed i afgørelsens artikel 7 gældende, hvis kompensationen for en enkelt tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse overstiger 15 mio. EUR, eller hvis alle de tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, der er overdraget til en enkelt virksomhed, overstiger 15 mio. EUR?</i>	80
148.	<i>Skal den krævede offentliggørelse af beløb på over 15 mio. EUR i afgørelsens artikel 7 foretages hvert år, eller kan de årlige beløb offentliggøres ved overdragelsesperiodens udløb?</i>	80
149.	<i>Hvis støtte i form af kompensation for offentlig tjeneste kan fritages for anmeldelse på grundlag af afgørelsen, er der så pligt til at sende et informationsskema til Kommissionen?</i>	80
150.	<i>Hvem skal indgive rapporterne om gennemførelsen af afgørelsen – medlemsstaterne eller de regionale/lokale myndigheder?</i>	80
3.4.4	<i>Ikrafttræden og overgangsbestemmelser</i>	81
151.	<i>Hvor længe har afgørelsen været gældende? Har den tilbagevirkende kraft?</i>	81
152.	<i>Skal medlemsstaterne bringe eksisterende individuel støtte, som er lovligt gennemført i henhold til beslutningen fra 2005, i overensstemmelse med den nye afgørelse?</i>	81
153.	<i>Kan medlemsstater, der har ordninger for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, som er lovligt gennemført i henhold til beslutningen fra 2005, stadig overdrage udførelsen af nye tjenesteydelser i henhold til beslutningen fra 2005 i overgangsperioden på to år?</i>	81
3.5	<i>Kompensation i henhold til rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse</i>	81
3.5.1	<i>Anvendelsesområde</i>	81
154.	<i>Finder afgørelsen anvendelse på kompensation for offentlig tjeneste i transportsektoren?</i>	81
155.	<i>Finder rammebestemmelserne anvendelse på kompensation for public service-radio og -tv?</i>	82
156.	<i>Hvad er reglerne for at anvende rammebestemmelserne på kriseramte virksomheder?</i>	82
157.	<i>Er det nødvendigt at anmelde støtte, der overskrider de tærskler, der er defineret i afgørelsens artikel 2, litra a), til Kommissionen?</i>	82
158.	<i>Hvis en medlemsstat afslår en regions eller andre lokalforvaltningers anmodning om at anmelde en støtte i form af kompensation for offentlig tjeneste, kan den pågældende offentlige forvaltning da handle på egne vegne? Kan Kommissionen træffe foranstaltninger over for den pågældende medlemsstat?</i>	82
3.5.2	<i>Forenelighedskriterier (svarene på spørgsmål 117, 119, 124-138 og 140-147 vedrørende afgørelsen gælder tilsvarende for rammebestemmelserne)</i>	83
159.	<i>Hvad er hovedændringerne sammenholdt med rammebestemmelserne fra 2005 med hensyn til forenelighedskriterierne?</i>	83
160.	<i>Hvad er formålet med kravet i punkt 14 om forudgående høring af offentligheden inden overdragelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse?</i>	83
161.	<i>Hvad skal indholdet være af den høring af offentligheden, der er anført i punkt 14? Kan denne høring af offentligheden også tage form af en offentlig høring?</i>	84
162.	<i>Kan en offentlig myndighed anføre i overdragelsesakten, at den vil dække driftstabene i hver nærmere fastsat periode uden at definere andre parametre for beregning af kompensationen?</i>	84

163.	<i>Hvad forstås ved "ikke-overdragelige faste aktiver", jf. punkt 17? Kan der angives eksempler? ....</i>	84
164.	<i>Hvad forstås ved "de vigtigste af de aktiver", jf. punkt 17? .....</i>	84
165.	<i>Vil en varighed på 10 år altid være acceptabel i henhold til rammebestemmelserne? Eller vil selv en kortere periode på f.eks. otte år skulle begrundes ud fra behovet for at afskrive vigtige aktiver? .....</i>	84
166.	<i>Hvad er forskellen mellem reglerne vedrørende overdragelsesperiodens varighed i afgørelsen og i rammebestemmelserne? Er reglerne i afgørelsen strengere end reglerne i rammebestemmelserne, og i så fald i hvilken grad? .....</i>	85
167.	<i>Hvorfor indførte Kommissionen en ny bestemmelse i punkt 18 om overholdelse af gennemsigtheddirektivet? .....</i>	85
168.	<i>Stilles der i punkt 19 i rammebestemmelserne krav om at udvælge tjenesteyderen gennem offentlige udbudsprocedurer? .....</i>	85
169.	<i>Hvad er forskellen mellem den fjerde betingelse i Altmark-dommen og punkt 19 i rammebestemmelserne? .....</i>	86
170.	<i>Hvorfor indførte Kommissionen en bestemmelse i punkt 20 om ligebehandling? Hvorfor blev den ikke ligeledes indført i afgørelsen? .....</i>	86
171.	<i>Hvorfor blev der indført en ny metode i punkt 24 (net avoided cost-metoden) til at beregne kompensationens størrelse? .....</i>	86
172.	<i>Hvorfor stilles der i de nye regler krav til medlemsstaterne om at indføre effektivitetsincitamenter i deres kompensationsmekanismer? .....</i>	87
173.	<i>Kan der gives eksempler på kompensationsmekanismer, der omfatter effektivitetsincitamenter? ....</i>	87
174.	<i>Hvis kompensationen fastsættes på grundlag af en procedure med forhandling, er kravet om effektivitetsincitamenter da opfyldt efter Kommissionens opfattelse? .....</i>	88
175.	<i>Hvordan undgås risikoen for, at tjenesteudbyderen overvurderer omkostningerne eller undervurderer indtægterne i tilfælde af forudbetaling? .....</i>	89
176.	<i>Rammebestemmelserne giver mulighed for at yde kompensation for offentlig tjeneste, men forbyder overkompensation. Hvad forstås ved "overkompensation"? .....</i>	89
177.	<i>Hvorfor skal der foretages en kontrol hvert andet eller tredje år, hvis kompensationen er blevet fastsat på forhånd som et fast beløb (og således er uafhængig af de faktiske omkostninger og indtægter)? ....</i>	89
178.	<i>Skal den regelmæssige kontrol begrænses til overkompensation, eller skal det ligeledes undersøges, om en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse stadig er begrundet, eller om tjenesteydelsen nu kan udbydes af markedet? .....</i>	90
179.	<i>Er det muligt at fremføre overkompensationen til den efterfølgende periode, hvis der ikke sker overkompensationen i hele overdragelsesperioden? Eller skal beløbet inddrives? .....</i>	90
180.	<i>Hvis en virksomhed, der har fået overdraget en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, bliver underkompenseret herfor, kan den da i henhold til rammebestemmelserne overføre en eventuel overkompensation, som den måtte have modtaget i samme periode for en anden tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, den har fået overdraget? .....</i>	90

181.	<i>Hvorfor har Kommissionen indført yderligere krav vedrørende særlig alvorlige konkurrenceforvridninger i punkt 2.9, og hvad omfatter de?</i>	90
182.	<i>Et eksempel på alvorlige konkurrenceforvridninger i punkt 55 i rammebestemmelserne er unødvendig bundling. Kan der også være tilfælde af unødvendig unbundling, dvs. hvor bundling vil være bedre ud fra et konkurrencemæssigt synspunkt (f.eks. fordi flere rentable tjenesteydelser kan leveres sammen med tabsgivende tjenesteydelser)?</i>	91
183.	<i>I henhold til punkt 61 anvendes visse forenelighedskriterier ikke på tjenesteydelser, der ville have faldet inden for afgørelsens anvendelsesområde, men som ikke opfylder afgørelsens forenelighedskriterier. Kan der redegøres nærmere herfor og angives eksempler?</i>	91
3.5.3	Ikrafttræden og overgangsbestemmelser	91
184.	<i>Hvor længe har rammebestemmelserne været gældende? Har de tilbagevirkende kraft?</i>	91
185.	<i>Hvis individuel støtte er blevet tildelt på lovlig vis på grundlag af rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005, er det da nødvendigt at sikre, at denne støtte nu er i overensstemmelse med de nye rammebestemmelser? Skal der indgives en ny anmeldelse?</i>	92
186.	<i>Hvad er reglerne for de eksisterende ordninger?</i>	92
3.6	Lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og andre regler	92
187.	<i>Falder tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse vedrørende social og faglig integration af arbejdsløse og erhvervsuddannelse ind under afgørelsen eller forordningen om generel gruppefritagelse (EF) nr. 800/2008?</i>	92
188.	<i>Indebærer overholdelsen af bestemmelserne i lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, at reglerne om offentlige indkøb ikke finder anvendelse?</i>	93
189.	<i>Er finansiering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse under ESF og EFRU statsstøtte? Henhører dette under medlemsstaternes eller Kommissionens kompetence?</i>	93
190.	<i>Skal finansiering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ved hjælp af ESF- og EFRU-midler ydes i overensstemmelse med lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse? Henhører dette under medlemsstaternes eller Kommissionens kompetence?</i>	93
191.	<i>Er finansiering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse under ELFUL statsstøtte? ....</i>	93
192.	<i>Skal finansiering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ved hjælp af ELFUL-midler til produkter, der ikke er omfattet af bilag I, ydes i overensstemmelse med lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	94
193.	<i>Hvad er sammenhængen mellem statsstøttereglerne for regionalstøtte vedrørende fastsættelse af en bestemt støtteintensitet og reglerne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	94
194.	<i>Er kontrollen med statsstøtte forenelig med kontrollen med ESF-finansieringen?</i>	94
195.	<i>I henhold til reglerne om forvaltning af ESF-støtten er det kun de rene udgifter og indtægter forbundet med det samfinansierede projekt, som er støtteberettigede, hvilket ikke omfatter en rimelig fortjeneste. Er det muligt at indregne en rimelig fortjeneste, jf. afgørelsen, når en socialydelse af almen interesse finansieres ved hjælp af ESF-midler?</i>	95

196.	<i>Hvad er sammenhængen mellem kontrolmekanismen for ESF-samfinansierede projekter og kontrollen med overkompensation i henhold til lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i> ⁹⁵	
197.	<i>Hvis en medlemsstat indrømmer en fordel til en virksomhed, der har fået overdraget forpligtelser til offentlig tjeneste inden for elektronisk kommunikation, som rækker ud over anvendelsesområdet for direktiv 2002/22/EF som ændret ved direktiv 2009/136/EF, er det da stadig muligt at vurdere den pågældende kompensation ud fra statsstøtteregele...</i>	95
4	Spørgsmål vedrørende anvendelsen af reglerne om offentlige indkøb på socialydelse af almen interesse	96
4.1	Socialydelsen af almen interesse udføres af den offentlige myndighed selv	96
198.	<i>I hvilket omfang kan en offentlig myndighed beslutte selv at udføre en socialydelse af almen interesse? Med andre ord, hvilket råderum har en offentlig myndighed til at beslutte, om en tjenesteydelse skal udføres direkte af myndigheden selv eller udliciteres? Er denne beslutning udelukkende myndighedens?</i> ⁹⁶	
199.	<i>EU-reglerne om udvælgelse af tjenesteyderen gælder normalt ikke, når offentlige myndigheder udfører tjenesteydelsen selv eller via et in house-selskab. Hvad er rækkevidden af og grænserne for in house-undtagelsen?</i>	96
4.2	Udførelsen af socialydelsen af almen interesse er overdraget til tredjemand mod vederlag	97
200.	<i>Hvilken juridisk ramme er gældende, når en offentlig myndighed beslutter at udlicitere udførelsen af en socialydelse af almen interesse mod vederlag?</i>	97
201.	<i>Hvad forstås ved "grænseoverskridende interesse"?</i>	99
202.	<i>Hvilke forpligtelser indebærer principperne om åbenhed og ikke-forskelsbehandling?</i>	100
203.	<i>Hvordan skal man udforme specifikationer, så de passer til indgåelsen af en tjenesteydelseskontrakt og i) på en altomfattende måde dækker brugernes forskellige behov og ii) gør det muligt at tilpasse tjenesteydelsen efter en situation med varierende intensitet, brugerantal osv.?</i>	101
204.	<i>Hvilke andre kvalitetskrav kan indgå i tildelingen af en offentlig kontrakt eller koncession på socialydelser af almen interesse?</i>	101
205.	<i>Er det muligt at ændre kontrakten i dennes løbetid?</i>	102
206.	<i>Hvordan undgår man at lægge for stor en byrde på de små tjenesteydere, som ofte har de bedste forudsætninger for at forstå de særlige krav til socialydelser af almen interesse, som er snævert knyttet til lokalområdet?</i>	103
207.	<i>Hvordan skal man forene procedurerne for offentlige kontrakter, som begrænser antallet af udvalgte tjenesteydere, med opretholdelsen af en tilstrækkelig valgfrihed for brugerne af socialydelser af almen interesse?</i>	103
208.	<i>Er det muligt som tildelingskriterium at indføre, at en tjenesteyder har lokalkendskab, idet dette aspekt ofte er væsentligt for en vellykket udførelse af den pågældende socialydelse af almen interesse?</i>	103
209.	<i>Er det muligt at nøjes med at sende en tjenesteydelse i udbud blandt tjenesteydere, der driver virksomhed uden gevinst for øje?</i>	104

210.	<i>Har de offentlige myndigheder stadig mulighed for at forhandle med tjenesteyderne i udvælgelsesfasen? Det er især vigtigt i forbindelse med socialydelse af almen interesse, da de offentlige myndigheder ikke altid er i stand til at definere deres behov præcist på tidspunktet for procedurernes indledning. De offentlige myndigheder er undertiden nødt til at drøfte forskellige spørgsmål med de potentielle tjenesteydere.</i>	105
211.	<i>I hvilket omfang finder reglerne om offentlige indkøb anvendelse på det interkommunale samarbejde? Dette samarbejde kan antage forskellige former, f.eks. en kommune, der køber en tjenesteydelse af en anden, eller to kommuner, der i fællesskab sender en kontrakt i udbud eller opretter en enhed med henblik på udførelse af en socialydelse af almen interesse.</i>	106
212.	<i>I hvilket omfang finder reglerne om offentlige indkøb anvendelse på offentlig-private partnerskaber (OPP'er)?</i>	107
213.	<i>I hvilket omfang er det muligt i forbindelse med indgåelsen af en offentlig kontrakt eller koncession vedrørende en socialydelse af almen interesse at indføre en pligt til at overholde visse regler for ledelsen af virksomheden (som f.eks. at repræsentanter for arbejdsgivere og arbejdstagere udøver ligelig kontrol med virksomheden, eller at der indsættes brugerrepræsentanter i virksomhedens bestyrelse)?</i>	108
214.	<i>Hvordan kan man forene reglerne om offentlige indkøb med de offentlige myndigheders behov for at stimulere nyskabende løsninger, der opfylder de komplekse behov hos brugerne af socialydelser af almen interesse?</i>	109
215.	<i>Hvilke forpligtelser til offentliggørelse er der for koncessioner på socialydelser af almen interesse? Er det muligt at offentliggøre dem i EU-Tidende?</i>	109
216.	<i>Findes der andre metoder til at udlicitere socialydelser af almen interesse end gennem offentlige kontrakter og koncessioner, som er forenelige med principperne om åbenhed og ikke-forskelsbehandling og sikrer et bredt udvalg af tjenesteydere?</i>	110
5	Samtidig anvendelse af statsstøttereglerne og reglerne om offentlige indkøb og koncessioner på tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse	110
217.	<i>Indeholder EU-retten krav om anvendelse af en bestemt forvaltningsmodel i forbindelse med tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	110
218.	<i>Når en offentlig myndighed i overensstemmelse med reglerne om statsstøtte finansierer en tjenesteyders udførelse af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, skal den da ligeledes anvende EU's regler om indgåelse af offentlige tjenesteydelseskontrakter eller koncessioner på tjenesteydelser?</i>	111
219.	<i>Er det muligt for en indehaver af en koncession på en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse at modtage statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste til dækning af de faktiske omkostninger ved den offentlige tjeneste, som vedkommende har fået overdraget?</i>	112
220.	<i>Medfører in house-undtagelsen, som udelukker anvendelsen af reglerne om offentlige indkøb, at statsstøttereglerne heller ikke skal anvendes?</i>	112
221.	<i>Hvad er de objektive kriterier for at fastslå, at et vist kompensationsniveau fører til en neutralisering af driftsrisikoen?</i>	112
6	Generelle spørgsmål vedrørende anvendelsen af traktatens regler om det indre marked (etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser) på tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og især socialydelser af almen interesse	113

222.	<i>Hvornår finder traktatens regler om det indre marked (artikel 49 og 56 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde) anvendelse på socialydelse af almen interesse?</i>	113
223.	<i>Hvornår betegnes en aktivitet som "økonomisk" ifølge bestemmelserne i traktaten om det indre marked (artikel 49 og 56 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde) og servicedirektivet?</i>	113
224.	<i>Hvornår betegnes en aktivitet som "ikke-økonomisk" ifølge bestemmelserne i traktaten om det indre marked (artikel 49 og 56 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde) og servicedirektivet?</i>	114
225.	<i>Er socialydelser, der er udelukket fra servicedirektivet, ikke desto mindre stadig underlagt traktatens regler om det indre marked?</i>	115
226.	<i>Kan eventuelle socialpolitiske mål begrunde anvendelsen af foranstaltninger til at regulere sektoren for socialydelser?</i>	115
227.	<i>Kan medlemsstaterne beslutte kun at overdrage udførelsen af visse socialydelser til tjenesteydere, der driver virksomhed uden gevinst for øje?</i>	116
7	Spørgsmål vedrørende anvendelsen af servicedirektivet på tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og især socialydelser af almen interesse	116
228.	<i>Hvilke tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse falder ind under servicedirektivet?</i>	116
229.	<i>Hvilke socialydelser er ikke omfattet af servicedirektivet, og hvornår finder bestemmelserne i dette direktiv anvendelse på disse socialydelser?</i>	117
230.	<i>Kan medlemsstaterne i forbindelse med gennemførelsen af servicedirektivet opretholde tilladelsesordninger på socialydelsesområdet?</i>	118
231.	<i>Når samme tilladelsesordning både finder anvendelse på tjenesteydelser, som er udelukket og omfattet af direktivets anvendelsesområde, hører en sådan ordning da ind under direktivets bestemmelser? Hvis ja, skal medlemsstaten da oprette separate tilladelsesordninger for henholdsvis de udelukkede og omfattede tjenesteydelser?</i>	118
232.	<i>Finder servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j), anvendelse på socialydelser i form af vuggestuer og børnehaver udført af tjenesteydere med opdrag fra staten eller lokale myndigheder eller af ethvert andet organ, der har fået opgaven i opdrag?</i>	118
233.	<i>Hvad dækker begrebet "stat" i servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j), hvori det bl.a. hedder, at socialydelser skal udføres af "staten" eller af "tjenesteydere med opdrag fra staten"?</i>	119
234.	<i>Hvad dækker begrebet "tjenesteyder med opdrag fra staten" i servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j)?</i>	119
235.	<i>Svarer begrebet "tjenesteyder med opdrag" i servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j), til begrebet "overdragelsesakt" i betydningen i artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?</i>	119
236.	<i>Udgør en regional offentlig myndigheds officielle beslutning om at definere en socialydelse af almen interesse inden for erhvervsuddannelse og overdrage forvaltningen heraf til en eller flere uddannelsesinstitutioner gennem en koncessionskontrakt om tjenesteydelser med tildeling af kompensation for offentlig tjeneste en overdragelsesakt i servicedirektivets forstand?</i>	119
237.	<i>Hvad dækker begrebet "statsanerkendte velgørende organisationer", jf. servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j)?</i>	120

Denne vejledning er et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene. Det skal give svar af teknisk art, bl.a. med koncise og til tider forenklede sammendrag af lovgivningen og retspraksis inden for statsstøtte, offentlige indkøb og det indre marked samt Kommissionens beslutninger og afgørelser om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og navnlig socialydelse af almen interesse, i relation til statsstøtte. Vejledningen er ikke bindende for Europa-Kommissionen som institution.

1 INDLEDNING

Medlemsstaternes offentlige myndigheder, borgere, civilsamfundsorganisationer og andre interessenter har rejst en række spørgsmål vedrørende **anvendelsen af EU's regler, herunder især reglerne om statsstøtte, offentlige indkøb og det indre marked, på tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse** og navnlig på **socialydelser af almen interesse**. Disse spørgsmål vedrører indvirkningen af disse regler på de måder, hvorpå offentlige myndigheder i medlemsstaterne kan tilrettelægge og finansiere disse tjenesteydelser, fremgangsmåderne for udvælgelse af tjenesteyderne, såfremt tjenesteydelserne udliciteres, og mere generelt lovgivningsrammen for bl.a. typerne af tjenesteydere eller adgangen til og kvaliteten af tjenesteydelserne¹.

Hvad angår spørgsmålene om **statsstøttereglerne**, vedrører de for det første, efter hvilke præcise kriterier kompensationen for forpligtelsen til offentlig tjeneste udgør statsstøtte, og for det andet betingelserne for, at statsstøtte kan anses for at være forenelig med traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Derudover præciseres pligten til at indgive forhåndsansøgning af en sådan støtte til Kommissionen.

I sin dom i sagen Altmark Trans GmbH og Regierungspräsidium Magdeburg mod Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH (Altmark)² afgjorde EU-Domstolen (i det følgende benævnt "Domstolen"), at kompensation for offentlig tjeneste ikke udgør statsstøtte efter artikel 107 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, når fire kriterier alle er opfyldt³.

Når disse fire kriterier er opfyldt, anses kompensation for offentlig tjeneste ikke for at udgøre statsstøtte, og bestemmelserne i artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde finder ikke anvendelse. Hvis medlemsstaterne ikke overholder disse kriterier, og de almindelige betingelser i artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde er opfyldt, udgør kompensation for offentlig tjeneste derimod statsstøtte.

I Kommissionens forordning (EU) nr. 360/2012 af 25. april 2012 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte ydet til virksomheder, der udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse⁴ (i det følgende benævnt "de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse") fastsættes kriterierne for, hvornår støtte til virksomheder til udførelse af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse vil blive

¹ Der henvises til analysen af disse spørgsmål i relation til socialydelser i første og anden årsrapport om socialydelser af almen interesse, SEC(2008) 2179 af 2. juli 2008 og SEC(2010) 1284 af 22. oktober 2010.

² Dom af 24. juli 2003 i sag C-280/00, Altmark, Sml. 2003 I, s. 7747.

³ Læs mere i svaret på spørgsmål 61.

⁴ Kommissionens forordning (EU) nr. 360/2012 af 25. april 2012 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte ydet til virksomheder, der udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, EUT L 114 af 26.4.2012, s. 8.

anset for ikke at opfylde alle betingelserne i artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Kompensation for offentlig tjeneste, der er omfattet af de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, betragtes derfor ikke som statsstøtte.

Når kompensationen for offentlig tjeneste udgør statsstøtte, kan Kommissionen i henhold til artikel 106 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og for landtransportens vedkommende traktatens artikel 93 erklære der forenelig med det indre marked. I Kommissionens afgørelse af 20. december 2011 om anvendelse af bestemmelserne i artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste ydet til visse virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse⁵ (i det følgende benævnt "afgørelsen"), og for landtransportens vedkommende Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1370/2007⁶ (i det følgende benævnt "forordning 1370/2007") fastsættes de betingelser, som visse kompensationsordninger skal opfylde for at være forenelige med artikel 106, stk. 2, og artikel 93 og dermed ikke underlagt en anmeldelsespligten efter artikel 108, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Andre former for kompensation for offentlig tjeneste skal forhåndsanmeldes til Kommissionen, som vil vurdere deres forenelighed med Den Europæiske Unions rammebestemmelser for statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste (2011)⁷ (i det følgende benævnt "rammebestemmelserne") og for landtransportens vedkommende ligeledes forordning 1370/2007.

Altmark-dommen, afgørelsen og rammebestemmelserne har bidraget afgørende til at klarlægge og forenkle de gældende regler. Ikke desto mindre har de offentlige myndigheder og de berørte parter stillet en række spørgsmål om den konkrete anvendelse af gældende ret i specifikke tilfælde. I forbindelse med gennemgangen af afgørelsen og rammebestemmelserne i 2011 vedtog Kommissionen derfor en forklarende meddelelse⁸ (i det følgende benævnt "meddelelsen"), der præciserer nøglebegreberne vedrørende statsstøtte til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. For at skabe yderligere afklaring på dette område har Kommissionen ud over lovpakken om statsstøtte til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse vedtaget de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

Formålet med vejledningen er at afklare en række specifikke spørgsmål, der er blevet rejst af offentlige myndigheder i medlemsstaterne, brugere og udbydere af tjenesteydelser og andre interessenter. Kapitlet om statsstøtte er blevet revideret i forhold til 2010-versionen af vejledningen⁹ på baggrund af vedtagelsen af den nye lovpakke om statsstøtte til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. Spørgsmålene og svarene omhandler specifikt socialydelser af almen interesse af økonomisk art og

---

⁵ Kommissionens afgørelse af 20. december 2011 om anvendelse af bestemmelserne i artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste ydet til visse virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, EUT L 7 af 11.1.2012, s. 3.

⁶ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1370/2007 af 23. oktober 2007 om offentlig personbefordring med jernbane og ad vej og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1191/69 og (EØF) nr. 1107/70, EUT L 315 af 3.12.2007, s. 1.

⁷ Meddelelse fra Kommissionen om Den Europæiske Unions rammebestemmelser for statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste (2011), EUT C 8 af 11.1.2012, s. 15.

⁸ Meddelelse fra Kommissionen om anvendelsen af Den Europæiske Unions statsstøtteregler på kompensation for levering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, EUT C 8 af 11.1.2012, s. 4.

⁹ Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene SEK(2010) 1545 af 7. december 2010.

transport, men de er også relevante for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse generelt.

Hvad angår spørgsmålene om **anvendelsen af EU's regler om offentlige indkøb, er der særlig fokus på socialydelser af almen interesse** og på de betingelser, under hvilke reglerne om offentlige indkøb finder anvendelse på socialydelser af almen interesse, disse reglers anvendelsesområde og den måde, hvorpå reglerne gør det muligt at tage hensyn til den særlige karakter af socialydelser af almen interesse.

Det skal for det første understreges, at EU-reglerne om offentlige indkøb ikke forpligter de offentlige myndigheder til at udlicitere en socialydelse af almen interesse. De kan frit beslutte at levere ydelsen selv, enten direkte eller gennem et in house-selskab. De kan også beslutte at levere ydelsen i samarbejde med andre offentlige myndigheder på de betingelser, der er fastlagt gennem retspraksis.

Reglerne om offentlige indkøb/koncessioner finder kun anvendelse, hvis en offentlig myndighed beslutter at overdrage udførelsen af en tjenesteydelse til tredjemand mod vederlag.

Hvis en ordregivende myndighed eller enhed i den forbindelse beslutter at tildele en offentlig tjenesteydelseskontrakt eller en tjenesteydelseskontrakt, falder en sådan kontrakt kun ind under direktiv 2004/18/EF eller direktiv 2004/17/EF, hvis værdien svarer til eller overstiger de gældende tærskelværdier for anvendelsen af direktivet¹⁰. Imidlertid er indkøb af social- og sundhedsydelser ikke underlagt samtlige bestemmelser i direktiv 2004/18/EF eller direktiv 2004/17/EF¹¹, men udelukkende et meget begrænset antal bestemmelser i disse direktiver¹² samt de grundlæggende principper i EU-retten såsom pligten til at behandle erhvervsdrivende på lige og ikke-diskriminerende vilkår og princippet om åbenhed.

Offentlige tjenesteydelseskontrakter og tjenesteydelseskontrakter¹³, hvis værdi ligger under tærskelværdierne for anvendelse af direktiverne om offentlige indkøb, de såkaldte udbudsdirektiver, og koncessionskontrakter om tjenesteydelser (uafhængigt af beløbet) falder uden for udbudsdirektivernes anvendelsesområde og er udelukkende omfattet af de grundlæggende principper i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, herunder om ikke-forskelsbehandling, ligebehandling og åbenhed, i det omfang disse kontrakter frembyder en vis grænseoverskridende interesse. Hvis der ikke foreligger en vis grænseoverskridende interesse, falder disse kontrakter også uden for bestemmelserne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde¹⁴.

Formålet med vejledningen er at skabe større klarhed om betingelserne og de nærmere vilkår for anvendelsen af reglerne om offentlige indkøb på socialydelser af almen interesse, idet der redegøres for alle de temaer, der er genstand for de hyppigst stillede spørgsmål, herunder udførelse af tjenesteydelser via et in house-selskab, offentlig-

---

¹⁰ Artikel 7 i direktiv 2004/18/EF.

¹¹ Social- og sundhedsydelser indgår i de tjenesteydelser, der er opført i bilag II B til direktiv 2004/18/EF. Kontrakterne om levering af disse tjenesteydelser er kun underlagt et begrænset antal bestemmelser i direktivet (sondringen mellem tjenesteydelserne i bilag II A og II B er beskrevet i artikel 20 og 21 i direktiv 2004/18/EF). Bilag II B indeholder også en udtrykkelig henvisning til social- og sundhedsydelser. De koder, der er angivet i bilagene, kan ses på webstedet for GD Det Indre Marked på adressen www.simas.europa.eu

¹² De tekniske specifikationer skal være defineret, inden udbudsproceduren indledes, og resultaterne af udbudsproceduren skal offentliggøres, jf. artikel 21 i direktiv 2004/18/EF læst i sammenhæng med artikel 23 og artikel 35, stk. 4, i direktiv 2004/18/EF.

¹³ Uafhængigt af tjenesteydelsens art.

¹⁴ Kommissionens fortolkningsmeddelelse om den fællesskabsret, der finder anvendelse på tildelingen af kontrakter, som ikke eller kun delvis er omfattet af udbudsdirektiverne, EUT C 179 af 1.8.2006, s. 2.

offentligt samarbejde, offentlig-private partnerskaber eller koncessionskontrakter om tjenesteydelser samt anvendelsen af de grundlæggende principper i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Der gøres ligeledes mere udførligt rede for de mange muligheder, som de offentlige myndigheder har ved indgåelsen af offentlige kontrakter for at tage hensyn til den særlige karakter af socialydelser af almen interesse og især alle de kvalitetskrav, som de finder egnede til at opfylde brugernes komplekse behov. Vi håber, at dette vil besvare de spørgsmål, forskellige interessenter har stillet herom, samt støtte og tilskynde de offentlige myndigheder yderligere i deres indsats for at sikre borgerne socialydelser af høj kvalitet.

Kommissionen vedtog forslaget til nye regler for offentlige indkøb den 20. december 2011¹⁵. Det er hensigten at opdatere kapitlet om offentlige indkøb i vejledningen, når de nye regler om offentlige indkøb er vedtaget, således at den bringes i overensstemmelse med de nye bestemmelser.

I svarene på spørgsmål vedrørende **anvendelsen af reglerne om det indre marked**¹⁶ er der navnlig fokus på socialydelser af almen interesse. Disse tjenesteydelser falder ind under reglerne om det indre marked i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, når de udgør en "økonomisk aktivitet" ifølge Domstolens retspraksis for fortolkning af disse bestemmelser. En række af disse socialydelser af almen interesse kan ligeledes falde ind under servicedirektivet.

Svarene på disse spørgsmål skal også klarlægge de muligheder, som medlemsstaterne har for at fastlægge, hvorledes disse tjenesteydelser skal udføres for at sikre deres tilgængelighed og kvalitet, og dermed tage hensyn til den særlige karakter af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og især socialydelser af almen interesse, når disse regler finder anvendelse. Det præciseres ligeledes i vejledningen, at servicedirektivet omfatter bestemmelser, hvormed man anerkender og tager hensyn til den særlige karakter af de socialydelser, som ikke er udelukket fra direktivets anvendelsesområde.

Anvendelsen af EU-reglerne på tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og navnlig på socialydelser af almen interesse og mere generelt debatten om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse har dannet baggrund for en række forskellige initiativer fra Kommissionens side¹⁷, senest meddelelsen om en kvalitetsramme for tjenesteydelser af almen interesse i Europa¹⁸ (i det følgende benævnt "Kommissionens kvalitetsramme") vedtaget samme dag som den nye lovpakke om statsstøtte og Kommissionens forslag om offentlige indkøb og koncessioner.

---

¹⁵ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om offentlige indkøb, KOM(2011) 896 endelig, forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester, KOM(2011) 895 endelig, og forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tildeling af koncessionskontrakter, KOM(2011) 897 endelig.

¹⁶ Herved forstås både reglerne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde om etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser (artikel 49 og 56) og de tilsvarende regler i servicedirektivet.

¹⁷ Se bl.a. hvidbogen om forsyningspligtigheder, KOM(2004) 374 endelig af 12. maj 2004, meddelelsen fra Kommissionen om socialydelser af almen interesse "Iværksættelse af Fællesskabets Lissabon-program – Socialydelser af almen interesse i Den Europæiske Union", KOM(2006) 177 endelig af 26. april 2006, og meddelelsen fra Kommissionen "Tjenesteydelser af almen interesse, herunder sociale ydelser af almen interesse: Europas nye udfordring", KOM(2007) 725 endelig af 20. november 2007.

¹⁸ KOM(2011) 900 endelig af 20. december 2011.

2 BEGREBET TJENESTEYDELSER AF ALMINDELIG ØKONOMISK INTERESSE (SGEI)

1. *Hvad er en tjenesteydelse af almen interesse (SGI)?*

Protokol nr. 26 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde omhandler tjenesteydelser af almen interesse, men begrebet bliver ikke defineret. Kommissionen har afklaret begrebet i kvalitetsrammen (s. 3), hvor den forklarer, at tjenesteydelser af almen interesse er tjenesteydelser, som de offentlige myndigheder i medlemsstaterne klassificerer som værende af almen interesse og derfor er undergivet bestemte forpligtelser til offentlig tjeneste. Begrebet dækker både økonomiske aktiviteter (se definitionen af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse nedenfor) og ikke-økonomiske aktiviteter. Sidstnævnte er ikke omfattet af specifik EU-lovgivning og ej heller af traktatens bestemmelser om det indre marked og konkurrence. Nogle aspekter af disse tjenesteydelser kan imidlertid være underlagt andre generelle regler i traktaten, f.eks. princippet om ikke-forskelsbehandling.

2. *Hvad er en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse? Er det obligatorisk for de offentlige myndigheder at indføre dette begreb i deres nationale lovgivning?*

Begrebet tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse bruges i artikel 14 og artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde samt i den tilhørende protokol nr. 26, men det bliver ikke defineret i traktaten eller den deraf afledte ret. I henhold til Kommissionens kvalitetsramme er tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse økonomiske aktiviteter, der tjener et almennyttigt formål, og som ikke ville blive gennemført (eller ville blive gennemført på andre vilkår hvad angår kvalitet, sikkerhed, rimelig pris, ligebehandling og universel adgang) via markedet, hvis ikke det offentlige greb ind. Forpligtelser til offentlig tjeneste pålægges leverandøren ved en overdragelsesakt og ud fra et kriterium om almen interesse, der sikrer, at tjenesteydelsen ydes på vilkår, der gør det muligt for leverandøren at opfylde sine opgaver.

Domstolen har fastslået, at tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse er tjenesteydelser, der har særlige karakteristika i forhold til tjenesteydelser inden for andre økonomiske aktiviteter¹⁹.

Dette begreb kan dække forskellige situationer og betegnelser i de enkelte medlemsstater, og EU-retten pålægger ingen forpligtelse til officielt at klassificere en opgave eller en tjenesteydelse som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, medmindre dette er påkrævet i henhold til EU-lovgivningen, f.eks. forsyningspligt inden for posttjenester og telekommunikation. Hvis indholdet af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse – dvs. forpligtelsen til offentlig tjeneste – er klart identificeret, er det ikke nødvendigt, at den pågældende ydelse klassificeres som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse. Det samme gælder for begrebet socialydelse af almen interesse af økonomisk art.

3. *Hvad er en socialydelse af almen interesse (SSGI)?*

Begrebet socialydelse af almen interesse defineres hverken i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde eller i den afledte EU-ret. I meddelelsen "Iværksættelse af Fællesskabets Lissabon-program – Socialydelse af almen interesse i

¹⁹ Sag C-179/90, *Merci convenzionali porto di Genova*, Sml. 1991 I, s. 5889, præmis 27, sag C-242/95, *GT-Link A/S*, Sml. 1997 I, s. 4449, præmis 53, og sag C-266/96, *Corsica Ferries France SA*, Sml. 1998 I, s. 3949, præmis 45.

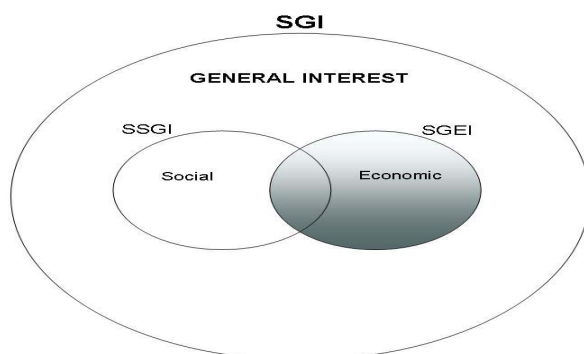
Den Europæiske Union²⁰ identificeres to hovedgrupper af socialydelser af almen interesse ud over egentlige sundhedsydelser:

- De obligatoriske og supplerende sociale beskyttelsesordninger, som er organiseret på forskellig vis (gensidige eller erhvervsrelaterede ordninger), og som dækker de største risici (risici forbundet med sygdom, alderdom, arbejdsulykker, arbejdsløshed, pension og handicap).
- Andre grundlæggende ydelser, som den enkelte borger tildeles direkte. Disse ydelser, som spiller en rolle med hensyn til at sikre forebyggelse og social samhørighed, består af individuel hjælp, som skal fremme den sociale integration og beskytte de grundlæggende rettigheder. De omfatter først og fremmest hjælp til personer, der har personlige problemer eller er i krise (f.eks. gæld, arbejdsløshed, narkotikamisbrug eller opløsning af familien). For det andet omfatter de aktiviteter, der har til formål at sikre, at de pågældende personer kan blive fuldt ud integreret i samfundet (rehabilitering og sprogundervisning for immigranter) og navnlig på arbejdsmarkedet (uddannelse og omskoling). Disse tjenesteydelser supplerer og støtter den rolle, som familien spiller med hensyn til at tage sig af navnlig de yngste og ældste samfundsborgere. For det tredje omfatter disse ydelser aktiviteter, der har til formål at integrere personer, der har langvarige sundhedsproblemer eller handicap. For det fjerde omfatter de også sociale boliger, hvilket sikrer socialt dårligt stillede personer eller grupper en bolig. Visse ydelser kan naturligvis omfatte alle fire elementer.

Der henvises ligeledes til denne beskrivelse i Kommissionens kvalitetsramme (s. 3 og 4).

I øvrigt har meddelelsen "Tjenesteydelser af almen interesse, herunder sociale ydelser af almen interesse: Europas nye udfordring"²¹ understreget de målsætninger og organisatoriske principper, der kendetegner socialydelser af almen interesse.

Som det præciseres i disse to meddelelser, kan socialydelser af almen interesse være af økonomisk eller ikke-økonomisk art afhængigt af den pågældende aktivitet. Den omstændighed, at en aktivitet betegnes som social, er ikke i sig selv tilstrækkeligt²² til, at den omhandlede aktivitet ikke kan kvalificeres som en økonomisk aktivitet ifølge Domstolens retspraksis. Socialydelser af almen interesse af økonomisk art er tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (se svaret på spørgsmål 2).

²⁰ KOM(2006) 177 af 26. april 2006.

²¹ KOM(2007) 725 af 20. november 2007.

²² Forenede sager C-180/98-C-184/98, Pavlov m.fl., Sml. 2000 I, s. 6451, præmis 118, sag C-218/00, Cisal mod INAIL, Sml. 2002 I, s. 691, præmis 37, og sag C-355/00 Freskot, Sml. 2003 I, s. 5263.

4. Har medlemsstaterne et vist råderum med hensyn til at definere tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?

Ja, som forklaret i meddelelsen²³ har medlemsstaternes offentlige myndigheder – på nationalt, regionalt eller lokalt plan alt efter kompetencefordelingen mellem instanserne i henhold til national ret – en bred skønsmargen med hensyn til at definere tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse²⁴ (læs om begrebet tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i svaret på spørgsmål 2). De eneste begrænsninger er dem, der ligger i EU-retten (se svaret på spørgsmål 6), og åbenbart urigtige skøn (se svaret på spørgsmål 7).

5. Kan Kommissionen opstille en liste over de kriterier, som de offentlige myndigheder vil kunne bruge til at fastlægge, hvorvidt en tjenesteydelse er af almen interesse?

Omfanget og tilrettelæggelsen af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse varierer betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat alt efter den enkelte medlemsstats historie og traditioner for offentlige tiltag. Tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse er således mangeartede, og der kan være forskelle mellem brugernes behov og deres præferencer, der skyldes forskellige geografiske, sociale og kulturelle forhold. Dermed påhviler det hovedsagelig de offentlige myndigheder på nationalt, regionalt eller lokalt plan at afgøre arten og omfanget af en tjenesteydelse af almen interesse.

I overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet og proportionalitetsprincippet træffer EU udelukkende foranstaltninger, når det er nødvendigt, og inden for de beføjelser, som tillægges institutionerne i henhold til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Foranstaltningerne træffes under hensyntagen til de forskellige forhold i medlemsstaterne og den rolle, som de nationale, regionale og lokale myndigheder spiller for at sikre deres borgeres velfærd og fremme social samhørighed, uden at det berører demokratiske beslutninger om bl.a. tjenesteydelsernes kvalitetsniveau.

Dermed påhviler det ikke Kommissionen at opstille en liste over kriterier til brug for fastlæggelsen af en given tjenesteydelses karakter af almen interesse. Det er medlemsstaternes offentlige myndigheder, som skal definere, om en tjenesteydelse er af almen interesse.

6. Sætter EU-lovgivningen grænser for medlemsstaternes råderum til at definere tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?

Ja, i de sektorer, der er blevet harmoniseret på EU-plan²⁵, og hvor der er taget hensyn til den almene interesse²⁶, kan medlemsstaterne ikke udnytte råderummet i strid med reglerne for denne harmonisering. Medlemsstaternes råderum er desuden altid underlagt kontrol af åbenlyse fejl.

²³ Punkt 46 i meddelelsen.

²⁴ Sag T-17/02, Fred Olsen, Sml. 2005 II, s. 2031, præmis 216, sag T-289/03, BUPA m.fl. mod Kommissionen, Sml. 2008 II, s. 81, præmis 166-169, sag T-309/04, TV2, Sml. 2008 II, s. 2935, præmis 113 ff.

²⁵ Der er bl.a. sket en harmonisering på EU-plan inden for telekommunikation, posttjenester og energi, jf. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/22/EF af 7. marts 2002 om forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (forsyningspligtdirektivet), EFT L 108 af 24.4.2002, s. 51, (som ændret ved direktiv 2009/136/EF, EUT L 337 af 18.12.2009, s. 11), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/67/EF af 15. december 1997 om fælles regler for udvikling af Fællesskabets indre marked for posttjenester og forbedring af disse tjenesters kvalitet, EFT L 15 af 21.1.1998, s. 14, (som ændret ved direktiv 2002/39/EF, EFT L 176 af 5.7.2002, s. 21, og direktiv 2008/06/EF, EUT L 52 af 27.2.2008, s. 3), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/72/EF af 13. juli 2009 om fælles regler for det indre marked for elektricitet, EUT L 211 af 14.8.2009, s. 55.

²⁶ Sag C-206/98, Kommissionen mod Belgien, Sml. 2000 I, s. 3509, præmis 45.

Sektorer, der er harmoniseret på EU-plan

- Når EU's harmoniseringsregler udelukkende omhandler bestemte tjenesteydelser, har medlemsstaterne et stort råderum til at definere yderligere tjenesteydelser som tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. F.eks. i den elektroniske kommunikationssektor har medlemsstaterne pligt til at indføre forsyningspligtigheder i henhold til direktivet, men de har råderum til at gå videre end bestemmelserne i det pågældende direktiv med hensyn til at definere elektroniske kommunikationstjenester som tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

7. Er der eksempler på åbenbart urigtige skøn i medlemsstaternes definition af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?

Som forklaret i punkt 46 i meddelelsen er medlemsstaternes frihed til at definere tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse underlagt Kommissionens og EU's retsinstitutters kontrol af åbenbart urigtige skøn²⁷.

Domstolens retspraksis og Kommissionens beslutningspraksis har belyst en række begrænsede eksempler på åbenlyse fejl.

Eksempler

- Havneaktiviteter bestående i lastning, losning, omladning, oplagring og håndtering af varer og materiel i nationale havne har ikke nødvendigvis en sådan

²⁷ Sag T-17/02, Fred Olsen, Sml. 2005 II, s. 2031, præmis 216, sag T-289/03, BUPA m.fl. mod Kommissionen, Sml. 2008 II, s. 81, præmis 165 ff. I øvrigt kan medlemsstaterne ikke udnytte deres råderum i strid med gældende harmoniseringsregler jf. svaret på spørgsmål 6.

²⁸ Sag C-179/90, Merci convenzionali porto di Genova, Sml. 1991 I, s. 5889, præmis 27, sag C-242/95, GT-Link A/S, Sml. 1997 I, s. 4449, præmis 53, og forenede sager C-34/01-C-38/01, Enirisorse, Sml. 2003, s. I-14243, præmis 33-34.

²⁹ Kommissionens meddelelse om statsstøttereglernes anvendelse på public service radio- og tv-virksomhed, EUT C 257 af 27.10.2009, s. 1.

³⁰ Kommissionens beslutning om statsstøtte SA. 25051 – Tyskland – Zweckverband Tierkörperbeseitigung, EUT L 236 af 1.9.2012, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:236:0001:0034:DA:PDF>. Se også sag C-126/01, Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie mod GEMO SA, Sml. 2003 I, s. 13769.

almindelig økonomisk interesse, at de adskiller sig fra andre af erhvervslivets aktiviteter²⁸.

- Aktiviteter i form af reklame, e-handel, anvendelse af overtakserede telefonnumre i præmiekonkurrencer, sponsorering eller merchandising. At lade disse aktiviteter være omfattet af public service-opgaven på det audiovisuelle område er et åbenbart urigtigt skøn²⁹.
- Bortskaffelse af døde dyr, der kun er af økonomisk interesse for de erhvervsdrivende, der drager fordel heraf. Disse erhvervsdrivende skal afholde omkostningerne ved bortskaffelse af det affald, som de har genereret (forureneren betaler-princippet)³⁰.
- Fremstilling og markedsføring af produkter anført i bilag I til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde³¹.
- Bredbånd, der kun er rullet ud i erhvervsparker og således ikke er til gavn for hele befolkningen³².

8. Er det muligt at anse visse finansielle tjenesteydelser for at være tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?

Ja, det er rigtigt, at visse finansielle tjenesteydelser såsom forsyningspligtbelagte banktjenester (Universal Banking Service) kan anses for at være tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. Kommissionen har allerede godkendt sådanne definitioner fra medlemsstaterne ved flere lejligheder³³ og har vedtaget en henstilling om adgang til basale banktjenester³⁴ (se også Kommissionens kvalitetsramme, s. 10).

9. Kan opbygning af infrastruktur betragtes som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse?

Opbygningen af infrastruktur knyttet til forpligtelsen til offentlig tjeneste og således nødvendig for udførelsen af tjenesteydelsen kan anses for at være en omkostning forbundet med udførelsen af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse (afgørelsens artikel 5, stk. 3, litra d)).

Som anført i punkt 49 i meddelelsen kan etablering af bredbåndsinfrastruktur i et bestemt område være en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, hvis infrastrukturen er

³¹ Kommissionens beslutning om statsstøtte C 28/1998 – Italien – Centrale del Latte di Roma, EFT 265 af 19.10.2000, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2000:265:0015:0028:DA:PDF>.

³² Kommissionens beslutninger om statsstøtte N 890/06 – Frankrig – SICOVAL, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/218142/218142_723454_30_2.pdf, N 284/2005 – Irland – Metropolitan Area Networks, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/199656/199656_581678_68_2.pdf.

³³ Kommissionens beslutninger om statsstøtte N 514/01 – Det Forenede Kongerige – Modernisering af Det Forenede Kongeriges bistandsudbetalingssystem og adgang for alle til banktjenester via postkontorerne (de såkaldte "Universal Banking Services"), EUT C 186 af 6.8.2003, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_n514_01, N 244/03 – Det Forenede Kongerige – Adgang til grundlæggende finansielle tjenesteydelser via kreditforeninger, EUT C 223 af 10.9.2005, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N244_2003, C 49/06 – Italien – Poste Italiane – Godtgørelse for salget af postsparebeviser, EUT L 189 af 21.7.2009, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:189:0003:0037:DA:PDF>, N 642/05 – Sverige – Posten AB, EUT C 291 af 5.12.2007, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/register/ii/doc/N-642-2005-WLWL-en-22.11.2006.pdf, N 650/2001 – Irland – An Post, EUT C 43 af 27.2.2007, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N650_2001.

³⁴ Kommissionens henstilling om adgang til at oprette og anvende en basal betalingskonto, K(2011) 4977.

utilstrækkelig og investorer ikke kan levere passende bredbåndsdækning. Det er normalt tilfældet i landdistrikter i modsætning til byområder, der allerede betjenes af markedet. En sådan kompensation for offentlig tjeneste kan ydes, hvis betingelserne i bredbåndsuretningslinjerne er opfyldt³⁵.

Et andet eksempel vedrører posttjenester. I forbindelse med det hellenske (græske) postvæsen (ELTA)³⁶ omfattede tjenesteydelserne af almindelig økonomisk interesse en række forskellige tjenesteydelser, herunder beforderingspligtige tjenester. Kommissionen kontrollerede, at myndighederne ikke havde overkompenseret det græske postvæsen for nettoomkostningerne ved udførelsen af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, herunder afskrivningsomkostningerne for en ny moderniseret infrastruktur. Det græske postvæsen kunne således modernisere infrastrukturen og forbedre kvaliteten af den offentlige tjenesteydelse i overensstemmelse med kravene i direktiv 2002/39/EF³⁷.

10. Kan skabelsen og opretholdelsen af arbejdspladser i en virksomhed med henblik på at udvide virksomhedens forsknings- og udviklingsindsats, f.eks. inden for naturpræparater, anses for at være en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse?

Det forekommer ikke muligt at anse skabelsen og opretholdelsen af arbejdspladser i en bestemt virksomhed for at være en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse. Tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse er tjenesteydelser rettet mod borgerne eller i hele samfundets interesse, og dette aspekt er ikke til stede her og kan således ikke berettige en foranstaltning i medfør af artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Staten kan derimod ønske at støtte finansieringen af en sådan aktivitet, men så er der tale om statsstøtte til fordel for den pågældende virksomhed. Denne støtte kan udmærket være forenelig med EU-retten, f.eks. fællesskabsbestemmelserne om statsstøtte til forskning, udvikling og innovation³⁸ eller den generelle gruppefritagelsesforordning³⁹ for statsstøtte til beskæftigelse, uddannelse eller SMV'er, alt efter formålet med den offentlige støtte (bl.a. støtte til forskning, fremme af beskæftigelse og uddannelse, SMV'er).

Reglerne om forhåndsanmeldelse, støtteberettigede omkostninger, støtteberettigelseskriterier m.m., for så vidt angår den således påtænkte statsstøtte, skal vurderes ud fra de gældende retsakter, der skal sikre, at støtten er forenelig med artikel 107, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

11. Kan en offentlig myndighed klassificere en tjenesteydelse som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, når der allerede er andre erhvervsdrivende på

³⁵ Meddelelse fra Kommissionen – EF-retningslinjer for statsstøttereglernes anvendelse i forbindelse med hurtig etablering af bredbåndnet, EUT C 235 af 30.9.2009, s. 7.

³⁶ Kommissionens beslutning om statsstøtte SA.32562 – Grækenland – Støtte til det hellenske (græske) postvæsen, EUT C 99 af 3.4.2012, http://ec.europa.eu/eu_law/state_aids/comp-2011/sa32562-2011n.pdf.

³⁷ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/39/EF af 10. juni 2002 om ændring af direktiv 97/67/EF for så vidt angår yderligere åbning af Fællesskabets marked for posttjenester, EFT L 176 af 5.7.2002, s. 21.

³⁸ Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til forskning og udvikling og innovation, EUT C 323 af 30.12.2006, s. 1.

³⁹ Kommissionens forordning (EF) nr. 800/2008 af 6. august 2008 om visse former for støttes forenelighed med fællesmarkedet i henhold til artikel 87 og 88 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde), EUT L 214 af 9.8.2008, s. 3.

markedet, som tilbyder lignende tjenesteydelser uden at have fået overdraget at udføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse?

Medlemsstaterne har en bred skønsmargen, når de definerer tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (se svaret på spørgsmål 4).

Når der allerede er andre virksomheder, der driver forretning på normale markedsvilkår uden at have fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og allerede udbyder eller kan udbyde en tjeneste på tilfredsstillende vis og på vilkår, herunder hvad angår pris, objektive kvalitetskrav, kontinuitet og adgang til tjenesten, der er i overensstemmelse med den offentlige interesse således som defineret af staten, mener Kommissionen imidlertid ikke, det ville være passende at knytte forpligtelser til offentlig tjeneste til en sådan tjenesteydelse⁴⁰. Det er derfor desto vigtigere, at medlemsstaten tydeligt præciserer de specifikke egenskaber ved den pågældende tjenesteydelse og især betingelserne for udførelsen heraf og den målgruppe, som tjenesteydelsen er rettet mod. Hvis en tjenesteydelse allerede udbydes af markedet, men på betingelser, som den pågældende medlemsstat anser for utilfredsstillende, f.eks. fordi markedet ikke kan sikre det kvalitetsniveau eller den pris, som de offentlige myndigheder anser for at være i offentlighedens interesse, f.eks. hvis befordringstaksterne er for høje for lavindkomstfamilier, kan en sådan tjenesteydelse betragtes som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse. Denne tjenesteydelse skal udbydes på et ikke-diskriminerende grundlag.

Når tjenesten ikke allerede udbydes af markedet, er det op til medlemsstaten at afgøre, hvorvidt tjenesten kan udbydes af markedet, og Kommissionens vurdering er begrænset til en kontrol af åbenlyse fejl.

12. Kan en tjenesteydelse defineres som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, hvis markedet vil kunne udbyde den i nær fremtid?

Hvis klassifikationen af en tjenesteydelse som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse er begrundet i andre forhold, vil den blotte kendsgerning, at markedet vil kunne udbyde den i nær fremtid, i princippet ikke forhindre en medlemsstat i at definere tjenesteydelsen som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i dag. Hvis det imidlertid står klart, at markedet vil kunne udbyde tjenesteydelsen inden for kort tid på de vilkår, herunder pris, kvalitet, kontinuitet og tilgængelighed, som medlemsstaten ønsker, skal de offentlige myndigheder forkorte overdragelsesperioden i overensstemmelse hermed og overvåge udviklingen på markedet for at kunne afgøre, om der fortsat er behov for en ny overdragelsesakt, når den tidligere akt udløber. Hvis markedet fortsat ikke kan udbyde tjenesteydelsen ved overdragelsesperiodens udløb, og medlemsstaten mener, at tjenesteydelsen stadig kan betragtes som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, er det muligt at oprette en ny overdragelsesakt i overensstemmelse med artikel 106 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt det står klart, at markedet vil kunne udbyde en bestemt tjeneste inden for en overskuelig fremtid, er Kommissionens opgave begrænset til en kontrol af, om medlemsstaten har foretaget åbenlyse fejl ved vurderingen.

13. Hvis en udbyder af børnepasning, der driver forretning på normale markedsvilkår uden at have fået overdraget at udføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, kommer i vanskeligheder og risikerer at gå konkurs, kan medlemsstaten da på dette tidspunkt pålægge udbyderen en forpligtelse til offentlig tjeneste for at sikre

⁴⁰ Sag C-205/99 Analir, Sml. 2001 I, s. 1271, præmis 71. Se også punkt 48 i meddelelsen.

tjenesteydelsens kontinuitet (forudsat, at der er mangel på udbydere af børnepasning i det pågældende område, som kan udføre denne tjenesteydelse)?

Med hensyn til børnepasning skal det først og fremmest bemærkes, at udførelsen af denne tjeneste under visse omstændigheder kan betragtes som en ikke-økonomisk aktivitet⁴¹. Når børnepasningstjenester udgør en økonomisk aktivitet, defineres de ofte som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse. En medlemsstat kan overdrage udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse til en udbyder af børnepasning, hvis forpligtelsen til offentlig tjeneste er klart defineret og overdragelsesakten er i overensstemmelse med statsstøttereglerne. Ofte overdrages udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i et bestemt område til udbydere af børnepasning til en lavere pris end markedsprisen, mens andre udbydere børnepasningstjenester til markedspriser. Hvis en udbyder af børnepasning, der driver forretning på normale markedsvilkår, risikerer at gå konkurs, og der ikke er et tilstrækkeligt antal alternative udbydere, som kan træde til med det samme, kan den pågældende medlemsstat overdrage udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse til denne udbyder i henhold til afgørelsen⁴² for at sikre tjenesteydelsens kontinuitet (dvs. et tilstrækkeligt antal børnepasningspladser). I sådanne særlige situationer med kapacitetsproblemer bør den pågældende medlemsstat imidlertid overveje at begrænse varigheden af overdragelsesakten vedrørende tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse til den tid, der er nødvendig for at give andre potentielle erhvervsdrivende mulighed for at overtage tjenesten på markedsvilkår.

Da udbyderen af børnepasningstjenester ikke tidligere er blevet pålagt en forpligtelse til offentlig tjeneste, kan compensationen for tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse i princippet kun dække fremtidige omkostninger ved tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, og den skal beregnes på grundlag af parametrene i overdragelsesakten i overensstemmelse med afgørelsen.

Med hensyn til tidligere tab kan de, hvis udbyderen ikke få dem finansieret privat, dækkes gennem rednings- og omstrukturingsstøtte, hvis betingelserne i rammebestemmelserne for redning og omstrukturering⁴³ er opfyldt.

3 DEN NYE LOVPAKKE OM STATSSTØTTE TIL TJENESTEYDELSER AF ALMINDELIG ØKONOMISK INTERESSE

3.1 Oversigt over den nye lovpakke om statsstøtte til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse

14. Hvilke instrumenter indgår i den nye lovpakke om statsstøtte til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?

Den nye lovpakke består af fire instrumenter, der gælder for alle myndigheder (nationale, regionale og lokale), som yder compensation for udførelse af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse:

- **Meddelelsen** skaber klarhed over grundlæggende begreber inden for statsstøtte, der har betydning for tjenesteydelser af almindelig økonomisk

⁴¹ EFTA-Domstolens dom af 21. februar 2008 i sag E-5/07.

⁴² Da ældreboliger henhører under afgørelsens anvendelsesområde (artikel 2, stk. 1, litra c)), uanset størrelsen af compensationen, finder rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ikke anvendelse.

⁴³ Meddelelse fra Kommissionen – Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder, EUT C 244 af 1.10.2004, s. 2.

interesse, f.eks. hvad der forstås ved statsstøtte, tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og økonomisk aktivitet samt sammenhængen mellem reglerne om offentlige indkøb og reglerne om statsstøtte.

- I henhold til **de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse** falder kompensationer for en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, som ikke overstiger 500 000 EUR over en periode på tre regnskabsår, ikke ind under statsstøttereglerne.
- Den reviderede **afgørelse** fritager medlemsstaterne fra pligten til at indberette kompensation for offentlig tjeneste til Kommissionen, hvis forenelighedskriterierne er opfyldt.
- I de reviderede **rammebestemmelser** fastsættes regler for vurdering af kompensation for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, der udgør statsstøtte og ikke er fritaget for anmeldelse i henhold til afgørelsen. Disse sager skal indberettes til Kommissionen og kan erklæres som forenelige med det indre marked, hvis de opfylder kriterierne i rammebestemmelserne.

15. *Hvad er formålet med meddelelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?*

Meddelelsen giver et samlet og praktisk overblik over begreber vedrørende EU-statsstøtte, der har betydning for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, og der redegøres for centrale spørgsmål i et enkelt dokument. Der redegøres kort for den mest relevante retspraksis ved EU's domstole og Kommissionens beslutningspraksis. Sigtet med meddelelsen er at gøre det nemmere for nationale, regionale og lokale myndigheder samt udbydere af offentlige tjenesteydelser at anvende statsstøttereglerne. Kommissionen har forsøgt at skabe så meget klarhed som muligt over nøglebegreber såsom økonomisk aktivitet, påvirkning af samhandelen eller tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse samt over sammenhængen mellem reglerne om statsstøtte og reglerne om offentlige indkøb.

16. *Hvad går de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ud på?*

I henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse betragtes offentlig støtte til finansiering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse på højst 500 000 EUR ydet over en periode på tre regnskabsår ikke som statsstøtte. Det skyldes, at beløbet er så lille, at det kan anses for ikke at påvirke den grænseoverskridende handel eller konkurrencen. Da foranstaltningerne ikke betragtes som statsstøtte, er der ikke pligt til at **indgive forhåndsanmeldelse af en sådan støtte til Kommissionen**.

17. *Hvad går afgørelsen ud på?*

I afgørelsen fastlægges de betingelser, hvorunder kompensation til virksomheder, der udfører offentlige tjenester, er forenelig med EU's statsstøtteregler og ikke skal anmeldes til Kommissionen på forhånd.

18. *Hvad går rammebestemmelserne ud på?*

I Kommissionens rammebestemmelser fastlægges de betingelser, hvorunder kompensation for offentlig tjeneste, der ikke er omfattet af afgørelsen, er forenelig med EU's statsstøtteregler. Denne kompensation skal anmeldes til Kommissionen på grund af den forhøjede risiko for konkurrenceforvridning, således at Kommissionen kan foretage en grundig vurdering og beslutte, om den pågældende foranstaltning er forenelig med det indre marked.

19. *Hvad er målsætningerne for henholdsvis afgørelsen og rammebestemmelserne? Hvad er forskellene mellem de to tekster?*

Begge tekster specificerer, på hvilke betingelser kompensation for offentlig tjeneste, som udgør statsstøtte, er forenelig med traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

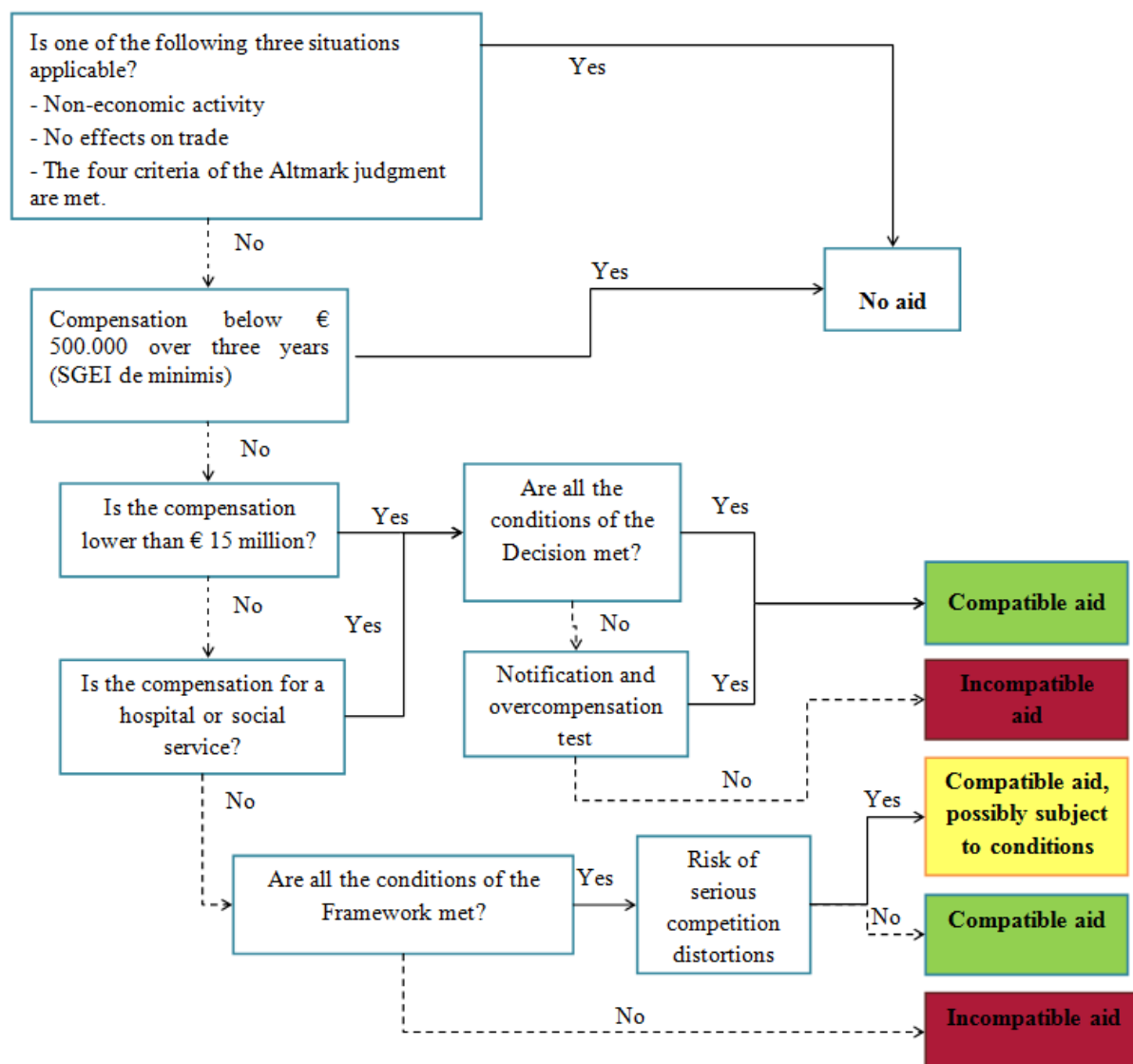
Den primære forskel består i, at de former for kompensation for offentlig tjeneste, der er omfattet af afgørelsen, **ikke behøver at blive anmeldt** til Kommissionen. Når kriterierne i afgørelsen er opfyldt, kan den pågældende medlemsstat straks yde kompensationen. Når betingelserne i afgørelsen ikke er opfyldt, falder kompensationen imidlertid ind under rammebestemmelserne. Det betyder, at kompensationen skal anmeldes til Kommissionen på forhånd, således at denne kan kontrollere, om den pågældende statsstøtte er forenelig med traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Da de sager, der falder ind under rammebestemmelserne, typisk er større sager, der potentielt kan skabe større konkurrenceforvridninger, er forenelighedskriterierne generelt strengere end i afgørelsen. Læs mere om forenelighedskriterierne i rammebestemmelserne i punkt 3.5.2.

20. *Hvad er de logiske trin i analysen af kompensationen for offentlig tjeneste?*

I nedenstående figur redegøres for de vigtigste trin, der skal følges for at afgøre, hvilket instrument i lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, der finder anvendelse på kompensation for offentlig tjeneste.

21. *Hvordan kan der skabes retssikkerhed for leverandører af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse? Hvad hvis de ikke ved, om kompensationen falder ind under afgørelsen, rammebestemmelserne eller de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?*

Lovpakken om statsstøtte til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og Kommissionens beslutninger på grundlag af rammebestemmelserne offentliggøres i EU-Tidende og på internettet. Ansvar for at sikre, at enhver kompensation for en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse er i overensstemmelse med statsstøttereglerne, påhviler de nationale myndigheder, der overdrager udførelsen af den pågældende tjenesteydelse til en virksomhed. Når støtten ydes i henhold til afgørelsen, skal der henvises til afgørelsen i overdragelsesakten, således at leverandøren af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse oplyses om retsgrundlaget og kan kontrollere foreneligheden med afgørelsen. Hvis der ikke henvises til afgørelsen i

overdragelsesakten, kan leverandøren af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse anmode den ordregivende myndighed om at oplyse retsgrundlaget for støtten, og hvis støtten falder ind under afgørelsen, kontrollere, om støtten er omfattet af Kommissionens godkendelsesbeslutning.

22. *Pålægges leverandører af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse retlige forpligtelser?*

Lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse pålægger ikke leverandørerne af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse specifikke retlige forpligtelser. Den offentlige myndighed, der overdrager tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse til leverandøren, skal sikre, at statsstøttere reglerne overholdes. De nødvendige betingelser for at sikre, at den tildelte kompensation er i overensstemmelse med statsstøttere reglerne, skal imidlertid angives i overdragelsesakten, således at leverandøren er helt klar over dem. Udbyderen risikerer i sidste ende at skulle tilbagebetale kompensationen, hvis den er ydet i strid med statsstøttere reglerne.

23. *Har virksomhederne i henhold til lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse en ret til at modtage støtte i form af kompensation for offentlig tjeneste?*

I henhold til artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde er statsstøtte uforenelig med traktaten, bortset fra de i traktaten hjemlede undtagelser. Det betyder, at statsstøtte i princippet er forbudt og kun undtagelsesvis kan ydes i de tilfælde og på de betingelser, der er anført i traktatens artikel 107, stk. 2 og 3, og artikel 106, stk. 2. Derfor har virksomheder ikke en ret til statsstøtte.

Lovpakken giver ikke virksomhederne en ret til at modtage støtte i form af kompensation for offentlig tjeneste, men den definerer betingelser for en sådan støttes forenelighed, når medlemsstaternes offentlige myndigheder beslutter at tilrettelægge og finansiere tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ved hjælp af statsstøtte.

3.2 Meddelelsen

3.2.1 *Hvornår finder statsstøttere reglerne anvendelse, og hvad er konsekvenserne?*

24. *Hvornår finder reglerne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde om statsstøtte anvendelse på tilrettelæggelsen og finansieringen af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?*

Statsstøttere reglerne finder kun anvendelse på virksomheder. Dette begreb dækker enhver enhed, som udøver økonomisk virksomhed, uanset denne enheds retlige status og dens finansieringsmåde⁴⁴. Det er navnlig irrelevant, om enheden er etableret med henblik på at skabe overskud eller ej (jf. punkt 9 i meddelelsen).

25. *Hvornår betegnes en aktivitet som "økonomisk" i henhold til konkurrencereglerne?*

Enhver aktivitet, der består i at levere varer og/eller tjenesteydelser på et bestemt marked, er en økonomisk aktivitet i henhold til konkurrencereglerne⁴⁵ (jf. punkt 11 i meddelelsen). I den forbindelse er den omstændighed, at en aktivitet betegnes som social eller udøves af en aktør uden gevinst for øje, ikke i sig selv tilstrækkelig⁴⁶ til, at den omhandlede aktivitet ikke kan kvalificeres som en økonomisk aktivitet.

⁴⁴ Forenede sager C-180/98-C-184/98, Pavlov m.fl., Sml. 2000 I, s. 6451.

⁴⁵ Sag 118/85, Kommissionen mod Italien, Sml. 1987, s. 2599, præmis 7, sag C-35/96, Kommissionen mod Italien, Sml. 1998 I, s. 3851, præmis 36, og Pavlov.

⁴⁶ Pavlov, præmis 118, sag C-218/00, INAIL, Sml. 2002 I, s. 691, præmis 37, og sag C-355/00, Freskot, Sml. 2003 I, s. 5263.

Meddelelsen indeholder både generel vejledning om begrebet økonomisk aktivitet som udviklet af EU's domstole (punkt 9 ff.) og mere specifik vejledning om udøvelsen af offentlig myndighed (punkt 16), social sikring (punkt 17 ff.), sundhedstjenester (punkt 21 ff.) og undervisning (punkt 26 ff.).

Det er vigtigt at slå fast, at spørgsmålet om, hvorvidt der findes et marked for visse tjenesteydelser, afhænger af, hvordan disse tjenesteydelser er tilrettelagt af den pågældende medlemsstat, og de kan derfor variere fra medlemsstat til medlemsstat og kan endvidere ændre sig med tiden (punkt 12). Hensigten med den sektorspecifikke vejledning vedrørende fire sektorer (se afsnittet ovenfor) er således ikke at opstille en liste over økonomiske og ikke-økonomiske tjenesteydelser, men snarere at anføre eksempler på de aspekter, der har betydning for vurderingen af, hvorvidt en bestemt tjenesteydelse kan anses for at være økonomisk.

Eksempler på aktiviteter, der anses for at være økonomiske, hentet i Kommissionens tidligere beslutninger og Domstolens domme

- Arbejdsformidling udøvet af offentlige arbejdsformidlingskontorer⁴⁷.
- Frivillige forsikringsordninger udformet efter kapitaliseringsprincippet, også i tilfælde hvor de forvaltes af organisationer uden gevinst for øje⁴⁸. Ved kapitaliseringsprincippet forstås, at forsikringsydelse alene afhænger af niveauet for de præmier, som de begunstigede indbetaler, og afkastet af investeringerne.
- Udryknings- og sygetransporttjenester⁴⁹.
- Tjenesteydelser såsom toldformalia vedrørende import, eksport og transit af varer og andre supplerende tjenester af monetær, kommerciel og skattemæssig art, som toldklarere tilbyder, idet de påtager sig de tilhørende finansielle risici⁵⁰.
- Tjenesteydelser, som retlige enheder, der er etableret af arbejdsgivere eller fagforeninger og statsligt godkendt, leverer som hjælp til arbejdstagere og arbejdsgivere med udfyldelse af selvangivelsen samt dertil knyttet rådgivning⁵¹.
- Forvaltning af transportinfrastruktur⁵².
- Medicinske tjenesteydelser udført i eller uden for hospitalsregi⁵³. Offentlige hospitaler kan imidlertid også udøve en ikke-økonomisk aktivitet (jf. punkt 22 i meddelelsen).
- Billigere boliger, se beslutningspraksis om tilskud til boliglån, billige boligordninger med henblik på billigere boliger, boligsikring og ordninger for huslejetilskud til ældre og handicappede samt socialt dårligt stillede familier⁵⁴.
- Levering af støttende infrastruktur til sociale boliger såsom veje, butikker, legepladser og rekreative områder, parker, kolonihaver, åbne arealer, kirker og andre steder for udøvelse af trosretninger, fabrikker, skoler, kontorer og andre bygninger eller arealer og andre lignende arbejder og tjenester, som er nødvendige for at sikre et godt miljø omkring et socialt boligbyggeri⁵⁵.

⁴⁷ Sag C-41/90, Höffner og Elser, Sml. 1991 I, s. 1979, præmis 21.

⁴⁸ Sag C-244/94, FFSA, Sml. 1995 I, s. 4013, præmis 17-22, sag C-67/96, Albany, Sml. 1999 I, s. 5751, præmis 80-87.

⁴⁹ Sag C-475/99, Glöckner, Sml. 2001 I, s. 8089, præmis 20.

⁵⁰ Sag C-35/96, Kommissionen mod Italien, Sml. 1998 I, s. 3851, præmis 37.

⁵¹ Sag C-451/03, Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, Sml. 2006 I, s. 2941, præmis 63.

Begrebet økonomisk aktivitet i henhold til bestemmelserne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde om det indre marked er nærmere omtalt i svaret på spørgsmål 223.

26. Kan udøvere af liberale erhverv udgøre virksomheder i konkurrencereglernes forstand?

Ja, Domstolen har vurderet, at speciallæger i deres egenskab af uafhængige erhvervsdrivende kan udføre tjenesteydelser på et marked, nemlig markedet for specialmedicinske tjenesteydelser, og således udgøre en virksomhed. Det forhold, at de udfører komplicerede og tekniske tjenesteydelser, og at omstændighederne ved udøvelsen af deres erhverv er lovreguleret, ændrer ikke denne konklusion⁵⁶.

27. Hvornår betegnes en aktivitet som ikke-økonomisk i henhold til konkurrencereglerne?

Den ikke-økonomiske karakter af følgende to kategorier af aktiviteter er blevet fastslået:

- Aktiviteter forbundet med udøvelse af statens beføjelser som offentlig myndighed

Aktiviteter, der er forbundet med udøvelse af statens beføjelser som offentlig myndighed, som udøves af staten selv eller af offentlige myndigheder inden for disses beføjelser, udgør ikke økonomiske aktiviteter i henhold til konkurrencereglerne. Undtagelsen er begrænset til de aktiviteter, der naturligt indgår i offentlige myndigheders forrettigheder, og som udøves af staten, dvs. de aktiviteter for hvilke den pågældende medlemsstat ikke har besluttet at indføre markedsmekanismer (jf. punkt 16 i meddelelsen). I denne forbindelse betyder det mindre, om staten handler direkte gennem et organ, der er en del af den statslige forvaltning, eller gennem et særskilt organ, som staten tildeler særlige eller eksklusive rettigheder⁵⁷.

---

⁵² Sag C-82/01 P, Aéroports de Paris mod Kommissionen, Sml. 2002 I, s. 9297.

⁵³ Sag C-157/99, Smits, Sml. 2001 I, s. 5473, præmis 53, forenede sager 286/82 og 26/83, Luisi og Carbone, Sml. 1984, s. 377, præmis 16, sag C-159/90, Society for the Protection of unborn children (IVG), Sml. 1999 I, s. 4685, præmis 18, sag C-368/98, Abdon Vanbraekel, Sml. 2001 I, s. 5363, præmis 43, sag T-167/04, Asklepios Kliniken, Sml. 2007 II, præmis 49-55.

⁵⁴ Kommissionens beslutning om statsstøtte N 89/04 – Irland – Garanti til Housing Finance Agency, ordninger for socialt boligbyggeri finansieret af HFA, EUT C 131 af 28.5.2005, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N89_2004.

⁵⁵ Kommissionens beslutning om statsstøtte N 395/05 – "Loan guarantees for social infrastructure schemes funded by the Housing Finance Agency (HFA)", EUT C 77 af 5.4.2007, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N395_2005.

⁵⁶ Forenede sager C-180/98-C-184/98, Pavlov m.fl., Sml. 2000 I, s. 6451.

⁵⁷ Sag 118/85, Kommissionen mod Den Italienske Republik, Sml. 1987, s. 2599, præmis 7-8.

Eksempler på aktiviteter, som anses for ikke-økonomiske, og som er knyttet til statens udøvelse af beføjelser som offentlig myndighed

- Aktiviteter i tilknytning til hæren eller politiet.
- Opretholdelse og forbedring af luftfartssikkerheden⁵⁸, sikring⁵⁹, flyvekontrol, skibstrafikkontrol og søfartssikkerhed⁶⁰.
- Forureningsovervågning⁶¹ – en opgave af almen interesse, som henregnes til statens væsentlige funktioner inden for miljøbeskyttelse af havet.
- Tilrettelæggelse, finansiering og udførelse af straffeforanstaltninger i forbindelse med gennemførelsen af straffesystemet⁶².

- Bestemte aktiviteter af rent social karakter

Gennem retspraksis er der blevet fastlagt en række kriterier for, hvornår visse aktiviteter med en rent social funktion anses for at være ikke-økonomiske.

Eksempler på ikke-økonomiske aktiviteter af rent social karakter

- Forvaltningen under statens kontrol af obligatoriske forsikringsordninger med et rent socialt formål efter solidaritetsprincippet og med udbetaling af forsikringsydelse uafhængigt af præmierne og den forsikredes indkomst⁶³. Se punkt 17 ff. i meddelelsen om de faktorer, der adskiller sociale sikringsordninger af økonomisk og ikke-økonomisk karakter.
- Børnepasning og offentlige uddannelses-tjenester, der som regel finansieres over offentlige budgetter og udfylder en statslig opgave over for befolkningen på det sociale, kulturelle og uddannelsesmæssige område⁶⁴. Se punkt 26 ff. i meddelelsen om de faktorer, der adskiller økonomiske og ikke-økonomiske aktiviteter på uddannelsesområdet.

⁵⁸ Sag C-364/92, SAT/Eurocontrol, Sml. 1994 I, s. 43, præmis 27, sag C-113/07 P, Sele Sistemi Integrati mod Kommissionen, Sml. 2009 I, s. 2207, præmis 71.

⁵⁹ Kommissionens beslutninger om statsstøtte N 309/02 af 19. marts 2003, Sikkerhed i luften – kompensation for omkostninger som følge af attentaterne den 11. september 2001, EUT C 148 af 25.6.2003, og N 438/02 af 16. oktober 2002, Subsidiar til havnemyndighederne for udøvelse af beføjelser som offentlig myndighed, EFT C 284 af 21.11.2002, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N438_2002.

⁶⁰ Kommissionens beslutning af 16. oktober 2002 i sag N 438/02 – Belgien – Støtte til havnemyndigheder, EFT C 284 af 21.11.2002, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N438_2002.

⁶¹ Dom af 18. marts 1997 i sag C-343/95, Cali et Figli, Sml. 1997 I, s. 1547, præmis 22.

⁶² Kommissionens beslutning om statsstøtte N 140/06 – Litauen – "Allotment of subsidies to correction houses", EUT C 244 af 11.10.2006, http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/register/ii/doc/N-140-2006-WLWL-en-19.7.2006.pdf.

⁶³ Sag C-159/91, Poucet et Pistre, Sml. 1993 I, s. 637, sag C-218/00, INAIL, Sml. 2002 I, s. 691, præmis 43-48, forenede sager C-264/01, C-306/01, C-354/01 og C-355/01, AOK Bundesverband, Sml. 2004 I, s. 2493, præmis 51-55.

⁶⁴ Sag 263/86, Humbel, Sml. 1988, s. 5365, præmis 18, sag C-318/05, Kommissionen mod Tyskland, Sml. 2007 I, s. 6957, præmis 74-75, samt Kommissionens beslutninger om statsstøtte N 118/00 – Frankrig – Offentligt tilskud til professionelle idrætsklubber, EFT C 333 af 28.11.2001, s. 6, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N118_2000, og NN 54/06 – Den Tjekkiske Republik – "Magistrát města Přerova", EUT C 291 af 30.11.2006, s. 18, http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/register/ii/doc/NN-54-2006-WLWL-EN-8.11.2006.pdf, EFTA-Domstolens dom af 21. februar 2008 i sag E-5/07.

⁶⁵ Sag T-319/99, FENIN.

- Organiseringen af offentlige hospitaler, der er et led i den nationale sundhedstjeneste og næsten udelukkende baseret på princippet om solidaritet. Sådanne hospitaler finansieres direkte gennem sociale bidrag og andre statslige bidrag og leverer gratis tjenester til deres medlemmer på grundlag af en universel dækning⁶⁵. Se punkt 21 ff. i meddelelsen om de faktorer, der adskiller økonomiske og ikke-økonomiske aktiviteter inden for sundhedstjenester.

28. *Når en offentlig myndighed yder information og rådgivning til borgerne inden for sit kompetenceområde, udøver den da en økonomisk aktivitet i konkurrencereglernes forstand?*

Offentlige myndigheders levering af generel information (på nationalt, regionalt eller lokalt plan) om måden, hvorpå de kompetente instanser anvender de regler, der henhører under deres ansvarsområde, er uløseligt forbundet med udøvelsen af deres offentlige myndighed. Denne aktivitet anses ikke for at være en økonomisk aktivitet i henhold til konkurrencereglerne.

29. *I meddelelsen opstilles specifikke retningslinjer for sondringen mellem økonomiske og ikke-økonomiske aktiviteter inden for fire områder. Er alle aktiviteter uden for disse fire områder altid økonomiske?*

Nej, i meddelelsen opstilles retningslinjer for, hvornår en aktivitet er økonomisk, og hvornår den er ikke-økonomisk, med udgangspunkt i EU-domstolens retspraksis. Ud over de generelle principper (punkt 9 ff.) opstilles der mere specifikke retningslinjer for visse områder såsom sundhedstjenester og undervisning, og der opstilles relevante faktorer til brug for vurderingen af, om en specifik aktivitet er økonomisk.

Hverken eksemplerne i de specifikke afsnit, f.eks. eksemplerne på områder, der naturligt indgår i udøvelsen af offentlig myndighed i punkt 16, eller udvælgelsen af områder, hvor der opstilles mere specifikke retningslinjer, er udtømmende eksempler. Det fremgår af ordlyden i meddelelsen, hvor det navnlig angives klart i punkt 14, at det ikke er muligt at opstille en udtømmende liste. Det er en konsekvens af det forhold, at begrebet økonomisk aktivitet kan ændre sig med tiden (jf. spørgsmål 30 nedenfor). For så vidt angår aktiviteter, som der ikke henvises til specifikt, indeholder de generelle principper i punkt 9 ff. retningslinjer for, hvorvidt en aktivitet er økonomisk eller ej.

30. *Kan klassifikationen som økonomisk eller ikke-økonomisk ændre sig over tid?*

Ja, klassifikationen af en aktivitet kan afhænge af, hvordan aktiviteten er tilrettelagt af den pågældende medlemsstat, og den kan ændre sig med tiden på grund af politiske beslutninger om organiseringen af aktiviteten eller markedsudviklingen (jf. punkt 12 i meddelelsen).

31. *Kan statsstøttere reglerne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde anvendes på tjenesteydere, der driver virksomhed uden gevinst for øje?*

Ja, den omstændighed i sig selv, at en enhed ikke har vinding for øje, er ikke til hinder for, at den virksomhed, enheden udøver, er af økonomisk karakter⁶⁶. Den retlige form af en enhed, der udfører socialydelser af almen interesse, berører ikke den pågældende aktivitetens karakter. Det eneste relevante kriterium er, om enheden udøver økonomisk aktivitet (jf. punkt 9 i meddelelsen).

En forening, der drives uden gevinst for øje, eller en velgørende organisation, der udøver en økonomisk aktivitet, udgør f.eks. en virksomhed, men kun i forhold til den bestemte

⁶⁶ Forenede sager 209/78 til 215/78 og 218/79, Van Landewyck, Sml. 1980, s. 3125, og sag C-244/94, FFSA m.fl., Sml. 1995 I, s. 4013, præmis 21.

aktivitet (jf. punkt 9, sidste afsnit, i meddelelsen). Konkurrencereglerne finder ikke anvendelse på enhedens ikke-økonomiske aktiviteter.

Eksempel

Udtrykningstjenester og sygetransporttjenester udført af nonprofitorganisationer kan udgøre en økonomisk aktivitet. Forpligtelser til offentlig tjeneste kan bevirke, at de tjenesteydelser, der udføres af disse organisationer, er mindre konkurrencedygtige end tilsvarende ydelser udført af andre erhvervsdrivende, der ikke er bundet af sådanne forpligtelser, men de pågældende aktiviteter skal ikke desto mindre anses for at være økonomiske aktiviteter⁶⁷.

32. *Må en offentlig myndighed foretrække bestemte typer organisationer, f.eks. offentlige organisationer/kommercielle organisationer/nonprofitorganisationer, som leverandør af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse?*

Statsstøttere reglerne pålægger ikke specifikke kriterier for valg af leverandør, men de finder ensartet anvendelse på både offentlige og private virksomheder. Statsstøttere reglerne hindrer således i princippet ikke medlemsstaterne i at foretrække bestemte typer leverandører. Offentlige myndigheder kan imidlertid være bundet af EU-lovgivningen på andre områder, herunder navnlig af reglerne om offentlige indkøb, reglerne om det indre marked eller sektorspecifikke regler på f.eks. transportområdet. Når EU's regler om offentlige indkøb finder anvendelse, er overholdelsen af de specifikke krav i disse regler desuden en forudsætning for foreneligheden af støtten i de tilfælde, der er omfattet af rammebestemmelserne (punkt 19 i rammebestemmelserne). Se kapitel 4 og 6, navnlig spørgsmål 209 og 227, vedrørende reglerne om offentlige indkøb og det indre marked.

33. *Er socialcentre, som leverer socialydelser af almen interesse, f.eks. ældreomsorg og handicaphjælp, underlagt statsstøttere reglerne?*

Spørgsmålet om, hvorvidt kommunale socialcentre er underlagt konkurrencelovens regler og nærmere bestemt statsstøttere reglerne, kan ikke besvares under ét, men afhænger af de aktiviteter, der udøves.

Hvis et center af denne type f.eks. leverer mad eller pleje i hjemmet, selv om sådanne tjenesteydelser kan udføres af andre offentlige eller private tjenesteydere, udfører centeret derfor også tjenesteydelser på et marked og udøver dermed en økonomisk aktivitet efter konkurrencereglerne (se svaret på spørgsmål 25).

Det betyder imidlertid ikke, at alle centrets aktiviteter skal klassificeres som økonomiske. Det kan også udøve en ren socialsikringsaktivitet såsom udbetaling af offentlige ydelser til modtagerne, hvilket ikke vil være en økonomisk aktivitet.

34. *Er der tale om statsstøtte, når en kommune uddeler værdikuponer til visse brugergrupper til køb af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?*

Medlemsstaterne, herunder de lokale myndigheder, kan yde denne form for støtte til forskellige brugere af disse tjenester på de betingelser, der er angivet i artikel 107, stk. 2, litra a), i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, hvori det fastslås, at støtten skal have social karakter og ydes til de enkelte forbrugere uden forskelsbehandling med hensyn til varenes oprindelse.

35. *Er der tale om statsstøtte, når der ydes socialhjælp til bestemte modtagere såsom lavindkomsthusholdninger, f.eks. ud fra deres faktiske udgifter til en tjenesteydelse af*

⁶⁷ Sag C-475/99, Glöckner, Sml. 2001 I, s. 8089, præmis 21.

almindelig økonomisk interesse og/eller andre objektive kriterier forbundet med deres personlige situation, og den udbetales ved, at en betalingsformidler betaler tjenesteyderen direkte?

Hvis der f.eks. er risiko for, at hjælpen ikke opfylder det sociale formål, hvis den udbetales direkte til modtageren, kan en social instans beslutte at udbetale den helt eller delvis til den pågældende tjenesteyder, f.eks. udlejer af et socialt boligbyggeri eller børnenes skolekantine.

En sådan udbetaling udgør ikke statsstøtte til tjenesteyderen, hvis tilskuddet, der udbetales gennem betalingsformidler, og beregningsgrundlaget herfor er klart defineret og tæt forbundet med den endelige modtager, der skal være en fysisk person. Overførslen må således ikke give tjenesteyderen andre fordele. Den samlede husleje, som tjenesteyderen opkræver, skal således fastsættes særskilt og på forhånd, således at den leje, som tilskudsmodtageren skylder, rent faktisk nedsættes med det beløb, som tjenesteyderen allerede har opkrævet hos den sociale instans.

36. *Tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse udføres ofte i en lokal sammenhæng. Påvirker de virkelig samhandelen mellem medlemsstaterne?*

I henhold til statsstøttereglerne afhænger påvirkningen af samhandelen ikke af, om den leverede tjenesteydelse er lokal eller regional, eller af størrelsen af den pågældende aktivitet. Den omstændighed, at en støtte er forholdsvis ubetydelig, eller at den støttemodtagende enhed er af beskeden størrelse, udelukker således ikke på forhånd, at samhandelen mellem medlemsstaterne kan være påvirket⁶⁸. Selv et beskedent støttebeløb kan fremme en given leverandørs tjenesteydelser og således gøre det vanskeligere for andre europæiske virksomheder at udføre de samme tjenesteydelser på det lokale marked.

Kommissionen har imidlertid ud fra sit eget erfaringsgrundlag fastlagt tærskler, under hvilke støtten efter Kommissionens opfattelse ikke vil påvirke samhandelen eller konkurrencen. Støtte til udførelse af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, som ikke overstiger 500 000 EUR over en treårig periode, anses således i henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ikke for at påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og/eller fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene og falder derfor ikke ind under artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. I den generelle de minimis-forordning (forordning 1998/2006) anses støtte, der ikke overstiger 200 000 EUR (100 000 EUR for virksomheder i vejtransportsektoren), ikke for at påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne⁶⁹.

I visse tilfælde er der desuden ingen påvirkning af samhandelen på grund af tjenesteydelsens lokale karakter. I meddelelsen anføres eksempler på beslutninger truffet af Kommissionen (punkt 40), f.eks. vedrørende svømmehaller, der overvejende bruges af lokalbefolkningen⁷⁰, og lokale museer, der må forventes ikke at tiltrække udenlandske besøgende⁷¹ (læs mere i svaret på spørgsmål 38 nedenfor).

⁶⁸ Sag T-214/95, Vlaams Gewest mod Kommissionen, Sml. 1998 II, s. 717, præmis 48-50, sag C-280/00, Altmark Trans og Regierungspräsidium Magdeburg, Sml. 2003 I, s. 7747, præmis 81-82, og sag C-172/03, Heiser, Sml. 2005 I, s. 1627, præmis 32-33.

⁶⁹ Kommissionens forordning (EF) nr. 1998/2006 af 15. december 2006 om anvendelse af traktatens artikel 87 og 88 på de minimis-støtte.

⁷⁰ Kommissionens beslutning i sag N 258/00, EFT L 172 af 16.6.2001, s. 16.

⁷¹ Kommissionens beslutning i sag N 630/03, EUT L 275 af 8.12.2005, s. 3.

Generelt eksempel på påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne

Tilskuddene til nederlandske tankstationer i nærheden af den tyske grænse på grund af en stigning i de nationale priser på brændstof som følge af en forhøjelse af punktafgifterne i Nederlandene påvirkede samhandelen mellem medlemsstaterne, fordi formålet var at mindske forskellen mellem niveauet for de punktafgifter, der skal betales i Nederlandene, og niveauet for de punktafgifter på lette olier, der skal betales i Tyskland⁷².

Eksempel på påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne i forbindelse med tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse

Offentlige tilskud til rutefart med bus i Landkreis Stendal i Tyskland ydet til en virksomhed, som kun leverede denne lokale eller regionale landtransportydelse, og som ikke leverede transportydelser uden for oprindelsesstaten, kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne⁷³.

37. Påvirkes samhandelen virkelig, når der kun er en enkelt erhvervsdrivende, der udfører en bestemt tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i et givet område?

Det forhold, at en erhvervsdrivende, der udfører en bestemt tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, f.eks. speciallægeydelser eller ambulancekørsel, er den eneste i regionen eller lokalsamfundet, fordi der ikke er andre udbydere i det samme område, udelukker ikke, at de erhvervsdrivende i andre medlemsstater kunne være interesseret i at udføre den pågældende tjenesteydelse. Derfor kan man ikke udelukke en potentiel påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne⁷⁴. Den regionale erhvervsdrivende kunne desuden være aktiv eller have planer om at operere i andre regioner.

38. Er der eksempler på lokale tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, som ikke synes at påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne?

Ja, Kommissionen har truffet en række beslutninger om statsstøtte, hvor foranstaltninger til finansiering af lokale tjenesteydelser (uafhængigt af, hvorvidt de udgør tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, socialydelser af almen interesse af økonomisk art eller rent kommercielle tjenesteydelser) er blevet anset for ikke at påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne (se også punkt 40 i meddelelsen).

Eksempler på foranstaltninger, der anses for ikke at påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne

- I tilfældet med friluftsbadet i Dorsten⁷⁵ blev det vurderet, at et årligt tilskud til anlæg og drift af et offentligt friluftsbad i Dorsten, som udelukkende ville blive brugt af lokalbefolkningen, ikke kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.
- I tilfældet med irske hospitaler⁷⁶ blev det vurderet, at en ordning med bevilling af kapital til at bygge faciliteter til lokale offentlige hospitaler af forholdsvis

⁷² Kommissionens beslutning 1999/705/EF af 20. juli 1999, EFT L 280 af 30.10.1999, s. 87, bekræftet af sag C-382/99, Nederlandene mod Kommissionen, Sml. 2002 I, s. 5163.

⁷³ Sag C-280/95, Altmark trans og Regierungspräsidium Magdeburg, Sml. 2003 I, s. 7747, præmis 77.

⁷⁴ Sag C-280/95, Altmark trans og Regierungspräsidium Magdeburg, Sml. 2003 I, s. 7747, præmis 78 ff.

⁷⁵ Kommissionens beslutning i sag N 258/00 – Tyskland – Friluftsbad Dorsten, IP/001509 af 21.12.2000, EFT C 172 af 16.6.2001, s. 16, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N258_2000.

⁷⁶ Kommissionens beslutning i sag N 543/01 – Irland – Tilskud til hospitaler, EFT C 154 af 28.6.2002, s. 4, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N543_2001.

beskeden størrelse, som betjener et lokalt marked for hospitalsydelser med klar underkapacitet, ikke ville kunne tiltrække investeringer eller patienter fra andre medlemsstater og dermed heller ikke påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.

- I tilfældet med rastepladser på Tenerife⁷⁷ blev det vurderet, at de bevilgede tilskud til lokale vejgodstransportforeningers anlæggelse af kommunale rastepladser til deres medlemmer ikke kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne, da der udelukkende var tale om lokal anvendelse.
- I tilfældet med de lokale museer på Sardinien⁷⁸ blev det vurderet, at finansieringen af disse museers projekter, som havde et begrænset omfang og et beskedent budget, ikke ville påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne, idet indbyggerne i andre medlemsstater ikke rejste over grænsen med det primære formål at besøge disse museer, med undtagelse af enkelte betydningsfulde museer med internationalt ry.
- I tilfældet med de baskiske teaterproduktioner⁷⁹ blev det vurderet, at finansieringen af disse produktioner ikke påvirkede samhandelen mellem medlemsstaterne, idet det drejede sig om produktioner udført af mikrovirksomheder eller små virksomheder af lokal karakter, deres potentielle publikum var begrænset til en geografisk region og et bestemt sprog, og de kunne ikke tiltrække turister fra andre lande.
- I tilfældet med finansieringen af et center til fremme af kulturen og bevarelse af kulturarven i Nicosia (Cypern)⁸⁰ fandt Kommissionen, at centret på grund af dets lokale karakter og geografiske beliggenhed og aktivitetens art ikke ville påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.
- Kommissionen vurderede, at støtten til opførelse af en enhed for mellemlang og længerevarende mental sundhedspleje i det nordøstlige Portugal⁸¹ ikke påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne på grund af enhedens begrænsede kapacitet (50 senge), som næsten udelukkende vil blive anvendt til udførelse af tjenesteydelser til indbyggerne i området, og på grund af andre enheders manglende interesse i at udføre disse tjenesteydelser i det pågældende område.
- I tilfældet med finansieringen af et bladhus, der udgiver et dagblad på Madeira⁸², konkluderede Kommissionen, at samhandelen ikke blev påvirket. Der udgives kun to dagblade på Madeira, og ingen af disse dagblade udgives af en virksomhed

⁷⁷ Kommissionens beslutning om statsstøtte N 29/02 – Spanien (Tenerife) – Støtte til etablering af rasteanlæg på Tenerife, EUT C 110 af 8.5.2003, s. 13, http://ec.europa.eu/competition/ejojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_NN29_2002.

⁷⁸ Kommissionens beslutning i sag N 630/03 – Italien – Lokale museer – Sardinien, EUT C 275 af 8.12.2005, s. 3, http://ec.europa.eu/competition/ejojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N630_2003.

⁷⁹ Kommissionens beslutning om statsstøtte N 257/07 – Spanien – Tilskud til teaterproduktioner i Baskerlandet, EUT C 173 af 26.7.2007, s. 2, http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/comp-2007/n257-07.pdf.

⁸⁰ Kommissionens beslutning i sag SA.34466 – Cypern – Centre for Visual Arts and Research, beslutning af 7.11.2012 (endnu ikke offentliggjort).

⁸¹ Kommissionens beslutning i sag SA.34576 – Portugal – Jean Piaget/Enhed for mellemlang og længerevarende sundhedspleje i det nordøstlige Portugal, beslutning af 7.11.2012 (endnu ikke offentliggjort).

⁸² Kommissionens beslutning i sag SA.33243 – Portugal – Jornal de Madeira, beslutning af 7.11.2012 (endnu ikke offentliggjort).

⁸³ Kommissionens beslutning i sag SA.34404 – Nederlandene – Køb af jord til flytning af rideskole, beslutning af 7.11.2012, EUT C 370 af 30.11.2012, s. 2.

fra en anden medlemsstat. Ingen af bladhusene er aktive på andre markeder, hvor der konkurreres med virksomheder fra andre medlemsstater.

- Kommissionen fandt, at en nederlandsk kommunes salg af jord til en rideskole⁸³ ikke kan påvirke samhandelen, selv til en pris, der ligger under markedsprisen, da rideskolen havde en ren lokal karakter.

39. *Hvad sker der, når en aktivitet er økonomisk og påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne?*

Når en aktivitet er økonomisk og påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne, finder konkurrencereglerne anvendelse.

40. *Betyder anvendelsen af konkurrencereglerne, at medlemsstaterne skal ændre tilrettelæggelsen og driften af deres tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?*

Nej, det forhold, at konkurrencereglerne finder anvendelse, betyder ikke, at de offentlige myndigheder skal sikre, at der er et stort antal tjenesteydere på markedet. Det betyder heller ikke, at de offentlige myndigheder skal ophæve særlige eller eksklusive rettigheder, som de allerede har indrømmet tjenesteydere, og som er nødvendige for og står i rimeligt forhold til udførelsen af de pågældende tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. De offentlige myndigheder kan tildele sådanne rettigheder, så længe disse ikke overskrider, hvad der er nødvendigt for at kunne udføre den omhandlede tjenesteydelse af almen interesse på acceptable økonomiske vilkår⁸⁴. De offentlige myndigheder har heller ikke pligt til at privatisere leverandører af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (se også punkt 37 i meddelelsen).

41. *Hvad sker der, når en offentlig myndighed yder kompensation for en tjenesteydelse af almen interesse, som anses for at være økonomisk?*

En kompensation for offentlig tjeneste fra en offentlig myndighed til en tjenesteyder kan udgøre statsstøtte, hvis alle de kriterier, som Domstolen har fastslået i Altmark-dommen (se svarene på spørgsmålene i punkt 3.2.3), ikke er opfyldt, og de øvrige kriterier for statsstøtte⁸⁵ er opfyldt. Ikke desto mindre betyder det forhold, at en kompensation for offentlig tjeneste udgør statsstøtte, ikke i sig selv, at den ikke er tilladt, eftersom denne kompensation kan være forenelig med traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

42. *Pålægger statsstøttereglerne de offentlige myndigheder at tilrettelægge deres tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse på en bestemt måde?*

Nej, de offentlige myndigheder har en bred skønsmargen i forbindelse med forvaltningen af de tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, de indfører. I henhold til statsstøttereglerne kan de offentlige myndigheder tilrettelægge og finansiere deres tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, som de ønsker, så længe den kompensation, de yder til gengæld, ikke overskrider det, der er nødvendigt for at sikre, at de omhandlede tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse udføres på acceptable økonomiske vilkår i overensstemmelse med artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

⁸⁴ Sag C-320/91, Corbeau, Sml. 1993 I, s. 2533, præmis 14-16, sag C-67/96, Albany, Sml. 1999 I, s. 5751, præmis 107.

⁸⁵ Dvs. 1) tilførsel af statsmidler og tilregning til staten, 2) påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne og konkurrenceforvridning og 3) den pågældende foranstaltningens selektivitet.

43. Kan finansielle midler, der tildeles i forbindelse med overførsel af beføjelser mellem offentlige myndigheder i forbindelse med decentralisering, klassificeres som statsstøtte?

Nej, i forbindelse med begrebet statsstøtte sonderer man ikke mellem, hvilket niveau (herunder centralt, regionalt eller lokalt) støtten bevilges på. Der er imidlertid kun tale om statsstøtte, når der sker en overførsel af midler til en eller flere virksomheder, som opfylder betingelserne i artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Hvis de finansielle overførsler derimod foregår inden for statens egne strukturer, f.eks. fra stat til region eller fra amt til kommune, og udelukkende hænger sammen med overførsel af offentlige beføjelser uden aktivitet af økonomisk art, er der ikke tale om overførsel af midler fra staten, som giver en virksomhed en fordel.

44. Når der er tale om overførsel af finansielle midler til et in house-selskab som defineret i reglerne om offentlige indkøb, der udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, betyder det så, at statsstøttereglerne ikke finder anvendelse?

Nej, begrebet in house-selskab hidrører fra lovgivningen om offentlige indkøb, mens reglerne om statsstøtte findes i konkurrencelovgivningen. Anvendelsen af konkurrencereglerne og især statsstøttereglerne afhænger ikke af den retlige form eller karakter af det organ, som udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, men af, om den aktivitet, som dette organ udøver, har økonomisk karakter (jf. punkt 9 i meddelelsen). I henhold til fast retspraksis er enhver aktivitet, der består i at udbyde varer eller tjenesteydelser på et bestemt marked, en økonomisk aktivitet i henhold til konkurrencereglerne (se eksempler på økonomiske aktiviteter i henhold til konkurrencereglerne i svaret på spørgsmål 25). Hvis den offentlige finansiering af en økonomisk aktivitet, der udøves af et in house-selskab efter reglerne om offentlige indkøb, opfylder betingelserne i artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde⁸⁶ og ikke opfylder alle betingelserne i Altmark-dommen (om disse betingelser henvises til svaret på spørgsmål 61), er det derfor statsstøttereglerne, der finder anvendelse (jf. punkt 13 og 37 i meddelelsen).

Der er således grund til at minde om, at så længe de finansielle overførsler foregår inden for statens egne strukturer, f.eks. fra stat til region eller fra amt til kommune, og udelukkende hænger sammen med overførsel af offentlige beføjelser uden økonomisk aktivitet, er der ikke tale om overførsel af statsmidler til en virksomhed og dermed ikke tale om statsstøtte (jf. spørgsmål 43).

45. Hvad er konsekvenserne, hvis kompensation for en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse anses for at udgøre statsstøtte?

Det forhold, at kompensationen for offentlig tjeneste udgør statsstøtte, **betyder ikke, at denne kompensation er forbudt**. Denne kompensation er forenelig med traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, når betingelserne i afgørelsen⁸⁷ eller rammebestemmelserne⁸⁸ er opfyldt⁸⁹.

⁸⁶ Dvs. 1) økonomisk fordel, 2) påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne og konkurrencefordrejning og 3) den pågældende foranstaltning selektive karakter.

⁸⁷ Kommissionens afgørelse af 20. december 2011 om anvendelse af bestemmelserne i artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste ydet til visse virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

⁸⁸ Meddelelse fra Kommissionen: Den Europæiske Unions rammebestemmelser for statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste (2011), EUT C 8 af 11.1.2012, s. 15.

3.2.2 Overdragelsesakt

46. *Hvad er formålet med en overdragelsesakt?*

En overdragelsesakt (jf. punkt 51 ff. i meddelelsen) er den officielle akt, hvorved den pågældende virksomhed får overdraget en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, og hvori opgavens karakter er angivet sammen med afgrænsningen og de generelle betingelser for driften af den pågældende tjenesteydelse. Det er nødvendigt at oprette en overdragelsesakt for at definere virksomhedens og statens forpligtelser. I mangel af en sådan akt er virksomhedens specifikke opgave ukendt, og der kan derfor ikke fastsættes en passende kompensation.

47. *Hvilke typer overdragelsesakter anses for at være tilstrækkelige?*

I henhold til artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og Altmark-dommen skal overdragelsesakten blot foreligge i form af en eller flere officielle akter, som er juridisk bindende i national ret. Aktens eller akternes specifikke form kan bestemmes af hver enkelt medlemsstat og afhænger bl.a. af medlemsstatens politiske og/eller administrative opbygning.

Faktisk skal alle offentlige myndigheder på nationalt, regionalt eller lokalt plan i henhold til grundlæggende forvaltningsretlige regler have et retsgrundlag, hvorpå de kan definere en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse og finansiere den. Derfor kan begrebet overdragelsesakt i det store og hele udgøre det retsgrundlag, som den pågældende offentlige myndighed vælger i det enkelte tilfælde efter eget skøn. Det er ikke nødvendigt, at denne akt benævnes overdragelsesakt. Det er heller ikke nødvendigt, at medlemsstaterne etablerer en bestemt normativ ramme for vedtagelse af overdragelsesakter.

Der findes således ikke nogen standardoverdragelsesakt. Formen afhænger af såvel den offentlige myndighed, der overdrager tjenesteydelsen, som af den pågældende aktivitet.

Det skal bemærkes, at de betingelser, der kræves opfyldt i en overdragelsesakt, er meget grundlæggende i henhold til statsstøttereglerne. Det udelukker ikke muligheden for, at medlemsstaternes myndigheder kan indføje nærmere bestemmelser i overdragelsesakten f.eks. om kvalitetskrav. Visse bestemmelser skal imidlertid præciseres i overdragelsesakten, f.eks. indholdet og varigheden af forpligtelsen, parametrene for beregning, kontrol og revision af kompensationen samt de foranstaltninger, der er truffet for at undgå og sikre tilbagebetaling af en eventuel overkompensation (jf. punkt 52 i meddelelsen). I forbindelse med statsstøtte til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ydet i henhold til afgørelsen eller rammebestemmelserne er kravene til overdragelsesakten og det nærmere indhold udtrykkeligt fastlagt i henholdsvis artikel 4 og punkt 16 (dvs. den involverede virksomhed og i givet fald det omfattede geografiske område, arten af eventuelle eksklusive eller særlige rettigheder, som den myndighed, der yder støtte, har indrømmet virksomheden, en beskrivelse af kompensationsmekanismen og henvisning til afgørelsen).

En aftale med en tjenesteyder om udførelse af tjenesteydelser eller en tilladelse fra en offentlig myndighed til en tjenesteyder til at udføre visse tjenesteydelser svarer ikke til

⁸⁹

I landtransportsektoren reguleres denne forenelighed af forordning 1370/2007. Inden for luft- og søtransport kan foreneligheden vurderes på grundlag af EF-retningslinjerne for finansiering af lufthavne og statslig startstøtte til luftfartsselskaber, som opererer fra regionale lufthavne, Kommissionens meddelelse 94/C 350/07 om anvendelse af EF-traktatens artikel 92 og 93 på statsstøtte i luftfartssektoren, EFT C 350 af 10.12.1994, s. 5, eller EU-retningslinjerne for statsstøtte til søtransportsektoren, EUT C 13 af 17.1.2004. Afgørelsen og rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse finder også anvendelse på luft- og søtransport.

en overdragelsesakt. Det skyldes, at aftalen eller tilladelsen ikke skaber en forpligtelse for den erhvervsdrivende til at udføre de pågældende tjenesteydelser, men blot tillader vedkommende at udøve en økonomisk aktivitet ved at udbyde visse tjenesteydelser på et marked. Et eksempel kunne være en tilladelse, der er givet til en erhvervsdrivende til at åbne en vuggestue eller et ældrecenter udelukkende baseret på, at den erhvervsdrivende overholder reglerne for folkesundhed, sikkerhed eller kvalitet.

Eksempler på overdragelsesakter

- Koncessionskontrakt⁹⁰ og offentlig tjenesteydelseskontrakt
- Ministerielle kontrakter om programlægning⁹¹
- Ministerielle instrukser⁹²
- Love⁹³ og andre retsakter⁹⁴
- Årlige eller flerårige ydelseskontrakter⁹⁵
- Lovgivningsdekret⁹⁶ og enhver type lovgivningsbeslutning samt kommunale beslutninger og akter.

48. Er overdragelsesakten også nødvendig i forbindelse med en socialydelse af almen interesse?

Konkurrencereglerne finder anvendelse på tjenesteydelser af almen interesse af økonomisk art (se svaret på spørgsmål 25 om begrebet økonomisk aktivitet i henhold til konkurrencereglerne). Den omstændighed, at den pågældende aktivitet betegnes som "social", er ikke i sig selv tilstrækkeligt til, at den omhandlede aktivitet ikke kan klassificeres som en økonomisk aktivitet i henhold til disse regler. Da overdragelsesakten er en af de nødvendige betingelser for, at kompensation for offentlig tjeneste er forenelig med traktaten, er en overdragelsesakt således obligatorisk for de erhvervsdrivende, der får overdraget tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, herunder socialydelser af almen interesse af økonomisk art.

49. Hvilke myndigheder er berettiget til at overdrage udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse til en virksomhed? Har kommunale myndigheder denne kompetence?

⁹⁰ Kommissionens beslutning om statsstøtte N 562/05 – Italien – "Proroga della durata della concessione della Società Italiana del Traforo del Monte Bianco", EUT C 90 af 25.4.2007, http://ec.europa.eu/competition/eojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N562_2005.

⁹¹ Kommissionens beslutning om statsstøtte N 51/06 – Italien – Poste Italiane SpA: Kompensation fra staten for selskabets pligt til at levere offentlige posttjenester for 2000-2005, EUT C 291 af 30.11.2006, http://ec.europa.eu/competition/eojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_NN51_2006.

⁹² Kommissionens beslutning om statsstøtte N 166/05 – Det Forenede Kongerige – Statsstøtte til Post Office Limited til finansiering af netværk i landdistrikter, EUT C 141 af 16.6.2006, http://ec.europa.eu/competition/eojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N166_2005.

⁹³ Dom af 12. februar 2008 i sag T-289/03, British United Provident Association Ltd (BUPA), Sml. 2008 II, s. 741, præmis 182-183, Kommissionens beslutning om statsstøtte NN 8/07 – Spanien – "Financiamiento de las medidas de reducción de plantilla de RTVE", EUT C 109 af 15.5.2007, http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/register/ii/doc/NN-8-2007-WLWL-7.3.2007.pdf.

⁹⁴ Kommissionens beslutning om statsstøtte N 395/05 – Irland – "Loan guarantees for social infrastructure schemes funded by the Housing Finance Agency (HFA)", EUT C 77 af 5.4.2007, http://ec.europa.eu/competition/eojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N395_2005.

⁹⁵ Kommissionens beslutning om statsstøtte C24/2005 – Frankrig – Frankrigs statsstøtte til Laboratoire national de métrologie et d'essais, EUT L 95 af 5.4.2007, s. 25.

⁹⁶ Sag C-451/03, Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, Sml. 2006 I, s. 2941.

Spørgsmålet om, hvilke myndigheder der er berettiget til at overdrage udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse til en virksomhed, henhører under den nationale lovgivning. Der er ingen krav i EU-lovgivningen på dette område. Enhver myndighed, der har kompetence til at definere og finansiere en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, har generelt også kompetence til at overdrage udførelsen af den pågældende tjenesteydelse til en virksomhed.

50. *Kan leverandøren af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, der ofte har særlig viden, selv definere indholdet af overdragelsesakten?*

I nogle medlemsstater er det ikke usædvanligt, at leverandørerne udvikler og foreslår tjenesteydelser, som herefter drøftes med og finansieres af de offentlige myndigheder. Begrebet overdragelsesakt i henhold til artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og EU-lovgivningen om statsstøtte generelt begrænser ikke inddragelsen af leverandøren i udfærdigelsen af overdragelsesakten. Den endelige afgørelse om at overdrage udførelsen til leverandøren tilfalder imidlertid den offentlige myndighed. Dette krav kan f.eks. opfyldes ved at godkende leverandørens forslag (jf. punkt 53 i meddelelsen, se også spørgsmål 59).

51. *Svarer begrebet "overdragelsesakt" ifølge artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse til begrebet "tjenesteyder med opdrag fra staten" ifølge servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j)?*

Nej, begrebet "overdragelsesakt" ifølge artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og begrebet "tjenesteyder med opdrag fra staten" ifølge servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j), er to sammenhængende begreber, idet de forudsætter en pligt, der er pålagt leverandøren af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse til at udføre denne tjenesteydelse. At der foreligger en pligt til at udføre tjenesteydelser, er et afgørende element i disse to begreber.

Imidlertid har de to begreber forskellige målsætninger. Det første begreb – overdragelsesakten – udgør en af de betingelser, der skal være opfyldt, for at kompensation for offentlig tjeneste kan anses for at opfylde betingelserne i Altmarkdommen eller for at være forenelig med artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og eventuelt være fritaget for anmeldelse (hvis den falder ind under afgørelsen), mens det andet begreb – tjenesteyder med opdrag fra staten – på sin side skal begrænse omfanget af socialydelser, der er udelukket fra servicedirektivet.

I henhold til lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse svarer overdragelsesakten således til den akt, hvormed udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse overdrages til en virksomhed. I så fald skal overdragelsesakten ud over angivelsen af en pligt til at udføre tjenesteydelsen indeholde en definition af bl.a. indholdet og varigheden af forpligtelserne til offentlig tjeneste, de enheder, som har fået overdraget at udføre disse tjenesteydelser, beregningsparametrene for kompensationen samt de foranstaltninger, der er truffet for at undgå overkompensation (se også spørgsmål 46 og 47).

I forbindelse med servicedirektivet vurderer Kommissionen, at en tjenesteyder skal have pligt til at udføre den tjenesteydelse, som staten har overdraget til vedkommende, for at kunne anses for at være tjenesteyder med opdrag fra staten i henhold til servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j). En tjenesteyder med en forpligtelse til at udføre en tjenesteydelse, f.eks. efter et udbud eller gennem en koncessionskontrakt om

tjenesteydelser, kan betragtes som en tjenesteyder med opdrag fra staten i servicedirektivets forstand. Det samme er tilfældet for enhver anden type foranstaltning, som staten træffer, hvis foranstaltningen indebærer en forpligtelse for den pågældende tjenesteyder til at udføre en tjeneste.

Derfor bliver en erhvervsdrivende, som har fået en overdragelsesakt i henhold til lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, ligeledes anset for at være en tjenesteyder med opdrag fra staten i servicedirektivets forstand. I henhold til statsstøtteregelejerne skal der naturligvis stilles krav i overdragelsesakten om, at eventuelle yderligere betingelser overholdes, især med hensyn til mekanismer, der indføres med henblik på at sikre, at den modtagne støtte ikke overstiger tjenesteyderens omkostninger ved udførelsen.

52. *Udgør en regional offentlig myndigheds beslutning om at definere en socialydelse af almen interesse inden for erhvervsuddannelse og overdrage forvaltningen heraf til en eller flere uddannelsesinstitutioner en overdragelsesakt i statsstøtteregelejerne og servicedirektivets forstand?*

En regional offentlig myndigheds beslutning, som er juridisk bindende i national ret, og hvor følgende defineres: a) indholdet og varigheden af forpligtelserne til offentlig tjeneste, b) den eller de virksomheder, der får overdraget disse forpligtelser, og det omhandlede geografiske område, c) eventuelle eksklusive eller særlige rettigheder, der indrømmes den eller de pågældende virksomheder, d) parametrene for beregning, kontrol og revision af kompensationen samt e) de foranstaltninger, der er truffet for at undgå og sikre inddrivelse af en eventuel overkompensation, kan udgøre en overdragelsesakt i afgørelsens forstand (se også spørgsmål 47 ovenfor).

En sådan beslutning, som udgør en overdragelsesakt i statsstøtteregelejerne forstand, udgør ligeledes en akt, der bemyndiger tjenesteyderen i servicedirektivets forstand, idet den pålægger den eller de pågældende virksomheder en forpligtelse til at udføre den omhandlede tjenesteydelse.

Hvis den pågældende beslutning pålægger en forpligtelse til offentlig tjeneste, men ikke indeholder ovennævnte bestemmelser, udgør den derimod en akt, der bemyndiger tjenesteyderen i servicedirektivets forstand, men ikke en overdragelsesakt i henhold til lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

Se kapitel 7 med hensyn til anvendelsen af servicedirektivet.

53. *Hvis en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse samfinansieres af flere offentlige myndigheder, skal disse offentlige myndigheder da oprette hver deres overdragelsesakt, eller kan den enkelte myndighed, når den yder kompensation, henvise til den overdragelsesakt vedrørende tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, der er oprettet af den førende eller organiserende myndighed?*

I henhold til statsstøtteregelejerne er der ingen standardoverdragelsesakt. Denne akt skal tilpasses den pågældende medlemsstats nationale lovgivning, der udgør retsgrundlaget for den akt, der pålægger den udvalgte tjenesteyder at udføre tjenesteydelsen. Spørgsmålet om, hvorvidt en overdragelsesakt i henhold til lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, som er oprettet af en førende offentlig myndighed, f.eks. en region, også gælder for andre myndigheder, f.eks. en kommune eller en anden region, falder således ind under national lovgivning.

Eksempler på akter, som kan udgøre en overdragelsesakt i henhold til lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse i tilfælde af flere offentlige myndigheders samfinansiering af en socialydelse af almen interesse/tjenesteydelse af almindelig økonomisk
---

interesse

- En akt oprettet af en region og derefter godkendt ved en byrådsbeslutning; beslutningen om godkendelse kan ligeledes udgøre en overdragelsesakt oprettet af den pågældende kommune.
- En overdragelsesakt oprettet og godkendt i fællesskab af en region, et amt og en kommune eller af to kommuner og to regioner vedrørende en given tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, der skal udføres af en eller to bestemte tjenesteydere.

Så snart man i overdragelsesakten har fastlagt de betingelser, der er defineret i punkt 52 i meddelelsen, berører den valgte retsakts form og antallet af involverede offentlige myndigheder generelt ikke aktens karakter af overdragelsesakt i henhold til lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

54. *Hvis en offentlig myndighed ønsker at overdrage flere tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse til en eller flere tjenesteydere, er det da nødvendigt, at myndigheden opretter særskilte akter for de enkelte tjenesteydelser?*

Nej, det er ikke nødvendigt at oprette særskilte overdragelsesakter for de enkelte tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse eller tjenesteydere. Overdragelsesakten skal dog fastlægge indholdet, varigheden og andre nødvendige nærmere angivelser for hver forpligtelse til offentlig tjeneste, som den offentlige myndighed pålægger hver enkelt erhvervsdrivende. Det er ikke nødvendigt at definere hver enkelt tjenesteydelse, hvis indholdet og omfanget af den enkelte tjenesteydelse er præciseret i tilstrækkelig grad.

55. *Bør overdragelsesakten indeholde en definition af en "opgave" eller "specifikke aktiviteter", der skal udføres?*

Det er ikke nødvendigt at definere de enkelte specifikke aktiviteter knyttet til udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i overdragelsesakten.

Når det ikke er muligt at definere de pågældende tjenesteydelser mere præcist, kan en bred definition af en offentlig tjeneste accepteres, så længe omfanget af opgaven er klart defineret. Jo mere præcist overdragelsesaktens specifikation af den tildelte opgave er, jo højere vil beskyttelsesniveauet også være over for klager, f.eks. fra konkurrenterne, over den tildelte kompensation på grundlag af statsstøttereglerne.

Det er ligeledes de offentlige myndigheders opgave såvel som i deres egen interesse at præcisere, hvorledes tjenester af almindelig økonomisk interesse skal udføres, f.eks. ved at fastlægge kvalitetskrav.

56. *Hvordan skal en overdragelsesakt vedrørende tjenesteydelser såsom socialydelser af almen interesse, som dels skal ses i et overordnet perspektiv, dels målrettes de enkelte brugeres specifikke behov, udfærdiges? Skal overdragelsesakten indeholde en beskrivelse af hver tjenesteydelse, der skal udføres?*

Overdragelsesakten skal indeholde en definition af indholdet og varigheden af forpligtelserne til offentlig tjeneste, de enheder, som udførelsen af disse tjenester overdrages til, parametrene for beregning af kompensationen (og ikke det præcise beløb for den kompensation, der skal ydes) samt de foranstaltninger, der er truffet for at undgå overkompensation.

Det er ikke altid nødvendigt at angive hver enkelt type tjenesteydelse, som skal udføres, i overdragelsesakten. Det er således ikke nødvendigt at henvise til hver enkelt type sundhedsydelse, idet man f.eks. kan nøjes med at angive noget i retning af "daglig

lægehjælp i hjemmet til ældre i byen x". Overdragelsesakten skal imidlertid sikre, at der sker en korrekt fordeling af omkostningerne mellem tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og andre tjenesteydelser, som tjenesteudbyderen udbyder.

Visse typer tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse som f.eks. hjælp til ældre eller ugunstigt stillede kan kræve forskellige typer tjenester i forbindelse med udførelsen af den overordnede offentlige tjeneste. Overdragelsesaktens formål er ikke at begrænse tilrettelæggelsen af udførelsen af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, men at sikre, at der foreligger en klar ramme for udførelsen af disse ydelser og for de pågældende ydelsers anvendelsesområde.

De bestemmelser, der skal indgå i overdragelsesakten i henhold til statsstøttere reglerne, begrænser på ingen måde de offentlige myndigheders skønsmæssige beføjelser til at definere og tilrettelægge deres tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. Medlemsstaterne og de offentlige organer har en bred skønsmargen, når de definerer de offentlige tjenester, som de ønsker at indføre, og de specifikke/meget detaljerede enkelttydelser, som er omfattet af disse opgaver, behøver ikke nødvendigvis være specificeret⁹⁷.

De offentlige myndigheder kan gå videre end de grundlæggende betingelser, der kræves opfyldt i overdragelsesakten, og opstille de kriterier, de ønsker, for at forbedre de ydelser, som udføres af de virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

Eksempler

- Hvis en offentlig myndighed ønsker at etablere et ældrecenter eller en tjenesteydelse omfattende hjælp i hjemmet til ældre, vil det være tilstrækkeligt at specificere i overdragelsesakten, at leverandøren af den pågældende socialydelse af almen interesse har fået pligt til at varetage den opgave at etablere et center, som kan levere den nødvendige hjælp under hensyntagen til de mange forskellige behov, navnlig om nødvendigt medicinske, psykiske og sociale behov, eller i forbindelse med hjælp i hjemmet udføre tjenesteydelser såsom lægehjælp, udbringning af mad og hjemmehjælp.
- Hvis en offentlig myndighed ønsker at etablere et støttecenter for unge arbejdsløse, vil det være tilstrækkeligt at specificere, at tjenesteyderen har fået pligt til at varetage den opgave at tilrettelægge støtteordningen for de unge arbejdsløse, så de får den nødvendige undervisning, samt andre ydelser, der er direkte forbundet med en effektiv reintegration af de personer, der har behov for hjælp.

57. Kan det samme selskab få overdraget at udføre den samme tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse ved overdragelsesperiodens udløb?

Ja, den samme tjenesteyder kan efterfølgende få overdraget at udføre den samme tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse. Det er også tilfældet, hvis afgørelsen eller rammebetingelserne finder anvendelse, hvor der fastsættes specifikke grænser for overdragelsesperiodens varighed.

Hvis overdragelsesakten er en offentlig kontrakt eller koncessionskontrakt, og EU's regler om offentlige indkøb finder anvendelse, skal den offentlige myndighed i

⁹⁷

Det skal bemærkes, at det store råderum, som medlemsstaterne har til at definere deres offentlige tjenester, altid er underlagt Kommissionens og Domstolens kontrol af åbenlyse fejl (læs mere i svaret på spørgsmål 6 og 7 ovenfor).

princippet organisere en ny udbudsprocedure, som den nuværende leverandør naturligvis også kan deltage i.

58. *Hvordan udfærdiges en overdragelsesakt vedrørende tjenesteydelser, der skal tilpasses udviklingen i plejebenhov, brugerprofiler og brugerantal i overdragelsesperioden?*

Offentlige myndigheder og tjenesteydere har som oftest erfaring med personlige tjenesteydelser og specifikke behov, som kan opstå under udførelsen af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, og med de nye situationer, som kan opstå. På grundlag af deres erfaring kan de foretage en sikker vurdering af eventuelle yderligere behov, som kan opstå, og afspejle dette i overdragelsesakten.

Der er to valgmuligheder:

- Den offentlige myndighed kan definere en mekanisme til efterfølgende korrektion i overdragelsesakten, der gør det muligt at foretage en periodisk revision af den overtagne opgave⁹⁸.
- Den offentlige myndighed kan ajourføre overdragelsesakten, hvis den kan se, at en bestemt tjenesteydelse ikke var forudset, men kunne udføres af samme tjenesteyder.

Eksempel

En kommune ønsker at tilvejebringe integrerede tjenesteydelser, der dækker de forskellige behov hos ældre. f.eks. lægehjælp i hjemmet, madudbringning og hjemmehjælp. Hvordan skal kommunen sikre sig, at den kan kompensere tjenesteyderen for udførelsen af de supplerende ydelser, der opfylder en række behov, som man ikke kendte til på forhånd?

Som beskrevet ovenfor kan kommunen foretage en vurdering af sådanne supplerende tjenesteydelser ud fra sin tidligere erfaring på området eller definere mekanismer til efterfølgende korrektion for disse behov. Hvis den oprindelige overdragelsesakt f.eks. er en offentlig kontrakt, vil der normalt blive taget højde for udførelse af eventuelle supplerende tjenesteydelser i det oprindelige udbudsmateriale.

Kommunen kan i princippet også ajourføre overdragelsesakten, hvis den kan se, at en bestemt tjenesteydelse ikke var forudset, men kunne udføres af samme tjenesteyder. Hvis den oprindelige overdragelsesakt er en offentlig kontrakt eller en koncessionskontrakt, og der ikke er taget højde for supplerende tjenesteydelser i det oprindelige udbudsmateriale, kan den ordregivende myndighed imidlertid ikke ændre den offentlige kontrakt eller koncessionskontrakten i kontraktens løbetid (se i denne forbindelse svaret på spørgsmål 205 nedenfor), men skal i princippet organisere en ny udbudsprocedure, som leverandøren af de oprindelige tjenesteydelser naturligvis også kan deltage i.

59. *Begrænser kravet om en overdragelsesakt tjenesteydernes selvbestemmelse og frie initiativ?*

Nej, kravet om en overdragelsesakt begrænser på ingen måde den selvbestemmelse og det frie initiativ, som gælder for leverandører af socialydelser. De kan helt frit tage

⁹⁸ Kommissionens beslutning om statsstøtte N 541/04 og N 542/04 – Nederlandene – Risikoudligningssystem og tilbageholdelse af reserver, EUT C 324 af 21.12.2005, s. 28, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N541_2004 http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N542_2004.

initiativ til at udvikle og forbedre disse tjenesteydelser og komme med forslag til de offentlige myndigheder.

Begrebet overdragelsesakt er i denne forbindelse tilstrækkelig fleksibelt til at svare til den offentlige myndigheds beslutning om godkendelse og finansiering af forslagene. Hvis en offentlig myndighed godkender et forslag fra en tjenesteyder i overensstemmelse med bestemmelserne i afgørelsen, skal definitionen af den pågældende tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse samt parametrene for beregning af compensationen og de foranstaltninger, der er truffet for at undgå overkompensation, derfor angives i denne beslutning/aftale eller den kontrakt, som indgås mellem den offentlige myndighed og tjenesteyderen.

60. Begrænser kravet om en overdragelsesakt de muligheder, som lokale afdelinger af en leverandør af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, der er blevet behørigt bemyndiget på nationalt plan, har for selv at fastsætte prioriteter?

Såfremt en tjenesteyder har fået overdraget at udføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse på nationalt plan på grundlag af en overdragelsesakt, der opfylder kravene i punkt 52 i meddelelsen, kan denne tjenesteyders lokale afdelinger fastsætte deres prioriteter inden for rammerne af de betingelser, der er angivet i overdragelsesakten.

3.2.3 Kompensation uden støtte i henhold til Altmark-dommen

61. Hvad præciserer Domstolen i Altmark-dommen?

I sin dom i Altmark-sagen statuerede Domstolen, at compensation for offentlig tjeneste **ikke udgør statsstøtte** efter artikel 107 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, når følgende fire betingelser alle er opfyldt.

- For det første skal den modtagende virksomhed faktisk være pålagt at opfylde forpligtelser til offentlig tjeneste, og disse forpligtelser skal være klart definerede.
- For det andet skal de kriterier, der er grundlaget for beregningen af compensationen, være fastlagt på forhånd på en objektiv og gennemsigtig måde.
- For det tredje må compensationen ikke overstige, hvad der er nødvendigt for helt eller delvis at dække de udgifter, der er afholdt ved opfyldelsen af forpligtelserne til offentlig tjeneste, idet der skal tages hensyn til de hermed forbundne indtægter og til en rimelig fortjeneste.
- Endelig gælder det, at når udvælgelsen af den virksomhed, der skal overdrages en forpligtelse til offentlig tjeneste, i et konkret tilfælde ikke sker ved en udbudsprocedure, som giver mulighed for at udvælge den tilbudsgiver, der kan levere de pågældende ydelser til de laveste omkostninger for samfundet, skal størrelsen af den nødvendige compensation fastlægges på grundlag af en analyse af de omkostninger, som en gennemsnitsvirksomhed, der er veldrevet og tilstrækkeligt udstyret til at kunne opfylde de stillede krav til den offentlige tjeneste, ville have ved at gennemføre forpligtelserne.

Eksempler på tilfælde, hvor Kommissionen har vurderet, at Altmark-kriterierne har været opfyldt, og at compensationen derfor ikke har udgjort statsstøtte

- Finansieringen af en ordning til fremme af investeringer i elforsyningsikkerhed i

Irland blev ikke anset for at være statsstøtte, idet

- leveringen af ny reservekapacitet til elproduktion for at dække efterspørgslen efter elektricitet året rundt, herunder i spidsbelastningsperioder, blev anset for en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse
- den åbne, gennemsigtige og ikke-diskriminerende udbudsprocedure var desuden tilrettelagt således, at alle de tre øvrige kriterier fra Altmarkdommen var opfyldt⁹⁹.
- Tilskuddene til finansiering af højhastighedstelekomunikationsnet i Frankrig blev ikke anset for statsstøtte, idet
  - den generelle adgang til bredbånds- (og højhastighedsbredbånds-) infrastruktur for hele befolkningen var en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse
  - kompensationsniveauet var givet på forhånd af de specifikke parametre i koncessionskontrakten
  - der ikke var nogen risiko for overkompensation, idet parametrene for beregning af kompensationen var præcist defineret i de erhvervsdrivendes forretningsplaner, som de havde baseret på specifikke data leveret af den offentlige myndighed
  - der ikke var nogen risiko for overkompensation, fordi den offentlige myndighed havde krævet, at de erhvervsdrivende oprettede et ad hoc-selskab til udførelse af den omhandlede tjeneste, der kunne sikre den pågældende tjenesteyders neutralitet, og derudover var der indføjet en overskudsklausul, hvis selskabets overskud kom over et vist niveau
  - der blev foretaget en tilbundsående og detaljeret analyse af projektbehovene og af de bydendes tilbud, og den valgte procedure gav mulighed for at udvælge den mest effektive tilbudsgiver, der kunne levere den pågældende ydelse til de laveste omkostninger for samfundet¹⁰⁰.
- I Dorsal-sagen vurderede Kommissionen, at det fjerde Altmark-kriterium var opfyldt, fordi det i kraft af en tilbundsående komparativ analyse af de specifikke projektbehov og de bydendes tilbud og selve udbudsproceduren var muligt at beregne kompensationen på grundlag af en veldrevet og tilstrækkeligt udstyret virksomheds omkostninger¹⁰¹.
- Kommissionen konkluderede, at de godtgørelser, der blev betalt af Cassa Depositi e Prestiti – et statskontrolleret finansieringsorgan – til Poste Italiane, ikke var statsstøtte, idet
  - distributionen af postsparebeviser blev anset for at være en tjenesteydelse af

⁹⁹ Kommissionens beslutning om statsstøtte N 475/2003 – Irland – "Public Service Obligation in respect of new electricity generation capacity for security of supply", EUT C 34 af 7.2.2004, s. 8, http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/comp-2003/n475-03.pdf.

¹⁰⁰ Kommissionens beslutning om statsstøtte N 381/04 – Frankrig – Projekt vedrørende højhastigheds-telekommunikationsnet i Pyrénées-Atlantiques, EUT C 162 af 2.7.2005, s. 5, http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/comp-2004/n381-04.pdf og Kommissionens beslutning om statsstøtte N 331/08 – Frankrig – Telekomunikationsnet med meget høj hastighed i Hauts-de-Seine, http://ec.europa.eu/eu_law/state_aids/comp-2008/n331-08.pdf.

¹⁰¹ Kommissionens beslutning om statsstøtte N 382/04 – Frankrig – Etablering af en højhastighedsinfrastruktur i regionen Limousin (DORSAL), EUT C 230 af 2.7.2005, s. 5, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/164637/164637_509484_51_2.pdf.

almindelig økonomisk interesse

- markedsgodtgørelsen repræsenterede et passende skøn over de omkostninger, som en typisk, veldrevet virksomhed i samme sektor ville have skullet afholde, alt under hensyntagen til de hermed forbundne indtægter samt en rimelig fortjeneste for opfyldelsen af forpligtelserne. Dermed var det fjerde Altmark-kriterium opfyldt¹⁰².

62. Kan en offentlig myndighed undgå at blive omfattet af statsstøttereglerne ved at organisere en udbudsprocedure uden at kontrollere, om alle kriterierne i Altmarkdommen er opfyldt?

Nej, EU-Domstolen har i Altmark-dommen opstillet fire betingelser, der alle skal være opfyldt, for at kompensation for udførelse af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse ikke udgør statsstøtte. Når det er sagt, kan kontrakten og udbudsmaterialet indeholde alle de specifikationer, der er nødvendige for at sikre, at de tre øvrige betingelser opfyldes.

63. Hvorfor skal udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse kompenseres på grundlag af kriteriet "laveste omkostninger for samfundet"? Fører dette ikke til en tjenesteydelse af dårlig kvalitet?

Domstolen har i Altmark-dommen stillet krav om en offentlig udbudsprocedure, der giver mulighed for at sikre udførelsen af en tjenesteydelse til de laveste omkostninger for samfundet. Det præciseres i meddelelsen, at laveste omkostninger for samfundet er et bredere begreb end laveste pris, og at en offentlig udbudsprocedure ikke nødvendigvis kræver, at den laveste pris anvendes som tildelingskriterium for at opfylde det første alternativ i det fjerde Altmark-kriterium. I henhold til punkt 67 i meddelelsen kan det "økonomisk mest fordelagtige tilbud" ligeledes anvendes, forudsat at tildelingskriterierne har tæt tilknytning til den omhandlede tjeneste og giver mulighed for at vælge det økonomisk mest fordelagtige tilbud, der matcher markedsværdien. Dette kriterium giver mulighed for at tage højde for en række aspekter, herunder kvaliteten (ud over aspekterne i de tekniske specifikationer og udvælgelseskriterierne) og sociale og miljømæssige kriterier, men kriterierne skal defineres på forhånd for at sikre en effektiv konkurrence.

Det skal desuden bemærkes, at kompensation, der ikke opfylder det fjerde Altmark-kriterium og således udgør statsstøtte, stadig kan være forenelig med artikel 106 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og fritages for anmeldelse i henhold til afgørelsen eller godkendes af Kommissionen efter anmeldelse i henhold til rammebestemmelserne.

64. Kan der angives et eksempel på en situation, hvor en tilbagebetalingsklausul (jf. punkt 67 i meddelelsen) vil være relevant?

En tilbagebetalingsklausul er en klausul om, at tjenesteyderen skal betale kompensation tilbage under visse omstændigheder. Når det er vanskeligt at forudse indtægterne ved udførelse af en tjenesteydelse, kan en tilbagebetalingsklausul i overdragelsesakten være et passende redskab til at mindske risikoen for overkompensation af tjenesteyderen (dvs. kompensation ud over nettoomkostninger, herunder en rimelig fortjeneste, under hensyntagen til risikoniveauet).

¹⁰² Kommissionens beslutning i sag C 49/06 – Poste Italiane – Banco Posta – Godtgørelse for distribution af postopsparingsprodukter, EUT C 31 af 13.2.2007.

Det skal bemærkes, at når tjenesteudbyderen påtager sig en større risiko, f.eks. visse typer koncessionskontrakter, kan indtægterne variere og være negative (tab) eller højere end sædvanligt. Det betyder ikke nødvendigvis, at tjenesteyderen i sidstnævnte tilfælde er blevet overkompenseret, så længe indtægtsniveauet stadig er rimeligt i forhold til risikoniveauet. Medlemsstaterne bør imidlertid i disse tilfælde også indføje en tilbagebetalingsklausul i kompensationsordningen for at lægge loft over indtægtsniveauet.

65. *Hvad er en offentlig procedure i henhold til punkt 66 i meddelelsen?*

Den offentlige procedure, der henvises til i punkt 66 i meddelelsen, er et offentligt udbud, hvor alle interesserede økonomiske aktører kan afgive tilbud, jf. artikel 1, stk. 11, litra a), i direktiv 2004/18/EF og artikel 1, stk. 9, litra a), i direktiv 2004/17/EF.

66. *Hvad er en begrænset procedure i henhold til punkt 66 i meddelelsen?*

Den begrænsede procedure, der henvises til i punkt 66 i meddelelsen, er et offentligt udbud, som enhver økonomisk aktør kan ansøge om at deltage i, men hvor kun de økonomiske aktører, der af de ordregivende myndigheder modtager opfordring dertil, kan afgive tilbud, jf. artikel 1, stk. 11, litra b), i direktiv 2004/18/EF og artikel 1, stk. 9, litra b), i direktiv 2004/17/EF.

Ved begrænsede udbud i forbindelse med offentlige kontrakter omfattet af direktiv 2004/18/EF kan de ordregivende myndigheder begrænse antallet af ansøgere, som vil blive opfordret til at afgive tilbud, forudsat at der er et tilstrækkeligt antal egnede ansøgere. De ordregivende myndigheder skal desuden i udbudsbekendtgørelsen angive de objektive og ikke-diskriminerende kriterier eller regler, de agter at anvende, det mindste antal ansøgere, der vil blive opfordret til at afgive tilbud (mindst fem), og eventuelt et største antal ansøgere, de agter at fastsætte. Under alle omstændigheder skal antallet af ansøgere, der opfordres til at afgive tilbud, være tilstrækkelig stort til at sikre reel konkurrence. De ordregivende myndigheder skal opfordre et antal ansøgere, der mindst svarer til det forud fastsatte mindste antal ansøgere, til at afgive tilbud. Hvis antallet af ansøgere, der opfylder udvælgelseskriterierne eller minimumskravene, er lavere end minimumsantallet, kan den ordregivende myndighed gå videre med proceduren ved at opfordre den eller de ansøgere, der er i besiddelse af den krævede formåen, til at afgive tilbud. Den ordregivende myndighed må ikke lade proceduren omfatte andre økonomiske aktører, som ikke har ansøgt om deltagelse, eller ansøgere, som ikke er i besiddelse af den krævede formåen (jf. artikel 44, stk. 3, i direktiv 2004/18/EF).

Der er lignende bestemmelser for begrænsede udbud i forbindelse med kontrakter til de offentlige forsyningstjenester omfattet af direktiv 2004/17/EF (jf. artikel 54 i direktiv 2004/17/EF).

67. *Hvorfor anses proceduren med forhandling kun for at være tilstrækkelig til at opfylde den fjerde betingelse i Altmark-dommen i særlige tilfælde?*

Udbud med forhandling efter forudgående udbudsbekendtgørelse (som defineret i artikel 30 i direktiv 2004/18/EF) indebærer forhandling med de potentielle leverandører af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, og proceduren giver således den ordregivende myndighed for store skønsbeføjelser og kan desuden begrænse

interesserede potentielle tjenesteyderes deltagelse. Proceduren kan således kun opfylde det første alternativ i det fjerde Altmark-kriterium i særlige tilfælde¹⁰³.

Udbud uden forhandling efter forudgående udbudsbekendtgørelse (som defineret i artikel 31 i direktiv 2004/18/EF) indebærer ikke forudgående offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse, og proceduren omfatter således ikke tilstrækkelige foranstaltninger med hensyn til offentliggørelse og gennemsigtighed til at tiltrække alle potentielle interesserede tjenesteydere. Proceduren kan derfor ikke sikre udvælgelsen af den tjenesteudbyder, der kan levere tjenesten til de laveste omkostninger for samfundet (jf. punkt 66 i meddelelsen).

Det skal imidlertid bemærkes, at compensation, der ikke opfylder det fjerde Altmark-kriterium og således udgør statsstøtte, stadig kan være forenelig med artikel 106 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og fritages for anmeldelse i henhold til afgørelsen eller godkendes af Kommissionen efter anmeldelse i henhold til rammebestemmelserne.

68. *I de tilfælde, hvor der kun indkommer ét tilbud, kan tilbuddet da aldrig formodes at være tilstrækkeligt til at sikre, at tjenesten leveres til de laveste omkostninger for samfundet, eller kan der også være tilfælde, hvor tilbuddet stadig er tilstrækkeligt?*

I meddelelsen (punkt 68) fastlægges det generelle princip, at i tilfælde, hvor der kun indkommer ét tilbud, er proceduren i princippet utilstrækkelig til at sikre opfyldelsen af det første alternativ i den fjerde betingelse i Altmark-dommen. Det betyder imidlertid ikke, at der ikke kan være tilfælde, hvor der kun indkommer ét tilbud på grund af særligt strenge udbudsbetingelser, og proceduren alligevel kan være tilstrækkelig til at sikre, at tjenesten leveres til de laveste omkostninger for samfundet. I disse tilfælde bør medlemsstaterne imidlertid anmelde foranstaltningen, hvis foranstaltningen ikke er fritaget i henhold til afgørelsen.

69. *Hvad er sammenhængen mellem nationale regler om offentlige indkøb og statsstøttereglerne? Kan EU's statsstøtteregler medføre en forpligtelse til altid at anvende reglerne om offentlige indkøb, hvis en tjenesteyder får overdraget at udføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse?*

Medlemsstaterne fastsætter selv betingelserne for anvendelse af nationale regler om offentlige indkøb på de områder, der falder uden for EU's lovgivning om offentlige indkøb. Den enkelte medlemsstat kan selv udforme anvendelsen af den nationale lovgivning om offentlige indkøb, således at disse regler altid finder anvendelse i praksis, når en tjenesteyder får overdraget at udføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse. Hvis en medlemsstat således knytter EU's statsstøtteregler og lovgivning om offentlige indkøb sammen, er dette imidlertid medlemsstatens selvstændige afgørelse og ikke en konsekvens af anvendelsen af EU-lovgivningen.

70. *Hvad sker der, hvis anvendelsesområdet for procedurer for offentlige indkøb med et forhandlingselement ændres i forbindelse med den reform af EU's regler om offentlige indkøb, som pågår i øjeblikket?*

Det anføres udtrykkeligt i meddelelsen, at retningslinjerne vedrører de procedurer og tildelingskriterier, der er defineret i gældende EU-direktiver om offentlige indkøb. Der kan ikke opstilles retningslinjer i meddelelsen for, hvorvidt en procedure, hvis anvendelsesområde afviger fra anvendelsesområderne i gældende direktiver, kan sikre, at tjenesten leveres til de laveste omkostninger for samfundet, så længe den igangværende

¹⁰³ Kommissionens beslutning N 381/04 – Frankrig – Højhastighedstelenet i Pyrénées-Atlantiques, og Kommissionens beslutning N 382/04 – Frankrig – Etablering af en højhastighedsinfrastruktur i regionen Limousin (DORSAL).

lovgivningsproces vedrørende udformningen af de fremtidige regler om offentlige indkøb endnu ikke er afsluttet, og teksterne endnu ikke er blevet vedtaget.

71. *Hvad betyder "generelt accepteret godtgørelse på markedet" helt præcist? Kan en enkelt ekspertudtalelse være tilstrækkelig dokumentation?*

Det anføres i meddelelsen, at en generelt accepteret godtgørelse på markedet er den bedste referenceværdi med henblik på at fastsætte den kompensation, som en effektiv virksomhed kræver (andet alternativ i det fjerde Altmark-kriterium). I forbindelse med en generelt accepteret godtgørelse på markedet skal tjenesteydelserne være sammenlignelige på alle områder, og det er derfor et meget strengt begreb. Der redegøres i meddelelsen ikke nærmere for, hvorledes eksistensen af en generelt accepteret godtgørelse på markedet kan dokumenteres, da det afhænger af alle de nærmere omstændigheder i den enkelte situation, navnlig af den dokumentation og metode, der ligger til grund for ekspertudtalelsen, dens kvalitet, repræsentativitet og aktualitet. Det er derfor ikke muligt at sige generelt, at en enkelt ekspertudtalelse er tilstrækkelig dokumentation for eksistensen af en generelt accepteret godtgørelse på markedet.

72. *Kan en medlemsstat med henblik på anvendelsen af kriteriet om en veldrevet gennemsnitsvirksomheds udgifter på forhånd fastsætte referenceomkostninger?*

Medlemsstaterne har med henblik på anvendelsen af anden del af den fjerde betingelse i Altmark-dommen mulighed for at anvende forud fastsatte referenceomkostninger, så længe de kan godtgøres. Såfremt disse omkostninger beregnes på en pålidelig måde, er baseret på solide data og svarer til markedsværdien, kan de anses for at svare til "en veldrevet og tilstrækkeligt udstyret virksomheds omkostninger" i henhold til det fjerde Altmark-kriterium.

Eksempler på Kommissionens praksis med referenceomkostninger

- Vederlaget til Poste Italiane for distribution af postsparebeviser (libretti postali) var mindre end for tilsvarende finansielle referenceprodukter på markedet, og vederlaget blev således anset for at opfylde kriteriet om en veldrevet og tilstrækkeligt udstyret gennemsnitsvirksomhed og udgjorde ikke statsstøtte, og de tre øvrige Altmark-kriterier var også opfyldt¹⁰⁴.
- I forbindelse med anvendelsen af statistiske omkostninger fastsat på forhånd af de tjekkiske myndigheder som grundlag for fastsættelsen af kompensationen var der imidlertid intet bevis for, at disse omkostninger var repræsentative for en veldrevet og tilstrækkeligt udstyret gennemsnitsvirksomheds omkostninger¹⁰⁵.

73. *Hvad er konsekvenser af at anvende eller undlade at anvende Altmark-kriterierne?*

Når alle Altmark-kriterierne er opfyldt, udgør kompensationen for offentlig tjeneste ikke statsstøtte.

Når mindst ét af Altmark-kriterierne ikke er opfyldt, og de øvrige statsstøttekriterier¹⁰⁶ til gengæld er opfyldt, udgør kompensationen for offentlig tjeneste statsstøtte.

Støtten kan imidlertid stadig være forenelig med artikel 106 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og fritages for anmeldelse i henhold til afgørelsen eller godkendes af Kommissionen efter anmeldelse i henhold til rammebestemmelserne.

¹⁰⁴ Kommissionens beslutning om statsstøtte C 49/06 ovenfor, præmis 85-93.

¹⁰⁵ Kommissionens beslutning om statsstøtte C 3/08 (ex NN 102/05) – Tjekkiet – Kompensation for offentlig tjeneste til Southern Moravia Bus Companies, EUT L 97 af 16.4.2009, præmis 82-83.

¹⁰⁶ Dvs. 1) tilførsel af statsmidler og tilregning til staten, 2) påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne og konkurrenceforvriddning samt 3) den pågældende foranstaltningens selektivitet.

3.3 Kompensation uden støtte i henhold til de minimis-forordningerne

74. *Hvad er forskellen mellem de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og den generelle de minimis-forordning?*

I henhold til den generelle de minimis-forordning (forordning 1998/2006) anses støtteforanstaltninger, der ikke overstiger 200 000 EUR over en periode på tre regnskabsår til en enkelt virksomhed, ikke for støtte (artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde), da de anses for ikke at påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og/eller fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene. Denne forordning finder anvendelse uanset formålet med støtten, forudsat at betingelserne i forordningen er opfyldt.

I de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse forhøjes loftet (500 000 EUR over en periode på tre regnskabsår til en enkelt virksomhed) for støtteforanstaltninger knyttet til udførelse af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse.

De minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse er baseret på princippet om, at et højere loft er berettiget for foranstaltninger knyttet til udførelse af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, da i det mindste en del af beløbet tildeles som kompensation for meromkostninger forbundet med udførelse af den pågældende tjenesteydelse. Den potentielle fordel for en leverandør af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse er således mindre end den tildelte kompensation, hvorimod fordelene ved det samme beløb ville være større under den generelle de minimis-forordning. Loftet, under hvilket konkurrencevilkårene og samhandelen mellem medlemsstaterne ikke påvirkes, er højere ved kompensation for en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse.

75. *Hvordan kan det sikres, at loftet på 500 000 EUR overholdes? Er der nogen kontrol af overholdelsen?*

I de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (og i den generelle de minimis-forordning) er der fastlagt to alternative metoder til at sikre, at den samlede støtte, der ydes til den enkelte virksomhed, holdes under loftet. Medlemsstaten kan oprette et centralt register over al de minimis-støtte, der er ydet af samtlige myndigheder i den pågældende medlemsstat (artikel 3, stk. 2). Alternativt skal den støttetildelende myndighed indhente en erklæring fra virksomheden om enhver de minimis-støtte, der er modtaget, for at kontrollere, at loftet overholdes (artikel 3, stk. 1).

Medlemsstaterne skal samle alle oplysninger om den tildelte de minimis-støtte for at kunne fastslå, at forordningen overholdes. Kommissionen kan anmode om at få tilsendt oplysninger for at kontrollere, om alle betingelserne i de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse er opfyldt (artikel 3, stk. 3).

76. *Er en overdragelsesakt i henhold til afgørelsen eller rammebestemmelserne også nødvendig i henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?*

De minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse finder kun anvendelse på støtte til udførelse af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse. Den støttemodtagende virksomhed skal derfor have fået overdraget at udføre en bestemt tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse. Denne overdragelsesakt behøver ikke indeholde alle de oplysninger, der er krævet i henhold til afgørelsen eller rammebestemmelserne for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, men af hensyn til retssikkerheden skal den være skriftlig og informere virksomheden om,

hvilken tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse støtten ydes til (jf. betragtning 6 i de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse).

77. *Hvad er fordelene ved at anvende de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse i forhold til afgørelsen?*

De minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse indeholder forenklinger på to vigtige områder. For det første er kriterierne for både overdragelsen og overdragelsesakten lempeligere (se spørgsmål 76). For det andet stilles der i de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ikke krav om kontrol af omkostningerne ved udførelsen af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, og det er således ikke nødvendigt at foretage en overkompensationskontrol.

78. *Hvad er reglerne for kumulering af støtte ydet efter de to de minimis-forordninger? Kan en virksomhed, der har modtaget de minimis-støtte i henhold til den generelle forordning de foregående år, helt konkret nu også modtage de minimis-støtte til udførelse af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?*

I henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse kan de minimis-støtte ydet i henhold til denne forordning kumuleres med de minimis-støtte ydet i henhold til en anden forordning op til loftet på 500 000 EUR (artikel 2, stk. 7). Hvis en virksomhed f.eks. allerede har modtaget 150 000 EUR i løbet af de forudgående tre regnskabsår, kan den stadig modtage op til 350 000 EUR i henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

Loftet på 500 000 EUR pr. virksomhed er et absolut maksimum for alle former for kumuleret de minimis-støtte, uanset om det beløb, der blev tildelt i henhold til den generelle de minimis-forordning, vedrørte en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse eller en anden særskilt aktivitet.

79. *Hvad er reglerne for kumulering af støtte ydet i henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og kompensation ydet i henhold til Altmark-kriterierne?*

I henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (artikel 2, stk. 8) må der ikke ydes støtte i henhold til denne forordning til en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, for hvilken der også er blevet ydet kompensation i henhold til Altmark-kriterierne. Hvis kompensation ikke skal klassificeres som statsstøtte, skal det fulde kompensationsbeløb ydet til udførelse af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse derfor enten opfylde betingelserne i Altmark-dommen eller ligge under de minimis-støtteloftet for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

Hvis en tjenesteyder derimod overdrages at udføre flere tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, kan tjenesteyderen kompenseres for én af disse tjenesteydelser i henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og modtage kompensation for de øvrige tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, hvis de opfylder alle fire Altmark-kriterier.

80. *Kan en virksomhed modtage kompensation for én tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i henhold til afgørelsen eller rammebestemmelserne og de minimis-støtte for en anden tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?*

Ja, i de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse er der fastsat et loft på 500 000 EUR for alle foranstaltninger under denne forordning pr.

virksomhed, uanset om støtten vedrører den samme eller forskellige tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. Det fastslås ligeledes, at tjenesteyderen ikke både kan modtage kompensation i henhold til afgørelsen eller rammebestemmelserne og i henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse for den samme tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse (artikel 2, stk. 8), da dette ville resultere i overkompensation. Virksomheden kan derimod modtage kompensation for én tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i henhold til afgørelsen eller rammebestemmelserne og de minimis-støtte til udførelse af en anden tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse.

81. *Kan en tjenesteyder, der i en bestemt periode modtog kompensation i henhold til afgørelsen eller rammebestemmelserne, modtage støtte i henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse i en anden periode for den samme tjenesteydelse?*

Ja, hvis der er tale om forskellige tidsperioder, er tjenesteyderen ikke allerede blevet kompenseret for omkostningerne forbundet med udførelsen af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse i henhold til afgørelsen eller rammebestemmelserne, og de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse kan derfor anvendes. En tjenesteyder kan imidlertid ikke modtage kompensation for den samme tjenesteydelse i den samme periode i henhold til afgørelsen eller rammebestemmelserne og i henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (artikel 2, stk. 8). Denne bestemmelse skyldes, at loftet i de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse er højere end loftet i den generelle de minimis-forordning, da tjenesteyderen påføres omkostninger, som de minimis-støtten i det mindste til dels kompenserer for, hvilket ikke længere er tilfældet, hvis der kompenseres for de samme omkostninger i henhold til afgørelsen eller rammebestemmelserne (betragtning 3 og 15). Der er ligeledes heller ikke behov for yderligere kompensation i henhold til de minimis-forordningen, hvis der allerede ydes kompensationen i henhold til afgørelsen eller rammebestemmelserne.

82. *En tjenesteyder ønsker at oprette en støttetjeneste til unge arbejdsløse, hvilket kræver en finansiel støtte på 150 000 EUR. Finder statsstøttereglerne anvendelse på et sådant tilskud, der tildeles af en offentlig myndighed?*

Finansiering af denne type kan tildeles, uden at kriterierne i afgørelsen er opfyldt, hvis de samlede tildelte statsmidler over en periode på tre år ikke overstiger loftet i den generelle de minimis-forordning (200 000 EUR) eller i de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (500 000 EUR). Hvis beløbet ligger under begge lofter som i dette tilfælde, kan begge forordninger anvendes (betragtning 14). Hvis betingelserne i en af de to forordninger om de minimis-støtte er opfyldt, udgør denne støtte ikke statsstøtte efter artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og behøver ikke blive anmeldt til Kommissionen.

Derfor kan en offentlig myndighed tildele en sådan begrænset støtte uden yderligere hensyntagen til statsstøttereglerne, selv når den aktivitet, der skal finansieres, betragtes som økonomisk.

I alle andre tilfælde vil foranstaltningen fortsat være forenelig, hvis afgørelsens kriterier er opfyldt.

83. *Kan en offentlig myndighed finansiere et pilotprojekt for at definere indholdet af forskellige tjenester af almindelig økonomisk interesse?*

Ja, de offentlige myndigheder kan igangsætte et pilotprojekt for at få defineret den tjeneste af almindelig økonomisk interesse, som de ønsker at indføre. For at finansiere

sådanne pilotprojekter kan de offentlige myndigheder anvende mulighederne i den generelle de minimis-forordning, hvori det fastslås, at artikel 107, stk. 1, ikke finder anvendelse på støtte, der ikke overstiger 200 000 EUR for en periode på tre år. De kan derimod ikke anvende de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, da støtten ikke ydes til en tjenesteyder med henblik på udførelse af en bestemt tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, idet tjenesterne af almindelig økonomisk interesse som i pilotprojektet endnu ikke er blevet defineret.

- 84. *Gælder maksimumbeløbet på 200 000 EUR/500 000 EUR i forbindelse med finansiering af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i henhold til den generelle de minimis-forordning eller de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse for den pågældende tjenesteydelse eller for den virksomhed, der har fået overdraget at udføre den pågældende tjenesteydelse, idet der tages hensyn til andre aktiviteter, som virksomheden får statsmidler til?***

Begge tærskler gælder virksomheden og ikke de enkelte aktiviteter, som virksomheden får statsmidler til. I henhold til artikel 2, stk. 2,¹⁰⁷ i den generelle de minimis-forordning må den samlede de minimis-støtte til en enkelt virksomhed ikke overstige 200 000 EUR over en periode på tre regnskabsår, og i henhold til de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse må den samlede de minimis-støtte til en enkelt virksomhed ikke overstige 500 000 EUR over en periode på tre regnskabsår. Det afgørende er, at den samme virksomhed ikke får over 200 000 EUR/500 000 EUR over en periode på tre regnskabsår.

- 85. *Hvis det organ, der har fået overdraget at udføre flere tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, fører særskilt regnskab over hver enkelt af disse tjenesteydelser, er det da muligt at anvende de minimis-reglen på hver tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse for sig?***

Nej, for at både den generelle de minimis-forordning og de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse kan anvendes, må det samlede beløb for de statsmidler, som – uafhængigt af deres formål – er tildelt samme virksomhed, ikke overstige 200 000 EUR/500 000 EUR. Når en virksomhed derfor har flere tjenester af almindelig økonomisk interesse, er det samlede beløb, som den kan modtage i henhold til de minimis-reglen, 200 000 EUR (den generelle de minimis-forordning) eller 500 000 EUR (de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse) kumuleret over en periode på tre år. Det forhold, at budgettet for disse opgaver rent regnskabsmæssigt holdes adskilt, er uden betydning for anvendelsen af de minimis-reglen.

- 86. *Hvis et organ, der har fået overdraget at udføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, også udøver ikke-økonomiske aktiviteter, er det da ifølge de minimis-forordningerne nødvendigt at fratække den compensation, der tildeles for de ikke-økonomiske tjenesteydelser af almen interesse?***

Nej, finansieringen af tjenesteydelser af almen interesse af ikke-økonomisk karakter falder ikke ind under statsstøttereglerne, som udelukkende finder anvendelse på økonomiske aktiviteter. Finansieringen af ikke-økonomiske tjenesteydelser af almen interesse anses derfor ikke for at være finansiering i de minimis-forordningernes forstand, og den skal ikke medregnes, når det samlede beløb beregnes med henblik på anvendelsen af disse forordninger.

---

¹⁰⁷

Ibid.

87. *Investeringsbudgettet for en socialydelse af almen interesse kan være afsat for en bestemt periode, som kan strække sig over et år eller flere. Er det i så fald muligt at anvende de minimis-forordningerne?*

Investeringsbyrden i forbindelse med en socialydelse af almen interesse kan finansieres af offentlige midler i henhold til de minimis-forordningerne, forudsat at de ikke overstiger 200 000 EUR (den generelle de minimis-forordning) eller 500 000 EUR (de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse) over en periode på tre på hinanden følgende regnskabsår som fastlagt i forordningerne.

Hvis de offentlige midler overstiger 200 000 EUR/500 000 EUR over tre regnskabsår, kan de falde ind under afgørelsen eller rammebestemmelserne, hvis forenelighedskriterierne er opfyldt (læs om disse kriterier i punkt 3.4.2 og 3.5.2).

88. *Finder de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og den generelle de minimis-forordning anvendelse på støtte til kriseramte leverandører af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?*

Nej, hverken den generelle de minimis-forordning (artikel 1, stk. 1, litra h)) eller de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (artikel 1, stk. 2, litra h)) finder anvendelse på støtte til kriseramte virksomheder som defineret i Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder¹⁰⁸.

3.4 Kompensation i henhold til afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse

3.4.1 Anvendelsesområde

89. *I hvilke tilfælde finder afgørelsen anvendelse?*

Afgørelsen finder anvendelse på

- kompensation for offentlig tjeneste på højst 15 mio. EUR om året ydet for udførelse af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse på andre områder end inden for transport og transportinfrastrukturer
- kompensation for offentlig tjeneste ydet til hospitaler, der yder lægebehandling, herunder akut lægehjælp, uanset beløbet
- kompensation for udførelse af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, som opfylder sociale behov med hensyn til sundhed og langvarig pleje, børnepasning, adgang til og reintegration på arbejdsmarkedet, socialt boligbyggeri og pleje og social integration af sårbare grupper, uanset beløbet
- kompensation for offentlig tjeneste på transportområdet ydet i henhold til sektorreglerne til luft- eller søtransport til og fra øer, hvor den årlige trafik ikke overstiger 300 000 passagerer. Afgørelsen finder ligeledes anvendelse på kompensation for offentlig tjeneste ydet til lufthavne og havne, hvor den årlige gennemsnitlige trafik i de to regnskabsår forud for det regnskabsår, hvori de fik overdraget tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, ikke overstiger 200 000 passagerer for lufthavnes vedkommende og 300 000 passagerer for havnes vedkommende.

¹⁰⁸

EUT C 244 af 1.10.2004, s. 2.

3.4.1.1 Tærsklen på 15 mio. EUR

90. Er tærsklen på 15 mio. EUR en netto- eller bruttoværdi?

Tærsklen for den kompensation, der er fastsat i afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra a), er 15 mio. EUR brutto (dvs. uden fradrag af skat).

91. Finder tærsklen anvendelse pr. overdraget tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse eller pr. virksomhed? Hvorledes er reglerne, hvis flere virksomheder udfører en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i fællesskab?

Tærsklen på 15 mio. EUR gælder for den enkelte bestemte tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, der overdrages til en bestemt virksomhed.

Hvis en virksomhed får overdraget at udføre tre forskellige tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, gælder tærsklen for hver enkelt af disse tjenesteydelser (virksomheden kan således modtage en samlet kompensation på højst 45 mio. EUR i henhold til afgørelsen, forudsat at kompensationen for den enkelte tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse ikke overstiger 15 mio. EUR). Hvis den pågældende tjenesteydelse overdrages til fem virksomheder i fællesskab, gælder tærsklen kun én gang for den bestemte tjeneste (selv om kompensationen pr. virksomhed ikke overstiger 15 mio. EUR, finder afgørelsen ikke anvendelse, hvis den samlede kompensation for tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse ydet til alle virksomhederne overstiger 15 mio. EUR).

3.4.1.2 Hospitaler og sociale tjenester

92. Der er en bestemmelse om andre tjenester i direkte tilknytning til hospitalers hovedvirksomhed i artikel 2, stk. 1, litra b), men ikke i artikel 2, stk. 1, litra c), for sociale tjenester. Betyder det, at sociale tjenester behandles mindre gunstigt?

Nej, henvisningen til andre tjenester i afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra b), betyder, at hospitaler falder ind under afgørelsen, uanset kompensationsbeløbet, også hvis de udfører andre tjenester, f.eks. forskning eller kantinedrift. Der kan imidlertid kun ydes kompensation for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

I artikel 2, stk. 1, litra c), om sociale tjenester stilles der ingen krav om, at udbydere af sociale tjenester højst må udøve én anden kommerciel aktivitet. Udbydere af sociale tjenester kan derfor udøve andre aktiviteter ud over andre tjenester i direkte tilknytning til deres hovedvirksomhed, men de kan kun modtage kompensation for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. Afgørelsen er således rent faktisk lempeligere for sociale tjenester end for hospitaler.

93. Hvem kan definere begrebet "sociale tjenester"?

Listen over sociale tjenester i artikel 2, stk. 1, litra c), er udtømmende. Da afgørelsen gælder umiddelbart i hver medlemsstat, skal den ikke gennemføres i national ret. Medlemsstaterne har ikke beføjelse til at vedtage lovgivning, som kunne ændre eller præcisere afgørelsen. Medlemsstaterne kan ikke desto mindre naturligvis gøre mere detaljeret rede for de bestemte tjenester, de ønsker udført, i overdragelsesakten, f.eks. hvilken type børnepasning, på hvilke betingelser og til hvilke modtagere, så længe det sker inden for rammerne af artikel 2, stk. 1, litra c). Definitionen af sociale tjenester er meget bred og dækker de vigtigste områder inden for sociale tjenester. Da afgørelsen også dækker socialydelser af almen interesse i relation til "pleje og social integration af sårbare grupper", har afgørelsen den nødvendige fleksibilitet til at omfatte forskellige typer tjenester, som de enkelte medlemsstater måtte have behov for, rettet mod de samfundsgrupper, som har størst behov herfor.

Domstolen og nationale domstole kan blive anmodet om at tage stilling til, om en støtte er ulovlig, eller om den er omfattet af undtagelsesbestemmelsen i afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra c), men de kan ikke ændre afgørelsens indhold.

- 94. *Hvorfor er listen i afgørelsen over sociale tjenester fritaget for anmeldelsespligten udtømmende? Hvad sker der, hvis en medlemsstat ønsker at overdrage udførelsen af en socialydelse af almen interesse, der ikke er omfattet af denne liste, til en tjenesteyder?***

Da afgørelsen gælder umiddelbart i hver medlemsstat, skal den indeholde klare og præcise definitioner, der skaber retssikkerhed. De fritagne støtteforanstaltninger skal derfor defineres fyldestgørende. Definitionen af sociale tjenester er imidlertid meget bred og dækker de vigtigste områder inden for sociale tjenester. Da afgørelsen også dækker socialydelser af almen interesse i relation til pleje og social integration af sårbare grupper, har afgørelsen den nødvendige fleksibilitet til at omfatte forskellige typer tjenester, som de enkelte medlemsstater måtte have behov for, rettet mod de samfundsgrupper, som har størst behov herfor. Hvis en bestemt social tjeneste ikke er omfattet af definitionen af sociale tjenester i artikel 2, stk. 1, litra c), kan kompensationen stadig være fritaget for anmeldelsespligten i henhold til afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra a), hvis kompensationen ikke overstiger et årligt beløb på 15 mio. EUR.

- 95. *Hvad er sammenhængen mellem listen over sociale tjenester i afgørelsen og listen over tjenester i bilag II B til direktivet om offentlige indkøb (direktiv 2004/18/EF)?***

Listen over sociale tjenester i afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra c), adskiller sig fra listen over tjenester i bilag II B til direktivet om offentlige indkøb (direktiv 2004/18/EF).

I listen i afgørelsen opstilles de sociale tjenester, der er omfattet af afgørelsen, uanset det kompensationsbeløb, som tjenesteyderen modtager. Listen er baseret på brede kategorier, f.eks. pleje og social integration af sårbare grupper.

Listen over tjenester i bilag II B til direktivet om offentlige indkøb er baseret på det fælles glossar for offentlige kontrakter (CPV – Common Procurement Vocabulary) og har et andet formål. Denne liste omfatter alle kategorier af sociale tjenester, men også andre kategorier af tjenester, hvor det anses som mindre sandsynligt, at de frembyder en grænseoverskridende interesse for tilbudsgivere i andre medlemsstater og derfor ikke er omfattet af alle bestemmelserne i direktiv 2004/18/EF, men kun et begrænset antal bestemmelser i dette direktiv og de generelle principper i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Tilgangen i direktiv 2004/18/EF (for så vidt angår reglerne om offentlige indkøb) til sociale tjenester og andre tjenester omfattet af bilag II B til dette direktiv er således meget fleksibel (læs mere i svaret på spørgsmål 200).

- 96. *Hvad dækker udtrykket "børnepasning" i artikel 2, stk. 1, litra c)?***

Udtrykket "børnepasning" er et bredt begreb, der dækker forskellige former for pasning og overvågning af børn inden for forskellige organisatoriske rammer. Den første forudsætning for anvendelsen af afgørelsen er imidlertid, at medlemsstaten pålægger udbyderen en bestemt forpligtelse til offentlig tjeneste.

- 97. *Begrænser udtrykket "som opfylder sociale behov" typen af socialydelser af almen interesse, f.eks. i forbindelse med børnepasning, til børnepasning for familier med økonomiske problemer?***

Udtrykket "som opfylder sociale behov" i artikel 2, stk. 1, litra c), begrænser ikke de tjenester, der er opstillet i listen. Så længe de definerede tjenester kan betragtes som ægte tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, kan alle de pågældende tjenester

omfattes af afgørelsen. I dette eksempel kan alle børnepasningstjenester omfattes af afgørelsen, også selv om målgruppen ikke er familier med økonomiske problemer.

98. *Hvad dækker udtrykket "social integration af sårbare grupper" i artikel 2, stk. 1, litra c)?*

Udtrykket "social integration af sårbare grupper" giver medlemsstaterne den nødvendige fleksibilitet til at omfatte forskellige typer tjenester, som de enkelte medlemsstater måtte have behov for, rettet mod de samfundsgrupper, som har størst behov herfor. Det er et bredt begreb og kan f.eks. omfatte handicappedes sociale integration, sociale bistandsydelse til migranter, tjenester for hjemløse, støtte til forældre¹⁰⁹, tjenester til støtte for personer med meget stor gæld eller sociale tjenester for lesbiske, bøsser, biseksuelle og transseksuelle.

99. *Hvad dækker udtrykket "adgang til og reintegration på arbejdsmarkedet" i artikel 2, stk. 1, litra c)? Omfatter det erhvervsuddannelse?*

Udtrykket "adgang til og reintegration på arbejdsmarkedet" omfatter forskellige former for tjenester til fremme af beskæftigelsesegnetheden. Erhvervsuddannelse er kun omfattet af afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra c), hvis den sikrer adgang til eller reintegration på arbejdsmarkedet, eller hvis den fremmer social integration af en sårbar gruppe. Erhvervsuddannelse af langtidsarbejdsløse er således omfattet af afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra c). Hvis erhvervsuddannelsen derimod er rettet mod personer, der allerede er i beskæftigelse, vil den normalt ikke være omfattet af afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra c), medmindre formålet var integration af en sårbar gruppe. Det skal imidlertid bemærkes, at der kan ydes statsstøtte til erhvervsuddannelse på de betingelser, der er fastsat i artikel 38 og 39 i forordning 800/2008/EF (generel gruppefritagelsesforordning).

100. *Kan støtte til virksomheder, der beskæftiger sig med social integration og integration på arbejdsmarkedet, omfattes af afgørelsen?*

Virksomheder, der beskæftiger sig med social integration, kan have forskellig karakter og antage forskellige former, men de tilbyder generelt forskellige grupper af dårligt stillede arbejdstagere beskæftigelsesmuligheder og fremmer således deres adgang til og reintegration på arbejdsmarkedet og sociale integration. De drager ofte fordel af støtteforanstaltninger som f.eks. fritagelse for eller nedsættelse af sociale bidrag i henhold til nationale love og forskrifter.

Denne støtte kan på visse betingelser omfattes af den generelle gruppefritagelsesforordning¹¹⁰ eller den generelle de minimis-forordning¹¹¹.

Medlemsstaternes offentlige myndigheder kan også definere social integration og integration på arbejdsmarkedet som en socialydelse af almen interesse og overdrage udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse til virksomheder, der beskæftiger sig med social integration og integration på arbejdsmarkedet. I så fald finder afgørelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse anvendelse på disse tjenester.

¹⁰⁹ Støtte til forældre omfatter forskellige typer foranstaltninger, herunder information, uddannelse og rådgivning, direkte knyttet til opfostringen af børn fra fattige familier. De endelige formål med støtte til forældre er at hjælpe forældre med at opfostre deres børn og styrke den fysiske, følelsesmæssige og kognitive udvikling af børn fra fattige familier.

¹¹⁰ Kommissionens forordning (EF) nr. 800/2008 af 6. august 2008 om visse former for støttes forenelighed med fællesmarkedet i henhold til traktatens artikel 87 og 88 (generel gruppefritagelsesforordning).

¹¹¹ Kommissionens forordning (EF) nr. 1998/2006 af 15. december 2006 om anvendelse af traktatens artikel 87 og 88 på de minimis-støtte, EUT L 379 af 28.12.2006.

3.4.1.3 Overdragelsesperiodens varighed

101. Kan overdragelsesperioden overstige 10 år, hvis en betydelig investering skal afskrives over en længere periode, eller af andre begrundede årsager? Hvad dækker udtrykket "betydelig investering"?

Overdragelsesperioden kan kun overstige 10 år i forbindelse med afskrivning af en betydelig investering. Spørgsmålet om, hvorvidt en investering kan anses for at være betydelig, afhænger både af den absolutte og relative værdi af den investering, der skal afskrives over en længere periode end 10 år, sammenholdt med værdien af andre aktiver, som er nødvendige for at udføre tjenesteydelsen. Der redegøres nærmere for forskellen mellem reglerne om overdragelsesperiodens varighed i afgørelsen og rammebestemmelserne i svaret på spørgsmål 166.

102. Da overdragelsesperioden i princippet er begrænset til 10 år, er det da ikke længere muligt at overdrage udførelsen af en tjenesteydelse for en ubegrænset periode?

Der skal sondres mellem en tilladelse til at udøve en bestemt aktivitet, uden at tjenesteyderen er forpligtet til at udføre en bestemt offentlig tjeneste, og en overdragelsesakt, der nødvendigvis pålægger tjenesteyderen en forpligtelse til at udføre en bestemt offentlig tjeneste. Tilladelsen uden forpligtelsen er ikke relevant i statsstøttesammenhæng. Statsstøttere reglerne er således ikke til hinder for, at medlemsstaterne giver en tjenesteyder tilladelse til at udøve en aktivitet i en ubegrænset periode, men hvis virksomheden skal være berettiget til at modtage kompensation for udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, skal virksomheden være pålagt en bestemt forpligtelse til offentlig tjeneste. Overdragelsesperioden er i henhold til afgørelsen i princippet begrænset til 10 år (artikel 2, stk. 2). I henhold til afgørelsen kan overdragelsesperioden forlænges, hvis der kræves en betydelig investering, som skal afskrives over en længere periode end 10 år. Da varigheden er tæt knyttet til den påkrævede afskrivningsperiode, er det ikke muligt at overdrage udførelsen af en tjenesteydelse for en ubegrænset periode. Ved overdragelsesperiodens udløb kan den samme tjenesteyder på ny få overdraget at udføre tjenesteydelsen.

3.4.1.4 Anvendelse på transportsektoren

103. Hvad er forskellen mellem afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra d), og artikel 2, stk. 1, litra e)?

I afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra d), fastsættes afgørelsens anvendelsesområde for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse inden for luft- eller søtransport, dvs. luft- og søtransporttjenester. Afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra e), vedrører derimod anvendelsesområdet for så vidt angår overdragelse af udførelse af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse til havne og lufthavne, dvs. transportinfrastrukturer.

104. Hvordan beregnes tærsklen på 300 000 passagerer inden for luft- eller søtransport til og fra øer i afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra d), præcist? Kan afgørelsen ligeledes anvendes på luft- eller søruter uden forbindelser til en ø?

Tærsklen på 300 000 passagerer inden for luft- eller søtransport til og fra øer er baseret på trafik i én retning, dvs. en passager, der flyver til øen og tilbage igen, tæller to gange. Tærsklen gælder for den enkelte rute mellem en lufthavn eller havn på øen og en lufthavn eller havn på fastlandet og ikke for al trafik fra alle lufthavne eller havne på øen til alle lufthavne eller havne på fastlandet.

Med hensyn til luft- eller søruter finder afgørelsen kun anvendelse på luft- eller søtransport til og fra øer. Den finder hverken anvendelse på luft- eller søruter mellem to lufthavne eller havne på **fastlandet**.

105. Er lufthavne med over 200 000 passagerer eller havne med over 300 000 passagerer omfattet af afgørelsen, hvis kompensationen for offentlig tjeneste ikke overstiger 15 mio. EUR?

Nej, den generelle tærskel på 15 mio. EUR finder ikke anvendelse på transport og transportinfrastrukturer (afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra a)). I forbindelse med lufthavne med over 200 000 passagerer og havne med over 300 000 passagerer er støtte til udførelse af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ikke omfattet af afgørelsen, og støtten vil blive behandlet af Kommissionen efter anmeldelse i henhold til rammebestemmelserne. Passagertærsklerne er baseret på antal ankomende og afrejsende passagerer (tælling af trafik i én retning).

I denne forbindelse er det vigtigt at bemærke, at statsstøtte til lufttransportsektoren reguleres af EF-retningslinjerne for finansiering af lufthavne og statslig startstøtte til luftfartsselskaber, som opererer fra regionale lufthavne, (i det følgende benævnt "retningslinjerne fra 2005") og af Kommissionens meddelelse 94/C 350/07 om anvendelse af EF-traktatens artikel 92 og 93 på statsstøtte i luftfartssektoren. I henhold til disse retningslinjer kan visse økonomiske aktiviteter, som udføres af lufthavnene, betragtes som tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. I undtagelsestilfælde kan forvaltningen af en lufthavn som helhed betragtes som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, forudsat at den er begrænset til aktiviteter, der er forbundet med lufthavnens grundlæggende aktiviteter.

Eksempel

En offentlig myndighed kan eventuelt pålægge en lufthavn, der er beliggende i en isoleret egn, forpligtelser til offentlig tjeneste og beslutte at kompensere den herfor. Det er vigtigt at bemærke, at forvaltningen af en lufthavn som helhed som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse ikke bør omfatte aktiviteter, der ikke er direkte forbundet med dens grundlæggende aktiviteter (dvs. kommercielle aktiviteter, herunder bygning, finansiering, drift og udlejning af lokaler og fast ejendom, ikke blot til kontor- og lagerbrug, men også til hoteller og industrivirksomheder på lufthavnsområdet samt forretninger, restauranter og parkeringsfaciliteter).

106. Hvad er sammenhængen mellem afgørelsen og forordning (EF) nr. 1008/2008, navnlig forordningens artikel 16? Kan der anføres eksempler på, hvilke former for tjenesteydelser, der kan defineres som tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse i forbindelse med lufthavne i henhold til afgørelsens artikel 2, stk. 1, litra e)?

I henhold til afgørelsens artikel 2, stk. 4, finder afgørelsen udelukkende anvendelse på lufttransport, hvis betingelserne i forordning 1008/2008 og i afgørelsen er opfyldt.

Punkt 45 ff. i meddelelsen indeholder nærmere retningslinjer for medlemsstaternes skønsmargen til at definere tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og Kommissionens opgaver. Navnlig for så vidt angår lufthavne, indeholder punkt 34 og 53 i retningslinjerne fra 2005 om finansiering af lufthavne vejledning om, hvilke aktiviteter, der kan anses for at være tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. Forvaltningen af en lufthavn som helhed kan nærmere bestemt kun i undtagelsestilfælde som f.eks. i isolerede regioner betragtes som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse. Under alle omstændigheder kan kommercielle aktiviteter, der ikke er direkte forbundet med en lufthavns grundlæggende aktiviteter, ikke anses for at være en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse (jf. punkt 53, nr. iv), i retningslinjerne fra 2005).

107. Hvad er sammenhængen mellem afgørelsen og forordning 1370/2007?

Afgørelsen finder ikke anvendelse på kompensation for offentlig tjeneste i landtransportsektoren (afgørelsens artikel 2, stk. 5). Kompensation for forpligtelser til offentlig tjeneste i sektoren for personbefordring ad jernbane og vej reguleres af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1370/2007 af 23. oktober 2007. Kompensation, der ydes i overensstemmelse med bestemmelserne i denne forordning, er fritaget for pligten til at indgive forhåndsansøgning.

3.4.1.5 Kriseramte virksomheder

108. Finder afgørelsen anvendelse på kriseramte virksomheder?

Ja, der er ingen bestemmelser til hinder for at anvende afgørelsen på kriseramte virksomheder.

3.4.2 Forenelighedskriterier

3.4.2.1 Generel præsentation

109. Hvilke hovedkriterier for forenelighed er der fastlagt i afgørelsen?

Der er fastlagt følgende hovedkriterier for forenelighed i afgørelsen:

- En overdragelsesakt, der navnlig specificerer indholdet og varigheden af forpligtelserne til offentlig tjeneste, den involverede virksomhed og det omfattede geografiske område, arten af eventuelle særlige eller eksklusive rettigheder, som indrømmes virksomheden, parametrene for beregning, kontrol og revision af kompensationen samt de foranstaltninger, der er truffet for at undgå og sikre inddrivelse af eventuel overkompensation, og en henvisning til afgørelsen.
- Kompensationen må ikke overstige, hvad der er nødvendigt til dækning af de omkostninger, der er forbundet med at opfylde forpligtelserne til offentlig tjeneste, herunder en rimelig fortjeneste, og det er i denne forbindelse nødvendigt at beregne alle omkostninger samt indtægter af enhver art.
- Medlemsstaternes offentlige myndigheder fører kontrol med overkompensation.

110. Hvad er forskellen mellem betingelserne i Altmark-dommen og de betingelser, der er fastlagt i afgørelsen?

Det fastslås i Altmark-dommen, hvornår en foranstaltning henhører under begrebet statsstøtte, og i afgørelsen og rammebestemmelserne fastsættes de betingelser, der skal være opfyldt, for at kompensation, der udgør statsstøtte, er forenelig med det indre marked. Den primære væsentlige forskel mellem dommen og lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse vedrører beløbet/beregningen af kompensationen.

I henhold til det fjerde kriterium i Altmark-dommen skal kompensationsbeløbet for ikke at udgøre statsstøtte¹¹² være defineret:

- via en åben, gennemsigtig og ikke-diskriminerende udbudsprocedure, som giver mulighed for at udvælge den tilbudsgiver, der kan levere de pågældende ydelser til de laveste omkostninger for samfundet, eller
- via en procedure, hvorefter de offentlige myndigheder skal fastlægge kompensationsbeløbet på grundlag af en analyse af en veldrevet og tilstrækkeligt udstyret virksomheds omkostninger.

¹¹² Så længe de øvrige tre kriterier i Altmark-dommen er opfyldt (jf. spørgsmål 61).

Det fjerde Altmark-kriterium er med andre ord opfyldt, hvis kompensationen ikke fastlægges over det niveau, som en effektiv virksomhed kræver (en virksomhed, som er i stand til at vinde et udbud eller identificeret med udgangspunkt i en gennemsnitsvirksomhed).

Der er ikke fastsat effektivitetskrav i **afgørelsen**. Kompensationsbeløbet skal ikke nødvendigvis fastlægges gennem en udbudsprocedure eller en sammenligning med en veldrevet gennemsnitsvirksomheds omkostninger.

Så længe den offentlige myndighed kan godtgøre, at den tildelte kompensation svarer til de nettoomkostninger, der er anslået på basis af præcist definerede parametre i overdragelsesakten, og der ikke finder overkompensation sted, anses den pågældende kompensation for at være statsstøtte, der er forenelig med bestemmelserne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde¹¹³.

Eksempel

En offentlig myndighed beslutter at overdrage udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse til en erhvervsdrivende og kompensere vedkommende for denne tjenesteydelse. Man kan skelne mellem tre situationer:

- Den pågældende tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse udføres af en erhvervsdrivende, der er udvalgt gennem en udbudsprocedure i overensstemmelse med det fjerde Altmark-kriterium, og omkostningerne er 90. Hvis alle de øvrige betingelser i Altmark-dommen er opfyldt, udgør kompensationen på 90 ikke statsstøtte.
- Den pågældende tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse udføres af en erhvervsdrivende, og nettoomkostningerne er 90. Hvis disse omkostninger på 90 svarer til en veldrevet og tilstrækkeligt udstyret gennemsnitsvirksomheds omkostninger i overensstemmelse med det fjerde Altmark-kriterium, og hvis alle de øvrige betingelser i Altmark-dommen er opfyldt, udgør kompensationen på 90 ikke statsstøtte.
- Den pågældende tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse udføres af en erhvervsdrivende, der ikke er udvalgt gennem en udbudsprocedure i overensstemmelse med det fjerde Altmark-kriterium, og nettoomkostningerne overstiger 90 (f.eks. 100). I henhold til afgørelsen vil en kompensation på 100 blive anset for at være forenelig statsstøtte, hvis kompensationen ikke overstiger, hvad der er nødvendigt til dækning af de nettoomkostninger, som den erhvervsdrivende har afholdt ved udførelsen af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, herunder en rimelig fortjeneste. Det er naturligvis muligt, hvis den pågældende tjenesteydelse henhører under de kategorier, der er defineret i afgørelsen.

111. Hvad er hovedforskellene mellem afgørelserne fra 2005 og 2011 med hensyn til forenelighedskriterierne?

Forskellene mellem afgørelserne fra 2005 og 2011 vedrører navnlig anvendelsesområdet (reduktion af kompensationstærsklen fra 30 til 15 mio. EUR, fjernelse af omsætningstærsklen for tjenesteyderen, udvidelse af listen over støtteberettigede socialydelser uanset beløb til at omfatte andet end hospitaler og socialt boligbyggeri, begrænsning af overdragelsesperioden).

¹¹³ Så længe de øvrige betingelser i afgørelsen er opfyldt.

Med hensyn til forenelighedskriterierne er der kun foretaget nogle få ændringer, primært med henblik på at forenkle anvendelsen af reglerne og skabe større gennemsigtighed.

I henhold til den nye afgørelse er det muligt at foretage kontrollen med overkompensation over et længere tidsrum for at forenkle anvendelsen af reglerne¹¹⁴. Der indføres desuden en såkaldt "safe harbour", dvs. en grænse for, hvad der udgør en rimelig fortjeneste¹¹⁵, der også er grænsen for den rimelige fortjeneste, når udførelsen af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse ikke er forbundet med en betydelig risiko.

Med hensyn til åbenhed stilles der i den nye afgørelse krav om at henvise til afgørelsen i overdragelsesakten¹¹⁶ og offentliggøre overdragelsesakten og kompensation på over 15 mio. EUR ydet i form af støtte¹¹⁷.

112. Hvis alle erhvervsdrivende på markedet fik pålagt at udføre samme tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, burde de i så fald modtage samme kompensationsbeløb for udførelsen af denne tjenesteydelse i henhold til reglerne om statsstøtte?

Medlemsstaterne har et stort råderum i tilrettelæggelsen og finansieringen af det, de betragter som tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. I henhold til afgørelsen kan medlemsstaterne kompensere leverandørerne af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fuldt ud for nettoomkostningerne ved udførelsen af disse tjenesteydelser, men de er ikke forpligtet hertil. Medlemsstaterne kan, hvis de ønsker det, beslutte at betale den samme faste kompensation til alle leverandørerne, forudsat at denne kompensation ikke resulterer i overkompensation af de berørte erhvervsdrivende. De kan også underkompensere eller helt undlade at kompensere leverandørerne af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. Såfremt kompensationen for offentlig tjeneste, der tildeles leverandørerne af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, er beregnet på grundlag af deres faktiske omkostninger herved og indtægter heraf og ikke overstiger, hvad der er nødvendigt for at udføre den pågældende tjenesteydelse, kan en sådan kompensation anses for forenelig i henhold til statsstøttereglerne.

Som forklaret i punkt 3.5.2 i denne vejledning skal metoden for beregning af kompensationen være den samme for alle virksomheder, der har fået overdraget udførelsen af den samme tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, når støttens forenelighed vurderes på grundlag af rammebestemmelserne.

113. Stilles der i afgørelsen krav om at vælge den billigste virksomhed til at udføre de pågældende tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?

Nej, det er ikke et krav ifølge afgørelsen. Medlemsstaterne er ansvarlige for at definere de tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, som de ønsker, og især kvaliteten af disse tjenesteydelser. Når kvaliteten er højere, kan omkostningerne ved udførelse af ydelsen være højere, og kompensationen kan dække alle virksomhedens faktiske omkostninger.

114. Er det rigtigt, at en offentlig myndighed ikke behøver at overholde EU's regler om offentlige indkøb, hvis myndigheden klassificerer en tjenesteydelse som en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse og overholder afgørelsen?

---

¹¹⁴ Afgørelsens artikel 6, stk. 1.

¹¹⁵ Afgørelsens artikel 5, stk. 7.

¹¹⁶ Afgørelsens artikel 4, litra f).

¹¹⁷ Afgørelsens artikel 7.

Dette er ikke rigtigt. Som angivet i betragtning 29 bør afgørelsen anvendes, medmindre andet følger af Unionens bestemmelser på området for offentlige indkøb. De gældende regler om offentlige indkøb skal således overholdes. Det er imidlertid ikke en betingelse for anvendelsen af afgørelsen, at disse regler overholdes.

3.4.2.2 Overdragelsesakt

115. *Hvad er baggrunden for indførelsen af et nyt krav om at henvide til afgørelsen i overdragelsesakten (artikel 4, litra f)?*

Kommissionens hensigt med at stille krav til offentlige myndigheder om at henvide til afgørelsen i overdragelsesakten er at øge gennemsigtigheden og fremme overholdelsen af reglerne. Interessenterne ved således, hvilke regler der gælder, og hvilke betingelser støtten skal opfylde for at være forenelig med det indre marked. Der skabes således også større retssikkerhed.

116. *I henhold til afgørelsen skal parametrene for beregning af kompensationen defineres i overdragelsesakten. Hvordan kan man det, inden tjenesten udbydes?*

Det er ofte umuligt for virksomheden at kende alle de nærmere omkostninger forbundet med udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse fra starten. Derfor kræves det ikke i afgørelsen, at der på forhånd skal foretages en detaljeret beregning af f.eks. prisen pr. dag, pr. måltid eller pr. plejekategori, som skal refunderes med offentlige midler, når det ikke er muligt. De offentlige myndigheder kan naturligvis fortsat specificere disse parametre, hvis de ønsker det.

I afgørelsen stilles der kun krav om, at overdragelsesakten skal indeholde grundlaget for den fremtidige beregning af kompensationen, f.eks. at kompensationen bestemmes på grundlag af en pris pr. dag, pr. måltid eller pr. plejekategori baseret på en vurdering af antal potentielle brugere.

Kompensationen kan dække nettoomkostningerne forbundet med at udføre tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse (efterfølgende fuld kompensation), men i så fald bør fortjenesten ikke overstige den relevante swaprente med tillæg af 100 basispoint, jf. afgørelsens artikel 5, stk. 7.

Det afgørende er, at grundlaget for finansieringsorganets (staten eller en lokal myndighed) betaling af ydelsen er klart. Denne gennemsigtighed er ligeledes til gavn for skatteyderne.

Eksempler

- Hvis en offentlig myndighed ønsker at oprette et plejecenter for ældre, kunne parametrene for beregning af kompensationen for omkostningerne være:
  - antal ældre, der modtages i plejecentret i en periode på et år
  - antal dage, de tilbringer i centret i denne periode.
- Hvis en offentlig myndighed ønsker at oprette et støttecenter for unge arbejdsløse, kunne parametrene for beregning af kompensationen for omkostningerne være:
  - antal unge arbejdsløse, der følger en uddannelse i en periode på et år
  - anvendte materialer og lønnen til underviserne i en periode på et år.

117. *Selv for erfarne SGEI-udbydere kan der være en høj grad af uforudsigelighed forbundet med omkostningerne og en risiko for efterfølgende underskud som f.eks. uforudsigelige udsving i plejeintensiteten og brugernes profiler og antal og i indtægtsniveauet (ubetalte brugergebyrer, udsving i antallet af brugere, manglende*

bidrag fra andre offentlige myndigheder). Hvordan kan de offentlige myndigheder imødegå denne situation?

En virksomhed, der har fået overdraget udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, kan ikke binde sig til et fast budget eller til en fast enhedspris, især ikke når den påbegynder sin aktivitet, eller når der er tale om en lille virksomhed. Hvis antallet af brugere stiger, stiger omkostningerne naturligvis også, og hvis nogle af brugerne ikke kan betale den forudbestemte egenbetaling, bliver indtægterne lavere osv.

Dette ændrer imidlertid ikke ved måden, hvorpå omkostningerne genereres, f.eks. udbetalte lønninger og husleje, eller ved måden, hvorpå de kan opstilles, f.eks. pr. plejekategori. Det betyder især, at tjenesteyderen kommer til at få større omkostninger, og at den offentlige myndighed skal betale et højere kompensationsbeløb.

Der kan tages højde for alle disse situationer i henhold til afgørelsen. Når der ikke er taget højde for en vurdering af ændrede eller uforudsigelige situationer, som kan opstå under udførelsen af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, i overdragelsesakten, kan man bl.a. imødegå sådanne situationer ved at definere mekanismer til efterfølgende korrektion af de forventede omkostninger i forhold til de faktiske omkostninger.

Der findes to valgmuligheder, såfremt det samlede årlige kompensationsbeløb stadig ligger under den tærskel, der er fastlagt i afgørelsen:

- Den offentlige myndighed kan definere en mekanisme til efterfølgende korrektion i overdragelsesakten, der gør det muligt at foretage en periodisk revision af omkostningsparametrene.
- Den offentlige myndighed kan ajourføre overdragelsesakten, hvis den kan se, at en omkostningsparameter skal ændres.

118. Skal parametrene for beregning af compensationen defineret for et bestemt organ sammenholdes med parametrene for andre organer? Skal effektiviteten vurderes? Hvordan kan værdien af sjælesorg, moralsk støtte og større tidsforbrug sammenlignes?

Det påhviler den offentlige myndighed at definere omfanget af den pågældende opgave og vurdere, om de ikke-målbare opgaver, f.eks. på ældre- og handicapområdet, indebærer højere omkostninger, f.eks. som følge af tjenesteydernes større tidsforbrug. Disse omkostninger kan man naturligvis tage hensyn til og yde compensation for. Der skal ikke foretages en vurdering af effektiviteten i henhold til afgørelsen, og det overlades ligeledes til de pågældende offentlige myndigheder at vurdere kvaliteten af den pågældende tjenesteydelse.

Når to organer f.eks. udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, hvor kvalitetskravene er defineret forskelligt i overdragelsesakten, modtager de enkelte tjenesteydere compensation i forhold til de omkostninger, de har afholdt hver især, og compensationen vil variere afhængigt af det krævede kvalitetsniveau.

119. Hvordan fastlægges parametrene for compensation af omkostninger, hvis en given tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse finansieres af to eller flere offentlige myndigheder?

Hvis to eller flere offentlige myndigheder, f.eks. en by og en region, ønsker at finansiere en del af f.eks. et center for ugunstigt stillede personer, kan de enkelte myndigheder fastlægge parametrene for compensation afhængigt af den pågældende tjenesteydelse, eventuelt efter drøftelser med tjenesteyderen.

De offentlige myndigheder kan fastlægge deres individuelle bidrag til kompensationen, som de ønsker det, så længe det samlede beløb svarende til alle de forskellige typer kompensation, der ydes, ikke overstiger de nettoomkostninger, som leverandøren af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse har afholdt, herunder en rimelig fortjeneste.

120. Hvis en offentlig myndighed udelukkende ønsker at finansiere en del af de årlige omkostninger, som en tjenesteyder har ved udførelsen af en overdraget tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, hvordan skal parametrene for kompensation da fastlægges?

Det væsentlige er, at kompensationen ikke må overstige, hvad der er nødvendigt til dækning af de omkostninger, der er forbundet med at opfylde forpligtelserne til offentlig tjeneste, under hensyn til de hermed forbundne indtægter og til en rimelig fortjeneste¹¹⁸.

En offentlig myndighed kan f.eks. anføre i overdragelsesakten, at den vil kompensere tjenesteyderen for 60 % af nettoomkostningerne (omkostninger med fradrag af indtægter) forbundet med at udføre den pågældende tjenesteydelse.

121. Såfremt en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse er delvist finansieret af en offentlig myndighed og delvist af brugerne, er det da muligt for den offentlige myndighed at dække alle omkostningerne, hvis den pågældende tjenesteydelse er tabsgivende?

Når en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse samfinansieres af en offentlig myndighed og brugerne, og den giver underskud, f.eks. på grund af faldende brugerbetaling, kan dette underskud kompenseres af den offentlige myndighed, i det omfang det ikke resulterer i overkompensation, og forudsat at de parametre for beregning af kompensationen, som den kompetente nationale myndighed har fastsat, giver mulighed herfor. Hvis der ikke ydes overkompensation, kan procentdelen af den offentlige myndigheds finansiering af den pågældende tjenesteydelse frit fastsættes ved national lov, og den har ingen betydning i henseende til statsstøtteregele.

122. Kan en offentlig myndighed anføre i overdragelsesakten, at den vil dække driftstabene i hver nærmere fastsat periode uden at definere andre parametre for beregning af kompensationen?

I henhold til afgørelsen skal medlemsstaterne definere parametrene for beregning af kompensationen i overdragelsesakten, således at EU-institutionerne har mulighed for at udøve kontrol.

Medlemsstaterne har dog et vist råderum til at definere parametrene efter eget ønske for at lette deres finansielle planlægning, i det omfang den valgte metode sikrer en gennemsigtig og kontrollerbar beregning af kompensationen. Det væsentlige for foreneligheden med statsstøtteregele er, at de i sidste ende ikke overkompenserer leverandører af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. Det står medlemsstaterne frit for at beslutte, hvordan og på hvilket niveau de finansierer deres tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, så længe de overholder EU-reglerne. De kan derfor i princippet definere parametrene for kompensation ved at henvise til dækning af driftstab, forudsat at beregningsparametrene gør det muligt at fastslå, at der ikke sker overkompensation. I så fald bør fortjenesten ikke overstige den relevante swaprente med tillæg af 100 basispoint, jf. afgørelsens artikel 5, stk. 7.

---

¹¹⁸ Afgørelsens artikel 5.

3.4.2.3 Kompensationens størrelse

123. Hvilken metode skal der anvendes til at beregne nettoomkostningerne ved opfyldelsen af forpligtelserne til offentlig tjeneste i henhold til afgørelsen?

I afgørelsens artikel 5, stk. 2, er der fastsat to metoder til at beregne nettoomkostningerne ved opfyldelsen af en forpligtelse til offentlig tjeneste:

- Som i henhold til beslutningen fra 2005 kan nettoomkostningerne beregnes som forskellen mellem omkostninger og indtægter (omkostningsfordelingsmetoden). Udover virksomheden også andre aktiviteter, der falder uden for tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, tages der kun hensyn til omkostningerne ved tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse.
- Alternativt beregnes nettoomkostningerne som forskellen mellem virksomhedens nettoomkostninger ved forpligtelsen til offentlig tjeneste og de nettoomkostninger eller den nettofortjeneste, samme virksomhed ville have haft uden forpligtelsen til offentlig tjeneste (net avoided cost-metoden). Denne metode kan f.eks. være hensigtsmæssig inden for socialt boligbyggeri, hvor nettoomkostningerne kan beregnes som summen af mistede lejeindtægter (som følge af begrænsningen af lejen i forhold til markedsprisen) og meromkostningerne ved forpligtelsen til offentlig tjeneste, f.eks. omkostninger forbundet med at kontrollere, om lejerne er berettigede. Indtægter, som ikke ville være indkommet på det kommercielle boligmarked, skal fratrækkes.

I modsætning til rammebestemmelserne stilles der ikke krav om en bestemt metode i afgørelsen. Medlemsstaterne kan selv afgøre, hvilken metode der er mest hensigtsmæssig i det enkelte tilfælde.

124. Kan der gives eksempler på den type investering i forbindelse med en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, som kan støttes? Kan omkostningerne forbundet med en skibsmotor f.eks. anses som en omkostning ved en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, hvis myndigheden har pålagt rederen en forpligtelse til offentlig tjeneste vedrørende befordring af passagerer?

I henhold til afgørelsens artikel 5, stk. 3, litra d), kan omkostningerne ved investeringer, der er nødvendige for udførelsen af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, medregnes ved beregningen af kompensationen. Der er ingen begrænset liste over den pågældende type investering. Afskrivningsomkostningerne vedrørende en motor til et skib, der udelukkende anvendes til udførelse af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, er et relevant eksempel. Hvis skibet også anvendes til aktiviteter, der ikke er af almindelig økonomisk interesse, kan omkostningerne kun medregnes delvist, jf. artikel 5, stk. 3, litra c).

125. Er det nødvendigt, at der ydes et bestemt kompensationsbeløb til bestemte omkostninger?

Nej, statsstøttereglerne henviser ikke til arten af omkostningerne ved tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, f.eks. løn, vedligeholdelse af lokaler, bestemte eksterne omkostninger eller indkøb, men til formålet, dvs. om disse omkostninger er forbundet med udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse eller ikke. Det er ikke nødvendigt, at den offentlige myndighed yder et bestemt kompensationsbeløb til bestemte tjenesteydelser i forbindelse med den pågældende offentlige tjeneste.

126. Er det muligt både at tage hensyn til tilskud fra en offentlig myndighed og de tjenesteydelser, som en offentlig myndighed udfører for at hjælpe et organ med at opfylde dets forpligtelser til offentlig tjeneste, ved beregningen af kompensationen?

Ja, i henhold til afgørelsens artikel 5, stk. 4, indregnes alle ydelser fra staten eller finansieret ved hjælp af statsmidler af en hvilken som helst art i kompensationen. I den henseende er den nøjagtige finansielle eller materielle karakter af ydelserne fra de offentlige myndigheder, herunder kompensation og tjenesteydelser, uden betydning.

Den offentlige myndighed bør derfor både tage hensyn til tilskud og tjenesteydelser (eller bygninger eller aktiver), som udføres til under markedsprisen, ved beregningen af kompensationen og kontrollen med overkompensation. Der skal således beregnes en subventionsækvivalent for udførelse af tjenesteydelser (eller bygninger eller aktiver) under markedsprisen.

127. Hvordan beregnes kompensationen for offentlig tjeneste, når leverandørerne af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse har særlige eller eksklusive rettigheder forbundet med udførelsen af flere offentlige tjenester?

I artikel 5, stk. 4, i afgørelsen hedder det, at overskud ud over den rimelige fortjeneste knyttet til særlige eller eksklusive rettigheder og andre ydelser, som staten har indrømmet den virksomhed, der forvalter den pågældende tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, skal medregnes i de indtægter, der skal tages hensyn til, og dermed formindsker kompensationen. Det samme gælder fortjenesten fra anden virksomhed, hvis medlemsstaten bestemmer det.

128. Når flere offentlige organer, herunder en lokal myndighed, og private organer går sammen i en retlig enhed for i fællesskab at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, hvordan skal der da ved beregningen af kompensationen tages hensyn til, at der indgår enheder i konsortiet, som ikke er offentlige myndigheder?

Såfremt de medlemmer, der ikke er offentlige myndigheder, yder den erhvervsdrivende et finansielt bidrag eller en anden form for støtte, skal det fastslås, om disse bidrag skal anses for at være statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Det bidrag, der tildeles af et privatretligt organ, kan betragtes som statsstøtte, hvis det ydes ved hjælp af statsmidler. Det er bl.a. tilfældet, hvis det pågældende privatretlige organ er en offentlig virksomhed i henhold til gennemsigtighedsdirektivet¹¹⁹, og beslutningen om at yde støtte i øvrigt kan tilregnes en offentlig myndighed¹²⁰. Hvis det pågældende bidrag anses for at være statsstøtte, skal det føjes til den øvrige statsstøtte, og det skal kontrolleres, at den samlede statsstøtte ikke overstiger, hvad der er nødvendigt til at dække omkostningerne ved opfyldelsen af forpligtelserne til offentlig tjeneste under hensyntagen til indtægterne heraf samt i givet fald en rimelig fortjeneste ved opfyldelsen af disse forpligtelser.

Hvis det ydede bidrag er statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, skal det i øvrigt overholde betingelserne i afgørelsen eller rammebestemmelserne, især kravene til overdragelsesakten. Det pågældende organ kan finansiere tjenesteydelserne af almindelig økonomisk interesse på grundlag af overdragelsesakten (med henvisning til forpligtelserne til offentlig tjeneste, som de offentlige myndigheder har overdraget).

¹¹⁹ Kommissionens direktiv 2006/111/EF af 16. november 2006 om gennemskuelligheden af de økonomiske forbindelser mellem medlemsstaterne og de offentlige virksomheder og om den finansielle gennemskuellighed i bestemte virksomheder, EUT L 318 af 17.11.2006, s. 17.

¹²⁰ Sag C-379/98, Preussen Elektra AG, Sml. 2001 I, s. 2009, præmis 58.

Hvis det bidrag, der ydes for forpligtelserne til offentlig tjeneste, ikke anses for statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, indgår det ikke i beregningen af den samlede statsstøtte. Det skal imidlertid lægges til de indtægter, der hidrører fra forpligtelserne til offentlig tjeneste, og reducerer således de nettoomkostninger, der er forbundet med den pågældende tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, og dermed beregningsgrundlaget for kompensationen. Derimod er det ikke nødvendigt, at bidraget overholder betingelserne i afgørelsen og rammebestemmelserne.

129. Skal de skattemæssige fordele ved organets retlige status medregnes i indtægterne ifølge artikel 5, stk. 4, i afgørelsen?

Kompensationen kan dække forskellen mellem de faktiske omkostninger, der er afholdt ved udførelsen af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, og de hermed forbundne indtægter. En skattemæssig fordel kan udgøre statsstøtte og kan bestå i en indtægt eller en reduktion af omkostningerne. Uanset karakteren heraf skal den tages i betragtning ved fastlæggelsen af størrelsen af den kompensation, der er nødvendig for at udføre tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse.

Når skattefordelen består i en reduktion af omkostningerne, skal kompensationen nedsættes med et beløb svarende til denne reduktion. Når skattefordelen består i en indtægt til tjenesteyderen, skal indtægten fratrækkes den kompensation, der skal ydes.

130. Skal de betalinger, der effektueres i henhold til en resultatoverførselsaftale i et offentligt holdingselskab, medregnes i indtægterne ifølge afgørelsens artikel 5, stk. 4?

I flere medlemsstater er offentlige holdingselskaber bundet af resultatoverførselsaftaler, ifølge hvilke et rentabelt datterselskab skal overføre sin fortjeneste til holdingselskabet, som derefter anvender denne fortjeneste til at dække de tab, som et underskudsgivende datterselskab, der udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, har herved.

Disse betalinger til dækning af tab på tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, skal medregnes i indtægterne ifølge afgørelsens artikel 5, stk. 4, og vil således reducere de kompensationsberettigede nettoomkostninger.

131. Hvad forstås ved "rimelig fortjeneste" i forbindelse med beregningen af den forenelige kompensation?

I henhold til afgørelsens 5, stk. 5, forstås ved "rimelig fortjeneste" den forrentning af kapitalen, som en gennemsnitsvirksomhed vil betinge sig, hvis den skal udføre en given tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i hele overdragelsesperioden, og som tager hensyn til virksomhedens risiko. Ved "kapitalforrentningen" forstås den interne rente af den investerede kapital, som virksomheden tjener i løbet af overdragelsesperioden. Risikoniveauet afhænger af den berørte sektor, typen af tjenesteydelse og kompensationens karakteristika.

I afgørelsens artikel 5, stk. 8, hedder det, at "hvor det på grund af særlige omstændigheder ikke er hensigtsmæssigt at lægge kapitalforrentningen til grund, kan medlemsstaterne anvende andre indikatorer for fortjeneste end kapitalforrentningen, når det skal fastlægges, hvad der udgør en rimelig fortjeneste, såsom gennemsnitlig forrentning af egenkapitalen, afkast af investeret kapital, afkastningsgrad eller fortjeneste ved salg".

Afgørelsens artikel 5, stk. 7, omfatter en "safe harbour"-bestemmelse, idet det anføres, at en forrentning af kapitalen, der ikke overstiger den relevante swaprente med tillæg af 100 basispoint, under alle omstændigheder anses for rimelig. Denne sats er også den

øvre grænse for den rimelige fortjeneste, hvis det ikke er forbundet med en betydelig risiko at udføre den pågældende tjenesteydelse.

132. *Hvad forstås ved "risiko"? Kan der angives eksempler på, hvad der udgør en risiko for tjenesteyderen?*

En risiko er en faktor, der kan reducere den forventede fortjeneste (ved at reducere de forventede indtægter og/eller øge de forventede omkostninger).

Visse faktorer kan inkluderes i parametrene for beregning af compensationen, f.eks. oliepris eller antal passagerer på en buslinje. Hvis disse faktorer er blevet inkluderet i parametrene, udgør de ikke længere risikofaktorer.

I henhold til afgørelsens artikel 5, stk. 5, afhænger risikoniveauet af den berørte sektor, typen af tjenesteydelse og compensationens karakteristika.

Kompensationsmekanismens karakteristika er et vigtigt eksempel på en faktor, der påvirker risikoen. Hvis nettoomkostningerne ved udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse i det væsentligste kompenseres fuldt ud efterfølgende, vil risikoniveauet være ubetydeligt, og den rimelige fortjeneste vil derfor være begrænset. Et på forhånd fastlagt beløb for udførelsen af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse indebærer derimod en højere risiko for tjenesteyderen.

Den pågældende sektor er et andet eksempel på en risikofaktor. Konkurrenceprægede sektorer, hvor efterspørgslen og omkostningerne er svingende (medmindre de allerede indgår i kompensationsparametrene), eller hvor aktiver er dyre og vanskelige at sælge igen, anses for at indebære en større risiko. I disse tilfælde er tjenesteyderen derfor nødt til at sikre sig en højere kapitalforrentning, hvis han skal investere og udføre tjenesteydelsen.

133. *I forbindelse med beregningen af den rimelige fortjeneste henvises der i afgørelsen til en forrentning af egenkapitalen. Er det muligt at anvende andre metoder til beregning af en rimelig fortjeneste?*

Ja, hvis der foreligger særlige omstændigheder, jf. afgørelsens artikel 5, stk. 8.

Kapitalforrentningen, dvs. den "interne rente" af den investerede kapital, som virksomheden tjener, er muligvis ikke tilgængelig eller velegnet i et konkret tilfælde, mens andre indikatorer for fortjenesten såsom fortjeneste ved salg både er tilgængelige og mere velegnede. I disse tilfælde er det altid muligt at anvende andre indikatorer for fortjenesten såsom de indikatorer, der er nævnt i afgørelsens artikel 5, stk. 8, for at sikre solide og pålidelige referencer til beregningen af den rimelige fortjeneste.

134. *"Safe harbour"-bestemmelsen vedrørende fortjenesten finder kun anvendelse på kapitalforrentning. Er der ingen "safe harbour", såfremt der anvendes andre indikatorer for fortjenesten, hvis de kan begrundes?*

Det blev ikke anset for muligt at indføre en enkelt "safe harbour" for andre indikatorer for fortjeneste end kapitalforrentningen. Det skyldes, at beregningen af fortjenesten på grundlag af andre indikatorer såsom "afkastningsgrad" eller "fortjeneste ved salg" skal vurderes på baggrund af den sektor, hvor tjenesteyderen er aktiv. Selv om der er tale om samme risiko, vil en bestemt afkastningsgrad blive betragtet som rimelig i én sektor, hvorimod den ikke vil blive betragtet som rimelig i en anden sektor.

Selv om der kun er indført en "safe harbour"-bestemmelse vedrørende kapitalforrentningen, kan medlemsstaterne stadig i behørigt begrundede tilfælde vurdere, hvad der udgør en rimelig fortjeneste, på grundlag af andre indikatorer for fortjeneste end forrentning af kapitalen.

135. *Hvor kan man få oplyst den relevante swaprente?*

Swaprenterne offentliggøres snart på Kommissionens GD Konkurrences websted. De vil blive angivet for forskellige EU-valutaer og løbetider.

136. *Ville det være acceptabelt at lægge 20 % til omkostningerne som en rimelig fortjeneste?*

Nej, det ville ikke være acceptabelt at lægge 20 % til omkostningerne i form af en rimelig fortjeneste, da beregningen af fortjenesten i så fald ikke ville være knyttet til risikoen forbundet med at udføre tjenesteydelsen, og fortjenesten kunne således overstige det, der kan betragtes som en rimelig fortjeneste.

Et passende bidrag til generalomkostningerne kan indgå i beregningen af nettoomkostningerne ved udførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse.

En rimelig fortjeneste kan herefter lægges til disse nettoomkostninger for at fastsætte den passende kompensation. Men denne rimelige fortjeneste skal imidlertid være knyttet til tjenesteyderens risiko.

137. *Er det nødvendigt at føre særskilte regnskaber for en virksomhed, der udfører en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse og samtidig udøver andre kommercielle aktiviteter?*

Ja, i henhold til afgørelsens artikel 5, stk. 9, skal virksomheder, som udøver aktiviteter, der både falder ind under og uden for en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, føre regnskaber, hvor omkostninger og indtægter ved tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse og omkostninger og indtægter ved andre aktiviteter fremgår særskilt.

Det er den bedste måde, hvorpå disse virksomheder kan godtgøre, at den tildelte kompensation ikke overstiger nettoomkostningerne ved tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, og at der således ikke foreligger overkompensation. Samtidig giver særskilte regnskaber for aktiviteter, der falder ind under og uden for tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, Kommissionen og medlemsstaterne mulighed for at vurdere, om kriterierne i afgørelsen er opfyldt¹²¹.

138. *Er det nødvendigt at føre særskilte regnskaber for et organ, der har fået overdraget at udføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, og som ligeledes udøver ikke-økonomiske aktiviteter?*

De interne regnskaber skal gøre det muligt at identificere de omkostninger, der er forbundet med udførelsen af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk. I modsat fald kan kompensationsbeløbet ikke fastslås. I tilfælde af klager bør den virksomhed, der har fået overdraget tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, i øvrigt kunne påvise, at der ikke foreligger overkompensation. Det er således i praksis nødvendigt at føre særskilte regnskaber i disse situationer.

139. *Hvilke omkostninger kan kompenseres, når en virksomhed bruger samme infrastruktur til både at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og udøve økonomiske aktiviteter, som ikke anses for at være tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?*

Virksomheden skal henføre omkostningerne under de to typer aktiviteter. De omkostninger, der henføres under tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, kan omfatte alle variable omkostninger ved udførelsen af denne tjenesteydelse og et

¹²¹ Afgørelsens artikel 5, stk. 9.

forholdsmæssigt bidrag til de faste omkostninger, der er fælles for både tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse og andre aktiviteter.

3.4.2.4 Overkompensation og inddrivelse

140. Afgørelsen giver mulighed for at yde kompensation for offentlig tjeneste, men forbyder overkompensation. Hvad forstås ved "overkompensation"?

Ved "overkompensation" forstås den kompensation, som virksomheden modtager, der overstiger, hvad der er nødvendigt for at dække nettoomkostningerne ved opfyldelsen af forpligtelserne til offentlig tjeneste, herunder en rimelig fortjeneste.

I artikel 5 opstilles der retningslinjer for beregningen af nettoomkostningerne ved opfyldelsen af forpligtelserne til offentlig tjeneste, herunder en rimelig fortjeneste.

141. Der skal foretages kontrol hvert tredje år. Er det muligt at fremføre overkompensationen til den efterfølgende periode ud over de 10 %, hvis der ikke sker overkompensation i hele overdragelsesperioden? Eller skal beløbet inddrives?

For at øge fleksibiliteten anvendes en flerårig strategi i afgørelsen fra 2011 og ikke en årlig strategi som i beslutningen fra 2005. En tjenesteyder kan således modtage en kompensation, der overstiger nettoomkostningerne ved opfyldelsen af forpligtelserne til offentlig tjeneste et bestemt år, hvis der ikke sker overkompensation i hele kontraktperioden.

For at undgå sager, hvor støttemodtageren modtager overkompensation i hele kontraktperioden, fastslås det imidlertid i afgørelsens artikel 6, at medlemsstaterne med jævne mellemrum (mindst hvert tredje år) i overdragelsesperioden samt ved periodens udløb skal foretage kontrol. Hvis en virksomhed har modtaget kompensation, der overstiger 10 % af den gennemsnitlige årlige kompensation, skal medlemsstaten gribe ind for at sikre, at kompensationsmekanismen er i overensstemmelse med overdragelsesakten. Medlemsstaterne skal sikre, at den pågældende virksomhed tilbagebetaler overkompensationen, og parametrene for beregningen af fremtidig kompensation skal opdateres. Hvis overkompensationen ikke overstiger 10 % af den gennemsnitlige årlige kompensation, kan overkompensationen fremføres til den efterfølgende periode og fratrækkes den kompensation, der ellers skulle ydes for den periode.

142. Hvilken indflydelse vil det få for den offentlige myndigheds pligt til at foretage kontrol med overkompensation, hvis man indfører en mekanisme til at imødegå enhver overkompensation?

I betragtning af hvor vigtigt det er at sikre sig, at kompensationen ikke overstiger, hvad der er nødvendigt for at dække virksomhedens omkostninger ved at opfylde forpligtelserne til offentlig tjeneste under hensyntagen til de hermed forbundne indtægter og til en rimelig fortjeneste, kunne en mekanisme til imødegåelse af en sådan overkompensation vise sig at være gavnlige. Selv om der indføres en sådan mekanisme, har medlemsstaterne fortsat pligt til at sikre sig, at virksomheden ikke modtager overkompensation i henhold til afgørelsens artikel 6.

143. Hvis en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse samfinansieres af to eller flere offentlige myndigheder (f.eks. staten og/eller en region og/eller et amt og/eller en lokalforvaltning på lavere niveau), hvordan skal kontrollen med overkompensation da foretages?

Overdragelsesakten skal udformes med henblik på at sikre, at den samlede kompensation, som leverandøren af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse modtager fra de forskellige offentlige myndigheder, ikke overstiger, hvad der er

nødvendigt for at dække nettoomkostningerne ved opfyldelsen af forpligtelserne til offentlig tjeneste, herunder en rimelig fortjeneste.

Når en offentlig myndighed fastsætter den kompensation, der skal ydes til en virksomhed for opfyldelsen af forpligtelserne til offentlig tjeneste, skal den pågældende myndighed navnlig medregne den kompensation, som virksomheden vil modtage fra andre offentlige myndigheder, i virksomhedens indtægter. Hvis størrelsen af kompensationen fra andre myndigheder ikke er kendt på forhånd, kan den offentlige myndighed inkludere dette beløb som et parameter for beregning af kompensationen.

Kontrollen med overkompensation er baseret på samme principper, som hvis tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse var finansieret af en enkelt offentlig myndighed. De offentlige myndigheder skal regelmæssigt foretage kontrol eller sikre, at der foretages en kontrol, mindst hvert tredje år i overdragelsesperioden samt ved periodens udløb for at sikre, at den tildelte kompensation er i overensstemmelse med overdragelsesakten og ikke resulterer i overkompensation. Den pågældende medlemsstat afgør selv, hvilken offentlig myndighed der skal foretage denne kontrol.

144. Hvis der foreligger overkompensation for en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, der samfinansieres af offentlige myndigheder på flere forskellige niveauer, hvordan skal tilbagebetalingen af overkompensationen da foregå mellem de forskellige involverede niveauer?

Fordelingen af tilbagebetalingen af en eventuel overkompensation, når flere offentlige enheder deltager i finansieringen, afgøres af medlemsstaten og ikke af EU. Med hensyn til statsstøtte er det kun fjernelsen af denne overkompensation og den medfølgende uberettigede fordel, der er relevant.

3.4.2.5 Underkompensation

145. Er det i henhold til statsstøttere reglerne forbudt at underkompensere en leverandør af socialydelser af almen interesse/tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, dvs. at yde en kompensation, som er mindre end de omkostninger, der er forbundet med udførelsen af den pågældende tjenesteydelse? Er underkompensationen af en tjenesteyder ikke en økonomisk fordel for den pågældendes konkurrent, som ikke skal bære den økonomiske byrde ved denne underkompensation?

I henhold til statsstøttere reglerne må leverandører af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse/socialydelser af almen interesse ikke modtage overkompensation, dvs. en kompensation, der overstiger, hvad der er nødvendigt for at udføre de opgaver, de har fået overdraget. Disse regler forbyder ikke underkompensation eller manglende kompensation af leverandører af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse/socialydelser af almen interesse. Det påhviler medlemsstaterne under iagttagelse af EU-lovgivningen at beslutte, hvordan og med hvor stort et beløb de vil kompensere leverandøren for de tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse/socialydelser af almen interesse, som de ønsker at indføre.

146. Kan en virksomhed, der udfører en underkompenseret tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, modtage en foreløbig kompensation inden afslutningen af regnskabsåret, hvis den får den nødvendige kompensation for udførelsen af opgaven efter årets udløb?

Det er kun overkompensation, der er forbudt i henhold til statsstøttere reglerne. I tilfælde af underkompensation er det op til medlemsstaten at bestemme de nærmere vilkår for en eventuel korrektion af kompensationsbeløbet, forudsat at denne korrektion ikke resulterer i overkompensation. Se svarene på spørgsmål 58 og 117 vedrørende

mulighederne for at tilpasse overdragelsesakten og parametrene for beregning af kompensationen.

3.4.3 Gennemskuelighed og rapportering

147. Er de yderligere krav om gennemskuelighed i afgørelsens artikel 7 gældende, hvis kompensationen for en enkelt tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse overstiger 15 mio. EUR, eller hvis alle de tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, der er overdraget til en enkelt virksomhed, overstiger 15 mio. EUR?

Artikel 7 finder anvendelse, hvis kompensationen for en enkelt tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse overstiger 15 mio. EUR. Denne artikel skal navnlig ses i sammenhæng med artikel 2, stk. 1, litra b) og c), og er rettet mod større socialydelser, der er omfattet af afgørelsen, uanset tærskelværdien. Der er fastsat yderligere krav til gennemskueligheden i afgørelsens artikel 7, som er gældende i disse tilfælde. Artiklen finder ikke anvendelse på virksomheder, som udfører flere tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, der kompenseres individuelt med et støttebeløb på højst 15 mio. EUR, hvilket også kan udledes af henvisningen i artikel 7, litra a), til "overdragelsesakten" angivet i ental.

148. Skal den krævede offentliggørelse af beløb på over 15 mio. EUR i afgørelsens artikel 7 foretages hvert år, eller kan de årlige beløb offentliggøres ved overdragelsesperiodens udløb?

Selv om der ikke henvises til tidspunktet for offentliggørelsen i afgørelsens artikel 7, er formålet med denne artikel at sikre gennemskuelighed ved at oplyse leverandører af offentlige tjenester om overdragelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, til hvem den er blevet overdraget, hvad den dækker, og hvad den årlige kompensation er. Dette giver også en eventuel konkurrent eller en borger mulighed for at indbringe ulovlig og uforenelig statsstøtte for Domstolen eller Kommissionen. Det kan derfor udledes af formålet med denne bestemmelse, at disse oplysninger skal offentliggøres på overdragelsestidspunktet eller i løbet af det pågældende år. Hvis man skulle vente indtil overdragelsesperiodens udløb, ville målet om gennemskuelighed ikke længere blive nået fuldt ud.

149. Hvis støtte i form af kompensation for offentlig tjeneste kan fritages for anmeldelse på grundlag af afgørelsen, er der så pligt til at sende et informationsskema til Kommissionen?

Nej, når afgørelsen finder anvendelse, har de nationale myndigheder ikke pligt til at sende et informationsskema til Kommissionen. De eneste proceduremæssige forpligtelser, som pålægges medlemsstaterne ifølge afgørelsen, er, at medlemsstaterne i mindst 10 år skal stille alle oplysninger, der måtte være nødvendige for at fastslå, om den kompensation, der er ydet, er forenelig med afgørelsen¹²², til rådighed for Kommissionen, og de skal indgive periodiske rapporter om gennemførelsen af afgørelsen hvert andet år¹²³.

150. Hvem skal indgive rapporterne om gennemførelsen af afgørelsen – medlemsstaterne eller de regionale/lokale myndigheder?

Medlemsstaterne skal hvert andet år indgive rapporterne om gennemførelsen af afgørelsen til Kommissionen¹²⁴. Medlemsstaterne skal i denne forbindelse tilrettelægge

---

¹²² Afgørelsens artikel 8.

¹²³ Afgørelsens artikel 9.

¹²⁴ Afgørelsens artikel 9.

rapporteringen på forhånd og afsætte tilstrækkelig tid til at indsamle de nødvendige oplysninger fra de pågældende regionale og lokale myndigheder.

3.4.4 Ikrafttræden og overgangsbestemmelser

151. Hvor længe har afgørelsen været gældende? Har den tilbagevirkende kraft?

Afgørelsen har været gældende siden den 31. januar 2012, datoen for afgørelsens ikrafttræden.

Den finder anvendelse på enhver støtte, der er trådt i kraft inden afgørelsens ikrafttræden, som ikke var forenelig med det indre marked eller fritaget fra kravet om anmeldelse i overensstemmelse med beslutningen fra 2005 (dvs. ulovlig støtte), men som opfylder betingelserne i afgørelsen fra 2011 (artikel 10, litra b)). Denne bestemmelse finder ligeledes anvendelse på støtteordninger, der er trådt i kraft inden den nye afgørelses ikrafttræden, uanset om den enkelte tjenesteyder allerede havde fået overdraget en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse inden denne afgørelses ikrafttræden eller herefter. Ved "støtte, der er trådt i kraft" forstås støtte, som virksomheden har opnået ret til at modtage, og det har ingen betydning, om støtten rent faktisk er blevet udbetalt eller ej.

152. Skal medlemsstaterne bringe eksisterende individuel støtte, som er lovligt gennemført i henhold til beslutningen fra 2005, i overensstemmelse med den nye afgørelse?

Nej, i henhold til overgangsbestemmelserne i afgørelsens artikel 10 vil støtteordninger, der var forenelige med beslutningen fra 2005, fortsat være forenelige med det indre marked og fritaget for anmeldelsespligten i to år. Der er ingen bestemmelser om individuel støtte ydet i overensstemmelse med beslutningen fra 2005. Den nye afgørelse ændrer således ikke ved de retlige aspekter i forbindelse med denne individuelle støtte. Begreberne "støtteordning" og "individuel støtte" er defineret i artikel 1, litra d) og e), i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 (procedureforordningen).

153. Kan medlemsstater, der har ordninger for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, som er lovligt gennemført i henhold til beslutningen fra 2005, stadig overdrage udførelsen af nye tjenesteydelser i henhold til beslutningen fra 2005 i overgangsperioden på to år?

Da støtteordninger, som er forenelige med beslutningen fra 2005, fortsat er forenelige med det indre marked og fritaget for anmeldelsespligten i to år, kan medlemsstaterne overdrage udførelsen af nye tjenesteydelser under disse eksisterende ordninger. Ved overgangsperiodens udløb skal støtteordningerne imidlertid bringes i overensstemmelse med den reviderede afgørelse eller ophæves.

3.5 Kompensation i henhold til rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse

3.5.1 Anvendelsesområde

154. Finder afgørelsen anvendelse på kompensation for offentlig tjeneste i transportsektoren?

Rammebestemmelserne finder ikke anvendelse på landtransportsektoren¹²⁵, men de finder anvendelse på luft- og søtransport. Rammebestemmelserne finder anvendelse med forbehold af supplerende kriterier fastlagt i:

---

¹²⁵ Punkt 8 i rammebestemmelserne.

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1008/2008 af 24. september 2008 om fælles regler for driften af lufttrafiktjenester i Fællesskabet¹²⁶
- Rådets forordning (EØF) nr. 3577/92 af 7. december 1992 om anvendelse af princippet om fri udveksling af tjenesteydelser inden for søtransport i medlemsstaterne (carbotagesejlads)¹²⁷.

155. Finder rammebestemmelserne anvendelse på kompensation for public service-radio og -tv?

Rammebestemmelserne finder ikke anvendelse på public service-radio og -tv¹²⁸. Denne sektor er omfattet af Kommissionens meddelelse om anvendelse af statsstøttereglerne på public service radio- og tv-virksomhed¹²⁹.

156. Hvad er reglerne for at anvende rammebestemmelserne på kriseramte virksomheder?

Støtte til kriseramte leverandører af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse¹³⁰ vurderes i henhold til Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder¹³¹.

157. Er det nødvendigt at anmelde støtte, der overskrider de tærskler, der er defineret i afgørelsens artikel 2, litra a), til Kommissionen?

Afgørelsen finder anvendelse på kompensation for offentlig tjeneste på højst 15 mio. EUR om året. For så vidt angår hospitaler og visse sociale tjenester, er der ingen grænse for beløbene, idet de er fritaget for anmeldelse.

Hvis kompensationen for andre tjenester end hospitaler og sociale tjenester overstiger tærsklen på 15 mio. EUR pr. år, er der pligt til at indgive forhåndsanmeldelse. Denne kompensation vil herefter blive vurderet i henhold til rammebestemmelserne. Anmeldelsen betyder ikke, at kompensationen automatisk er uforenelig med traktaten, men at støtten på grund af sit høje beløb og den forhøjede risiko for konkurrenceforvridning skal vurderes af Kommissionen for at sikre, at alle betingelser for forenelighed er opfyldt¹³².

158. Hvis en medlemsstat afslår en regions eller andre lokalforvaltningers anmodning om at anmelde en støtte i form af kompensation for offentlig tjeneste, kan den pågældende offentlige forvaltning da handle på egne vegne? Kan Kommissionen træffe foranstaltninger over for den pågældende medlemsstat?

Anmeldelsesproceduren igangsættes af den pågældende medlemsstat¹³³. Proceduren involverer primært Kommissionen og den pågældende medlemsstats nationale myndigheder. Derfor påhviler det i henhold til EU's statsstøtteregler medlemsstaten og ikke de lokale eller regionale forvaltninger at træffe beslutning om anmeldelse af en støtteordning eller en enkeltstående støtteforanstaltning¹³⁴.

¹²⁶ EUT L 293 af 31.10.2008, s. 3.

¹²⁷ EFT L 364 af 12.12.1992, s. 7.

¹²⁸ Punkt 8 i rammebestemmelserne.

¹²⁹ EUT C 257 af 27.10.2009, s. 1.

¹³⁰ EUT C 244 af 1.10.2004, s. 2.

¹³¹ Punkt 9 i rammebestemmelserne.

¹³² Læs mere om forenelighedskriterierne i rammebestemmelserne i punkt 3.5.2.

¹³³ Artikel 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og artikel 2 i forordning nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93, EFT L 83 af 27.3.1999, s. 1.

¹³⁴ Artikel 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Når støtte, som burde være anmeldt til Kommissionen ifølge gældende regler, iværksættes uden forhåndsanmeldelse, udgør den ulovlig statsstøtte. Der kan således anlægges sag ved en national domstol, f.eks. af støttemodtagerens konkurrenter. I så fald vil den nationale dommer være tvunget til at konstatere denne ulovlighed og afgøre, at støtten skal tilbagebetales, uanset dens eventuelle forenelighed med det indre marked, som kun Kommissionen har kompetence til at afgøre. Samtidig kan Kommissionen på eget initiativ eller på baggrund af en klage undersøge den omhandlede foranstaltning. Denne undersøgelse munder ud i en beslutning om at pålægge modtageren tilbagebetaling af støtten, hvis den er fundet uforenelig.

3.5.2 *Forenelighedskriterier (svarene på spørgsmål 117, 119, 124-138 og 140-147 vedrørende afgørelsen gælder tilsvarende for rammebestemmelserne)*

159. Hvad er hovedændringerne sammenholdt med rammebestemmelserne fra 2005 med hensyn til forenelighedskriterierne?

I de reviderede rammebestemmelser indføres en proportional tilgang, hvor større støttesager med større grænseoverskridende virkninger undersøges nærmere.

I følgende tabel opsummeres hovedændringerne i rammebestemmelserne fra 2011 sammenholdt med rammebestemmelserne fra 2005:

Rammebestemmelser 2005	Rammebestemmelser 2011
Forenelighedskriterier: – ægte tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse – overdragelsesakt – kontrol med overkompensation (årlig kontrol)	Forenelighedskriterier: – ægte tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse – overdragelsesakt – overdragelsesperiodens varighed – overholdelse af gennemsigthedsdirektivet – overholdelse af EU's udbudsregler – ligebehandling – kontrol med overkompensation baseret på forudgående kontrol på flerårig basis, effektivitetsincitament og net avoided cost-metoden – større gennemskuelighed – eventuelle yderligere krav vedrørende særlig konkurrenceforvridende støtte

160. Hvad er formålet med kravet i punkt 14 om forudgående høring af offentligheden inden overdragelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse?

I henhold til de reviderede rammebestemmelser skal medlemsstaterne høre offentligheden eller anvende andre passende instrumenter med henblik på at tage hensyn til brugeres og leverandørers interesser, inden de pålægger en bestemt tjenesteudbyder en forpligtelse til offentlig tjeneste. Det kan gøre det nemmere for de offentlige myndigheder at afgøre, om den pågældende tjenesteydelse er eller kan udbydes af markedet, og gør proceduren mere gennemskuelig. Det gør det ligeledes nemmere at identificere brugernes præcise behov og således at udfærdige overdragelsesakten mere præcist. Dette krav gælder ikke, når det er klart, at en ny høring ikke vil medføre nogen merværdi i forhold til en nylig høring om samme spørgsmål.

161. Hvad skal indholdet være af den høring af offentligheden, der er anført i punkt 14? Kan denne høring af offentligheden også tage form af en offentlig høring?

Høringen af offentligheden skal give den offentlige myndighed mulighed for at øge sin viden om brugernes behov og interesser og om de tjenesteydelser, der udbydes på markedet, med henblik på at definere forpligtelserne til offentlig tjeneste på en passende og hensigtsmæssig måde. Den kan f.eks. omhandle spørgsmål vedrørende brugernes behov med hensyn til adgang, tjenestens kvalitet og prisoverkommelighed, og hvorvidt og i hvilken grad disse behov ikke opfyldes af de tjenesteydelser, der allerede udbydes på markedet uden en leverandør af offentlige tjenesteydelser. Hvis der allerede er en leverandør af offentlige tjenesteydelser, der har fået overdraget at udføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, og de offentlige myndigheder overvejer at overdrage udførelsen heraf igen eller til en anden leverandør, skal det i forbindelse med høringen af offentligheden undersøges, om denne leverandørs forpligtelser til offentlig tjeneste stadig opfylder de eksisterende og fremtidige brugeres behov.

En høring af offentligheden kan også tage form af en offentlig høring, hvis brugerne er tilstrækkeligt velinformerede om høringen og har mulighed for at give udtryk for deres holdning til offentlighedens behov under denne høring.

162. Kan en offentlig myndighed anføre i overdragelsesakten, at den vil dække driftstabene i hver nærmere fastsat periode uden at definere andre parametre for beregning af kompensationen?

Som anført i punkt 38 i rammebestemmelserne udgør kompensationsmekanismer, hvor nettoomkostningerne ved at udføre tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse i det væsentligste kompenseres fuldt ud efterfølgende, ikke noget effektivitetsincitament for leverandøren af offentlige tjenesteydelser. Derfor er anvendelsen af en sådan kompensationsmekanisme begrænset til tilfælde, hvor medlemsstaten kan godtgøre, at det ikke er muligt eller hensigtsmæssigt at tage hensyn til produktiviteten eller udforme en kontrakt med effektivitetsincitament. I dette tilfælde må den rimelige fortjeneste ikke overstige det niveau, der er angivet i punkt 36 i rammebestemmelserne.

163. Hvad forstås ved "ikke-overdragelige faste aktiver", jf. punkt 17? Kan der angives eksempler?

Ikke-overdragelige faste aktiver betegner aktiver, der ikke nemt kan sælges og/eller omsættes til likvider. En produktionsvirksomheds kapitalgoder, der er specifikke for virksomhedens produktionsmetoder, kan f.eks. udgøre et ikke-overdrageligt fast aktiv.

164. Hvad forstås ved "de vigtigste af de aktiver", jf. punkt 17?

I henhold til punkt 17 er de vigtigste af de aktiver, som er nødvendige for at udføre tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, de aktiver, som er nødvendige for at udføre tjenesteydelsen, og hvis værdi er tilstrækkelig høj – sammenholdt med den samlede værdi af de aktiver, som er nødvendige for at udføre tjenesteydelsen – til at begrunde en overdragelsesakt af en vis varighed. Sorteringsudstyr/centraler kunne f.eks. anses for at være vigtige aktiver for postvirksomheder.

165. Vil en varighed på 10 år altid være acceptabel i henhold til rammebestemmelserne? Eller vil selv en kortere periode på f.eks. otte år skulle begrundes ud fra behovet for at afskrive vigtige aktiver?

Overdragelsesaktens gyldighedsperiode bør kunne begrundes ud fra objektive kriterier som behovet for at afskrive ikke-overdragelige faste aktiver. En varighed på 10 år eller endog kortere vil således ikke altid være acceptabel i henhold til rammebestemmelserne.

166. Hvad er forskellen mellem reglerne vedrørende overdragelsesperiodens varighed i afgørelsen og i rammebestemmelserne? Er reglerne i afgørelsen strengere end reglerne i rammebestemmelserne, og i så fald i hvilken grad?

I henhold til afgørelsens artikel 2, stk. 7, finder afgørelsen kun anvendelse, når overdragelsesperioden ikke overstiger 10 år, eller når der kræves en betydelig investering, som skal afskrives over en længere periode.

I henhold til punkt 17 i rammebestemmelserne bør overdragelsesaktens gyldighedsperiode kunne begrundes ud fra objektive kriterier som behovet for at afskrive ikke-overdragelige faste aktiver. I princippet bør varigheden ikke overstige det tidsrum, der kræves for at afskrive de vigtigste af de aktiver, som er nødvendige for at udføre tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse.

Det anføres ligeledes i punkt 55 i rammebestemmelserne, at der kan opstå alvorlige konkurrenceforvridninger, hvis overdragelsesaktens løbetid ikke kan berettiges med henvisning til objektive kriterier (som f.eks. kravet om, at faste aktiver, der ikke kan overdrages, skal kunne afskrives). I sådanne tilfælde undersøger Kommissionen, om den offentlige tjenesteydelse ville kunne leveres med samme resultat, men på en mindre konkurrenceforvridende måde, f.eks. gennem en begrænsning af overdragelsesaktens løbetid.

Rammebestemmelserne er således strengere end afgørelsen, da overdragelsesaktens varighed – herunder en varighed på under 10 år – altid skal begrundes ud fra objektive kriterier.

Hvis overdragelsesperioden overstiger 10 år, og det ikke begrundes ud fra behovet for at afskrive vigtige aktiver, finder afgørelsen ikke anvendelse, og støtten vil i princippet ikke blive anset for at være forenelig i henhold til rammebestemmelserne.

167. Hvorfor indførte Kommissionen en ny bestemmelse i punkt 18 om overholdelse af gennemsigtighedsdirektivet?

Formålet er at øge gennemskuelsen og mere effektivt at sikre compensationens proportionalitet – navnlig ved at stille krav om, at aktiviteter, hvortil der ydes compensation for offentlig tjeneste, og andre aktiviteter opføres i særskilte regnskaber – således at det bliver nemmere at beregne nettoomkostningerne ved tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse. Det skal understreges, at punkt 18 ikke udvider gennemsigtighedsdirektivets anvendelsesområde ud over, hvad der allerede er anført i direktivet. Virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, pålægges således ikke nye forpligtelser.

168. Stilles der i punkt 19 i rammebestemmelserne krav om at udvælge tjenesteyderen gennem offentlige udbudsprocedurer?

Den nye lovpakke om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse indebærer ikke yderligere udbudsforpligtelser. Når EU-udbudsreglerne, herunder både udbudsdirektiverne og traktatens principper, finder anvendelse, vil støtten imidlertid ikke blive anset for forenelig med det indre marked, hvis disse regler ikke overholdes. Der henvises derfor udtrykkeligt til gældende EU-udbudsregler i punkt 19 i rammebestemmelserne. Selv om statsstøttereglerne ikke indebærer nye udbudsforpligtelser, kan det være nemmere at overholde Altmark-kriterierne, hvis tjenesteydelsen sendes i udbud, således at compensationen ikke anses som statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (jf. meddelelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse).

169. Hvad er forskellen mellem den fjerde betingelse i Altmark-dommen og punkt 19 i rammebestemmelserne?

Altmark-dommen omhandler, hvorvidt der foreligger statsstøtte, hvorimod rammebestemmelserne vedrører støttens forenelighed.

I henhold til Altmark-dommen udgør compensation for offentlig tjeneste ikke statsstøtte, hvis fire betingelser er opfyldt (jf. spørgsmål 61).

Ifølge den fjerde betingelse i Altmark-dommen skal den tilbudte compensation enten være et resultat af en offentlig udbudsprocedure, som giver mulighed for at udvælge den leverandør, der kan levere de pågældende ydelser til de laveste omkostninger for samfundet, eller fastsættes med udgangspunkt i en gennemsnitsvirksomhed, der er veldrevet og tilstrækkelig udstyret med de nødvendige midler.

Hvis der er blevet gennemført en offentlig udbudsprocedure i overensstemmelse med det fjerde Altmark-kriterium og de øvrige Altmark-kriterier er opfyldt, udgør støtten ikke statsstøtte, og rammebestemmelserne finder derfor ikke anvendelse.

Hvis der ikke er blevet gennemført en offentlig udbudsprocedure i overensstemmelse med det fjerde Altmark-kriterium, og hvis foranstaltningen kan klassificeres som statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 1, finder afgørelsen og rammebestemmelserne anvendelse. Selv om der ikke er blevet gennemført en offentlig udbudsprocedure i overensstemmelse med Altmark-dommen, kan støtten alligevel være i overensstemmelse med punkt 19 i rammebestemmelserne. Det er f.eks. tilfældet, hvis der er blevet gennemført en udvælgelsesprocedure (f.eks. en procedure med forhandling), der opfylder kravene i de gældende EU-udbudsregler, men ikke anses for at være tilstrækkelig til at opfylde det fjerde Altmark-kriterium (se bl.a. spørgsmål 67).

170. Hvorfor indførte Kommissionen en bestemmelse i punkt 20 om ligebehandling? Hvorfor blev den ikke ligeledes indført i afgørelsen?

Det er en vigtig bestemmelse, der er indført med henblik på mere effektivt at imødegå konkurrenceforvridninger, der kan opstå, når offentlige myndigheder overdrager flere virksomheder at udføre samme tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse og kompenserer dem på grundlag af forskellige metoder. Kommissionen har modtaget en række klager vedrørende dette. Denne forskelsbehandling er ikke længere acceptabel, da der nu i højere grad tages hensyn til konkurrenceaspekterne i rammebestemmelserne.

Afgørelsen omfatter ikke en bestemmelse om ligebehandling. Holdningen var, at der i overensstemmelse med den diversificerede og forholdsmæssige tilgang navnlig skulle tages konkurrencemæssige hensyn i de større sager, der potentielt kan skabe mere alvorlige konkurrencefordrejninger, dvs. de sager, der er omfattet af rammebestemmelserne, og at der skulle være enklere regler for mindre sociale tjenester.

171. Hvorfor blev der indført en ny metode i punkt 24 (net avoided cost-metoden) til at beregne compensationens størrelse?

I de reviderede rammebestemmelser opfordres medlemsstaterne til at anvende net avoided cost-metoden til at beregne nettoomkostningerne ved en forpligtelse til offentlig tjeneste. Valget af denne metode var et vigtigt element i reformen. Metoden er primært indført for at sikre en bedre vurdering af de økonomiske omkostninger ved forpligtelsen til offentlig tjeneste og fastsætte compensationen på et niveau, der sikrer den bedste ressourcefordeling.

Ud fra net avoided cost-metoden beregnes omkostningerne ved forpligtelsen til offentlig tjeneste som forskellen mellem en virksomheds nettoomkostninger ved forpligtelsen til

offentlig tjeneste og samme virksomheds nettoomkostninger uden en forpligtelse til offentlig tjeneste

Net avoided cost-metoden anvendes allerede inden for posttjenester og telekommunikation til at beregne nettoomkostningerne ved forsyningspligten. Bilag IV til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/22/EF af 7. marts 2002 (som ændret ved direktiv 2009/136/EF¹³⁵) om forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester og bilag I til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/67/EF af 15. december 1997 om fælles regler for udvikling af Fællesskabets indre marked for posttjenester og forbedring af disse tjenesters kvalitet indeholder nærmere retningslinjer for, hvordan net avoided cost-metoden skal anvendes.

De nye rammebestemmelser omfatter også alternative metoder, der kan anvendes, når det ikke er muligt eller hensigtsmæssigt at anvende net avoided cost-metoden.

172. *Hvorfor stilles der i de nye regler krav til medlemsstaterne om at indføre effektivitetsincitamenter i deres kompensationsmekanismer?*

Medlemsstaternes kompensationsmetode skal indeholde incitamenter til, at tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse udføres effektivt, medmindre dette ikke er muligt eller hensigtsmæssigt. Der må ikke opnås produktivitetsevinst på bekostning af kvaliteten af den udbudte tjeneste. Kommissionen har indført dette nye krav for at fremme udførelsen af tjenesteydelser af bedre kvalitet til lavere omkostninger for skatteyderne og forbrugerne og for at begrænse konkurrenceforvridninger, der kunne opstå som følge af den nuværende subsidiering af alvorligt ineffektive tjenesteudbydere.

Der skal sondres mellem effektivitetsincitamentene i kompensationsmekanismen og effektivitetstesten under Altmark. I modsætning til Altmark-testen stilles der ikke krav om, at tjenesteudbyderen skal være en veldrevet gennemsnitsvirksomhed. Der stilles udelukkende krav om at indføre effektivitetsincitamenter i kompensationsmekanismen, således at tjenesteyderne bliver mere effektive til gavn for både brugere og offentlige myndigheder.

Medlemsstaterne har en bred skønsmargin, når de udformer deres kompensationsmetode og fastlægger effektivitetsmålene. Mekanismen skal imidlertid bygge på objektive og målbare kriterier, som er angivet i overdragelsesakten, og som efterfølgende kan gøres til genstand for en gennemskuelig vurdering udført af en enhed, der er uafhængig af den pågældende leverandør af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

173. *Kan der gives eksempler på kompensationsmekanismer, der omfatter effektivitetsincitamenter?*

Rammebestemmelserne indeholder to eksempler på sådanne kompensationsmekanismer:

- Forudfastsat kompensationsniveau: medlemsstaterne fastsætter et fast kompensationsniveau, som indregner de effektivitetsevinst, som virksomheden må forventes at høste i løbet af overdragelsesaktens gyldighedsperiode
- Kompensationen afhænger af, i hvor høj grad effektivitetsmålene opfyldes: medlemsstaterne opstiller produktivitetsmål i overdragelsesakten og lader kompensationen afhænge af, i hvor høj grad målene opfyldes. Hvis virksomheden ikke opfylder målene, nedsættes kompensationen. Omvendt forhøjes kompensationen, hvis virksomheden overgår forventningerne.

¹³⁵

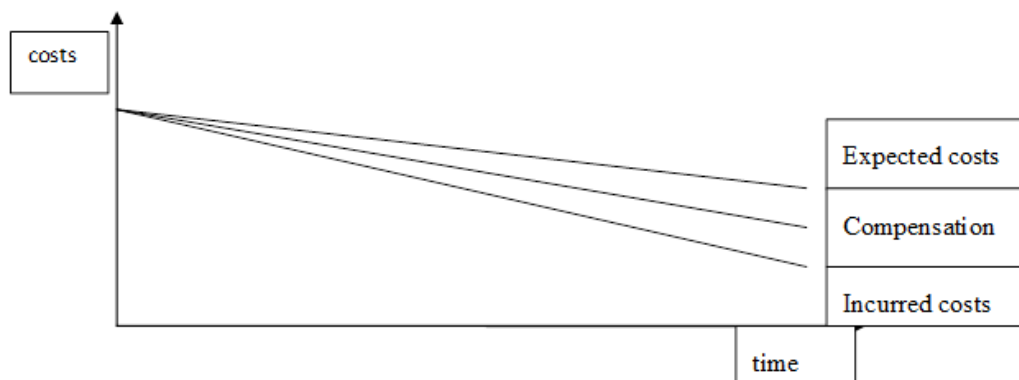
EUT L 337 af 18.12.2009.

Under alle omstændigheder bør kompensationen i princippet ikke længere udelukkende beregnes på grundlag af omkostningerne. For at sikre, at udbyderen fortsat har incitament til at blive effektiv, bør kompensationen beregnes på grundlag af forventede omkostninger (forudfastsat kompensation) eller på grundlag af en kombination af forventede og faktiske omkostninger (kompensationen afhænger af, i hvor høj grad effektivitetsmålene opfyldes). Kompensationsmekanismen skal fastsættes i overdragelsesakten.

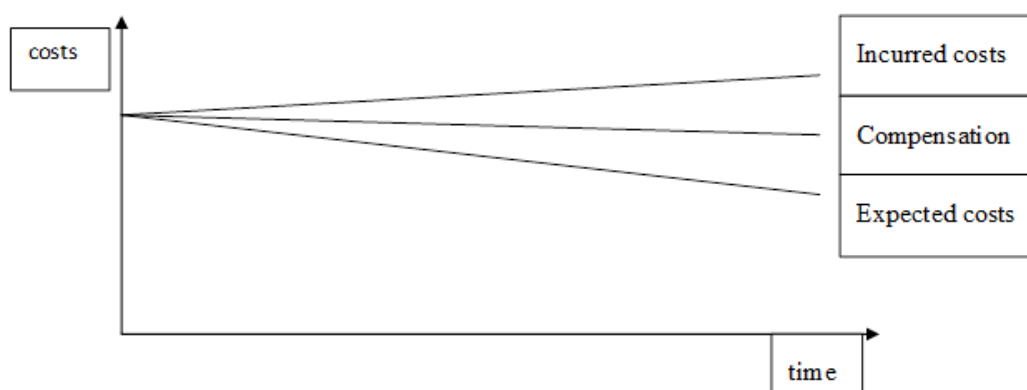
De følgende to grafer illustrerer eksempler, hvor kompensationen er beregnet på grundlag af en kombination af forventede og faktiske omkostninger:

Eksempel 1: Effektivitetsgevinsterne er uventet store, og de faktiske omkostninger er således mindre end de forventede omkostninger

Hvis de faktiske omkostninger er lavere end de forventede omkostninger, kan kompensationen overstige de faktiske omkostninger og således øge virksomhedens fortjeneste. Kompensationen må imidlertid aldrig overstige de forventede omkostninger (plus en rimelig fortjeneste).

Eksempel 2: Effektivitetsgevinsterne er mindre end forventet, og de faktiske omkostninger er således større end de forventede omkostninger

Hvis de faktiske omkostninger er større end de forventede omkostninger, kan kompensationen ikke dække de samlede faktiske omkostninger. Virksomheden skal således bære en del af tabet, da den var mindre effektiv end forventet.

174. Hvis kompensationen fastsættes på grundlag af en procedure med forhandling, er kravet om effektivitetsincitamentet da opfyldt efter Kommissionens opfattelse?

Proceduren med forhandling giver således den ordregivende myndighed store skønsbeføjelser og kan begrænse interesserede aktørers deltagelse (jf. punkt 66 i meddelelsen). Kommissionen mener derfor ikke, at proceduren med forhandling altid er tilstrækkelig til at sikre, at kompensationen svarer til de laveste omkostninger for

samfundet. Af samme årsager mener Kommissionen ikke, at fastsættelsen af kompensationen på grundlag af en procedure med forhandling altid er tilstrækkelig til at sikre et kompensationsniveau, som indregner alle effektivitetsgevinster. Det kan kun vurderes på grundlag af en grundig analyse af alle de nærmere oplysninger i den enkelte sag.

Medlemsstaterne skal derfor sikre, at hvis der fastsættes et fast beløb på grundlag af en procedure med forhandling, skal forventede effektivitetsgevinster indregnes i beløbet.

Medlemsstaten skal under alle omstændigheder anmelde støtten for at få Kommissionens godkendelse, inden der indgås kontraktlige forpligtelser med leverandøren af offentlige tjenester.

175. *Hvordan undgås risikoen for, at tjenesteudbyderen overvurderer omkostningerne eller undervurderer indtægterne i tilfælde af forudbetaling?*

Hvis kompensationen beregnes på grundlag af de forventede omkostninger og indtægter, skal disse omkostninger og indtægter bygge på plausible og observerbare parametre for det økonomiske klima, som tjenesteydelserne af almindelig økonomisk interesse udføres i, jf. punkt 23 i rammebestemmelserne. De fastsættes om nødvendigt under hensyntagen til ekspertudtalelser fra tilsynsmyndigheder eller andre enheder, som er uafhængige i forhold til virksomheden.

Hvis der ikke er nogen plausible og observerbare parametre, og hvis medlemsstaten kun har begrænsede muligheder for at kontrollere, om de forventede omkostninger og indtægter er plausible, kan det være hensigtsmæssigt at definere en anden mekanisme end forudbetaling.

Medlemsstaterne kan f.eks. udforme en kompensationsmekanisme, hvor der tages højde for visse parametre, f.eks. antal brugere af tjenesten. Disse parametre skal defineres i overdragelsesakten.

176. *Rammebestemmelserne giver mulighed for at yde kompensation for offentlig tjeneste, men forbyder overkompensation. Hvad forstås ved "overkompensation"?*

I punkt 47 i rammebestemmelserne defineres overkompensation som kompensation, som virksomheden modtager, der overstiger, hvad der er nødvendigt for at dække nettoomkostningerne ved opfyldelsen af forpligtelserne til offentlig tjeneste, herunder en rimelig fortjeneste, i hele kontraktperioden.

Dette kompensationsbeløb – eller mekanismen til beregning af dette beløb – skal angives i overdragelsesakten.

En virksomhed kan som fastsat i overdragelsesakten beholde et overskud, der hidrører fra uventet store effektivitetsgevinster. Det betragtes ikke som overkompensation, men som en rimelig ekstraportjeneste.

177. *Hvorfor skal der foretages en kontrol hvert andet eller tredje år, hvis kompensationen er blevet fastsat på forhånd som et fast beløb (og således er uafhængig af de faktiske omkostninger og indtægter)?*

Hvis medlemsstaten på forhånd har fastsat et fast kompensationsniveau, hvori den forlods har indregnet de effektivitetsgevinster, som leverandøren af den offentlige tjeneste må forventes at høste i overdragelsesaktens gyldighedsperiode, under hensyntagen til en korrekt fordeling af udgifter og indtægter og rimelige forventninger, begrænses overkompensationskontrollen i princippet til at kontrollere, at den fortjeneste, som leverandøren er berettiget til i henhold til overdragelsesakten, rent faktisk er rimelig set ud fra en forhåndsvurdering, jf. punkt 50.

Hvis forudbetalingen ikke er blevet fastsat under hensyntagen til en korrekt fordeling af udgifter og indtægter og rimelige forventninger, skal kompensationsmekanismen imidlertid ændres, hvis det er retligt muligt. I så fald skal medlemsstaten sikre, at effektivitetsincitamenterne opretholdes i kompensationsmekanismen.

178. *Skal den regelmæssige kontrol begrænses til overkompensation, eller skal det ligeledes undersøges, om en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse stadig er begrundet, eller om tjenesteydelsen nu kan udbydes af markedet?*

Kontrollen af, om tjenesten kan udbydes af markedet, skal foretages inden overdragelsen (jf. spørgsmål 11 og 12 ovenfor). Der stilles ikke krav i rammebestemmelserne om, at de nationale myndigheder skal undersøge, om tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse stadig er begrundet, i overdragelsesperioden. Medlemsstaterne kan imidlertid foretage denne kontrol, hvis de ønsker det, for at sikre, at den pågældende tjenesteydelse stadig afspejler de nuværende brugeres behov eller ikke kan udbydes på en anden måde, der skaber mindre konkurrenceforvridning eller er billigere for staten.

179. *Er det muligt at fremføre overkompensationen til den efterfølgende periode, hvis der ikke sker overkompensationen i hele overdragelsesperioden? Eller skal beløbet inddrives?*

Ja, det er muligt at fremføre overkompensationen, hvis det er i overensstemmelse med overdragelsesakten, og der ikke sker overkompensationen i hele overdragelsesperioden.

180. *Hvis en virksomhed, der har fået overdraget en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, bliver underkompenseret herfor, kan den da i henhold til rammebestemmelserne overføre en eventuel overkompensation, som den måtte have modtaget i samme periode for en anden tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, den har fået overdraget?*

I henhold til punkt 46 i rammebestemmelserne kan den pågældende medlemsstat bestemme, at fortjenester fra andre aktiviteter end tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse (fra en anden tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse eller fra andre aktiviteter) skal afsættes helt eller delvist til finansiering af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse.

Det skal imidlertid besluttes på tidspunktet for overdragelsen af tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse til tjenesteyderen og angives i overdragelsesakten.

Når der er indført incitament til, at tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse udføres effektivt, i kompensationsmekanismen, skal underskud som følge af effektivitetsgevinster, der er mindre end forventet, ikke dækkes af de offentlige myndigheder.

Overførslen af fortjeneste fra andre aktiviteter end tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse skal fremgå af den pågældende virksomheds regnskaber og være foretaget i overensstemmelse med de regler og principper, der opstilles i rammebestemmelserne, især hvad angår forhåndsanmeldelse, og den skal være underlagt en effektiv kontrol. En overkompensation kan desuden ikke forblive til en virksomheds rådighed under henvisning til, at der er tale om en statsstøtte, der kan anses for at være forenelig med traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, idet en sådan støtte skal være anmeldt til og godkendt af Kommissionen eller fritaget for anmeldelse i henhold til gældende regler.

181. *Hvorfor har Kommissionen indført yderligere krav vedrørende særlig alvorlige konkurrenceforvridninger i punkt 2.9, og hvad omfatter de?*

Kommissionen er nødt til at sikre, at samhandelen og konkurrencen på det indre marked ikke påvirkes i et sådant omfang, at det strider mod Unionens interesser (artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde). I visse undtagelsestilfælde kan en foranstaltning til støtte af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse skabe alvorlige konkurrenceforvridninger, som kan påvirke samhandelen i en sådan grad, at det strider mod Unionens interesse. I disse tilfælde vil Kommissionen derfor foretage en grundig vurdering af foranstaltningens indvirkning på konkurrencen og vurdere, om forvridningerne kan afhjælpes ved at stille krav til eller opnå tilsagn fra medlemsstaterne.

182. Et eksempel på alvorlige konkurrenceforvridninger i punkt 55 i rammebestemmelserne er unødvendig bundling. Kan der også være tilfælde af unødvendig unbundling, dvs. hvor bundling vil være bedre ud fra et konkurrencemæssigt synspunkt (f.eks. fordi flere rentable tjenesteydelser kan leveres sammen med tabsgivende tjenesteydelser)?

Bundling af en række opgaver kan bevirke, at nogle aktører ikke kan konkurrere om at udføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, hvis de pågældende operatører ikke kan varetage alle de opgaver, der indgår i den pågældende tjenesteydelse. Unbundling vil normalt ikke have den samme indvirkning og forhindre aktører i at konkurrere om at udføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse.

Det er imidlertid korrekt, at bundling af rentable tjenesteydelser med tabsgivende tjenesteydelser vil medføre en mindre kompensation ved brug af omkostningsfordelingsmetoden. I forbindelse med overvejelser om bundling skal det ligeledes undersøges, om de rentable tjenesteydelser kan betragtes som ægte tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, som ikke udbydes eller ikke kan udbydes af markedet.

183. I henhold til punkt 61 anvendes visse forenelighedskriterier ikke på tjenesteydelser, der ville have faldet inden for afgørelsens anvendelsesområde, men som ikke opfylder afgørelsens forenelighedskriterier. Kan der redegøres nærmere herfor og angives eksempler?

Rammebestemmelserne indeholder forenelighedskriterier, der kunne anses for at være for byrdefulde eller uhensigtsmæssige i forbindelse med mindre tjenester og sociale tjenester. Støtte, der falder ind under afgørelsens artikel 2, stk. 1 – dvs. navnlig kompensation på ikke over 15 mio. EUR og kompensation til hospitaler og sociale tjenester – er ikke omfattet af afgørelsen, da den ikke opfylder alle forenelighedskriterierne, og den vil blive vurderet på grundlag af rammebestemmelserne (og skal således anmeldes). Denne støtte er ikke omfattet af visse forenelighedskriterier i rammebestemmelserne, herunder kravet om at høre offentligheden om offentlighedens behov med henblik på at definere tjenesteydelsen af almindelig økonomisk interesse, ligebehandling af tjenesteudbydere, brugen af net avoided cost-metoden og kravet om at indføre effektivitetsincitamenter.

Hvis støtten falder ind under afgørelsens artikel 2, stk. 1, men f.eks. ikke opfylder et af afgørelsens forenelighedskriterier (overdragelsesakten indeholder f.eks. ikke alle de oplysninger, der er krævet i afgørelsens artikel 4), vil støttens forenelighed blive vurderet på grundlag af rammebestemmelserne. I henhold til punkt 61 anvendes visse forenelighedskriterier ikke.

3.5.3 Ikrafttræden og overgangsbestemmelser

184. Hvor længe har rammebestemmelserne været gældende? Har de tilbagevirkende kraft?

Rammebestemmelserne finder anvendelse på alle anmeldte foranstaltninger, også selv om disse blev anmeldt før den 31. januar 2012, datoen for rammebestemmelsernes ikrafttræden¹³⁶.

De finder også anvendelse, når Kommissionen efter den 31. januar 2012 har truffet en afgørelse om uberettiget støtte, også selv om støtten blev bevilget før denne dato. Hvis støtten blev tildelt før den 31. januar 2012, finder visse krav¹³⁷, der ikke var omfattet af de tidligere rammebestemmelser og således ville have været vanskelige at tage højde for, imidlertid ikke anvendelse¹³⁸.

185. Hvis individuel støtte er blevet tildelt på lovlig vis på grundlag af rammebestemmelserne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fra 2005, er det da nødvendigt at sikre, at denne støtte nu er i overensstemmelse med de nye rammebestemmelser? Skal der indgives en ny anmeldelse?

Nej, individuel støtte, der er ydet inden de reviderede rammebestemmelsernes ikrafttræden, og som Kommissionen har erklæret forenelige i henhold til rammebestemmelserne fra 2005, er ikke berørt af revisionen og skal ikke være i overensstemmelse med de reviderede rammebestemmelser. Nye overdragelsesakter skal overholde bestemmelserne i den nye lovpakke om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (medmindre den nye kompensation for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse er i overensstemmelse med afgørelsen), og der skal indgives en ny anmeldelse.

186. Hvad er reglerne for de eksisterende ordninger?

I henhold til de passende foranstaltninger i rammebestemmelserne¹³⁹ skal medlemsstaterne senest den 31. januar 2013 offentliggøre en liste over alle eksisterende støtteordninger om kompensation for offentlige tjenesteydelser, som ikke er i overensstemmelse med de reviderede rammebestemmelser. Det kan ske via internettet, en officiel tidende eller et andet egnet medie. Disse støtteordninger skal bringes i overensstemmelse med de reviderede rammebestemmelser senest den 31. januar 2014. Alle medlemsstaterne har accepteret disse passende foranstaltninger. Der er således ikke længere retsgrundlag for at anvende de pågældende eksisterende støtteordninger efter den 31. januar 2014.

3.6 Lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og andre regler

187. Falder tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse vedrørende social og faglig integration af arbejdsløse og erhvervsuddannelse ind under afgørelsen eller forordningen om generel gruppefritagelse (EF) nr. 800/2008¹⁴⁰?

En tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse vedrørende social og faglig integration eller erhvervsuddannelse defineret som sådan af staten og overdraget til en virksomhed af staten kan falde ind under afgørelsen, forudsat at betingelserne deri er opfyldt. Derfor kan kompensation, der er tildelt en virksomhed, som har fået overdraget en offentlig tjeneste inden for social og faglig integration eller erhvervsuddannelse, være fritaget for anmeldelsespligt, såfremt den pågældende virksomhed reelt er blevet pålagt denne offentlige tjeneste (læs mere om betingelserne for overdragelse i artikel 2, 4 og 6 i afgørelsen og punkt 3.4.2 i denne vejledning).

¹³⁶ Punkt 68 i rammebestemmelserne.

¹³⁷ Høring om behovene for offentlige tjenester, overholdelse af EU-udbudsreglerne, ligebehandling, brug af net avoided cost-metoden, indførelse af effektivitetsincitament i kompensationsmekanismen og offentliggørelse af oplysninger, herunder om tildelte støttebeløb.

¹³⁸ Punkt 69 i rammebestemmelserne.

¹³⁹ Punkt 70 i rammebestemmelserne.

¹⁴⁰ EUT L 214 af 9.8.2008, s. 3.

Derudover kan støtte, som er bestemt til virksomheder, der ansætter dårligt stillede arbejdstagere i henhold til artikel 2, stk. 18, i forordning (EF) nr. 800/2008, blive fritaget for forhåndsanmeldelse efter denne forordning, forudsat at de opfylder de betingelser, som er fastlagt i forordningens første kapitel samt artikel 40.

Med hensyn til den støtte, som er bestemt til virksomheder, der investerer i uddannelse af arbejdstagere i henhold til artikel 38 i forordning (EF) nr. 800/2008, kan de blive fritaget for forhåndsanmeldelse efter denne forordning, forudsat at de opfylder de betingelser, som er fastlagt i forordningens første kapitel samt artikel 39.

188. *Indebærer overholdelsen af bestemmelserne i lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, at reglerne om offentlige indkøb ikke finder anvendelse?*

Nej, lovpakken vedrører kun EU's statsstøtteregler. Pakken begrænser ikke på nogen måde anvendelsen af EU's regler om offentlige indkøb (se betragtning 29 i afgørelsen, punkt 10, litra b), i rammebestemmelserne og betragtning 21 i de minimis-forordningen for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. Den begrænser heller ikke anvendelsen af nationale regler om offentlige indkøb.

189. *Er finansiering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse under ESF og EFRU statsstøtte? Henhører dette under medlemsstaternes eller Kommissionens kompetence?*

For så vidt angår anvendelsen af statsstøttereglerne, udgør finansiering tildelt af medlemsstaterne ved hjælp af ESF- og EFRU-midler statsmidler. Statsstøttereglerne finder således anvendelse på finansiering tildelt af medlemsstaterne ved hjælp af disse midler på samme måde, som når finansieringen tildeles direkte over medlemsstatens eget budget.

190. *Skal finansiering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ved hjælp af ESF- og EFRU-midler ydes i overensstemmelse med lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse? Henhører dette under medlemsstaternes eller Kommissionens kompetence?*

Offentlige tilskud, der ydes af medlemsstaterne ved hjælp af ESF- og EFRU-midler, indgår – som enhver anden offentlig finansiering, der skal give en virksomhed mulighed for at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse – i beregningen af kompensationen for udførelse af disse tjenesteydelser, og de skal ydes i overensstemmelse med lovpakken. Det påhviler den nationale, regionale eller lokale myndighed, som indfører den omhandlede tjenesteydelse, at definere parametrene for beregning, kontrol og revision af kompensationen i overdragelsesakten, uanset oprindelsen af de offentlige midler, som den pågældende myndighed har afsat til tjenesteydelsen. Det forhold, at der er tale om ESF- og EFRU-midler, begrænser på ingen måde medlemsstaternes kompetence til at indføre offentlige tjenester, som altid henhører under dem.

191. *Er finansiering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse under ELFUL statsstøtte?*

Statsstøttereglerne finder anvendelse på finansiering inden for rammerne af forordningen om støtte til udvikling af landdistrikterne, når medlemsstaterne har beføjelse til at tildele støtte (jf. artikel 88 i forordning (EF) nr. 1698/2005). I henhold til forordningen om støtte til udvikling af landdistrikterne finder statsstøttereglerne hverken anvendelse på EU-støtten eller medlemsstaternes nationale bidrag, for så vidt angår produkter, der er omfattet af bilag I.

For så vidt angår støtte til udvikling af landdistrikter til produkter, der ikke er omfattet af bilag I, finder statsstøttere reglerne fuld anvendelse på alle dele af betalingerne på ovennævnte betingelser, dvs. EU's andel, medlemsstatens finansielle bidrag (samfinansiering) og den supplerende nationale andel (suppleringsstøtte). De specifikke regler for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse kan således anvendes, hvis de generelle statsstøttere regler ikke finder anvendelse.

192. Skal finansiering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ved hjælp af ELFUL-midler til produkter, der ikke er omfattet af bilag I, ydes i overensstemmelse med lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?

Foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne vedrørende ikke-landbrugsprodukter skal enten være omfattet af de minimis-forordningen (forordning (EF) nr. 1998/2006), en gruppefritagelsesforordning for statsstøtte eller en allerede vedtaget afgørelse om statsstøtte. I sidstnævnte tilfælde skal betingelserne i lovpakken altid opfyldes, når der er tale om en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse.

Tilskud, der ydes ved hjælp af ELFUL-midler, indgår – som enhver anden offentlig finansiering, der skal give en virksomhed mulighed for at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse – i beregningen af kompensationen for udførelse af disse tjenesteydelser. Det samlede støttebeløb (dvs. EU's andel, samfinansiering og suppleringsstøtte) skal ydes i overensstemmelse med lovpakken.

Det påhviler den nationale, regionale eller lokale myndighed, som indfører den omhandlede tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, at definere parametrene for beregning, kontrol og revision af kompensationen i overdragelsesakten, uanset oprindelsen af de offentlige midler, som den pågældende myndighed har afsat til tjenesteydelsen.

193. Hvad er sammenhængen mellem statsstøttere reglerne for regionalstøtte vedrørende fastsættelse af en bestemt støtteintensitet og reglerne om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?

Hvis EFRU-bidraget opfylder alle kravene i afgørelsen eller rammebestemmelserne, er det foreneligt med det indre marked i henhold til artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Den støtteintensitet, der er fastsat i retningslinjerne for regionalstøtte (baseret på artikel 107, stk. 3, litra a) og c)), finder ikke anvendelse i dette tilfælde.

Hvis virksomheden udøver andre aktiviteter ud over virksomhedens forpligtelser til offentlig tjeneste, kan den modtage regionalstøtte til disse andre aktiviteter. I så fald skal der føres særskilte regnskaber for at sikre, at de respektive forenelighedskriterier for de to former for aktiviteter er opfyldt.

194. Er kontrollen med statsstøtte forenelig med kontrollen med ESF-finansieringen?

Kontrollen med statsstøtte og kontrollen med ESF-finansieringen har forskellige formål, dels at undgå, at medlemsstaterne tildeler støtte, der er konkurrenceforvridende, dels at sikre, at EU-midler tildelt bestemte projekter anvendes på de betingelser, der gælder for tildelingen.

Det er muligt, at finansieringen af et projekt skal undersøges ud fra begge synsvinkler. I forbindelse med en eventuel kontrol af ESF-finansieringen skal det desuden kontrolleres, at statsstøttere reglerne er overholdt, da operationer, der samfinansieres af ESF, skal være i

overensstemmelse med bestemmelserne i traktaten og i retsakter udstedt i henhold til denne¹⁴¹.

195. I henhold til reglerne om forvaltning af ESF-støtten er det kun de rene udgifter og indtægter forbundet med det samfinansierede projekt, som er støtteberettigede, hvilket ikke omfatter en rimelig fortjeneste. Er det muligt at indregne en rimelig fortjeneste, jf. afgørelsen, når en socialydelse af almen interesse finansieres ved hjælp af ESF-midler?

Statsstøttereglerne giver faktisk den offentlige myndighed, som finansierer et projekt, mulighed for at dække 100 % af tjenesteyderens omkostninger og tillige en rimelig fortjeneste. Den rimelige fortjeneste indgår imidlertid ikke i det støtteberettigede beløb under ESF. I praksis er sammenhængen mellem de to sæt regler ikke et reelt problem, idet den offentlige myndighed i henhold til lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse fortsat har mulighed for at dække den rimelige fortjeneste ved hjælp af egne ressourcer, hvis den ønsker det.

196. Hvad er sammenhængen mellem kontrolmekanismen for ESF-samfinansierede projekter og kontrollen med overkompensation i henhold til lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?

Projekter, der finansieres af ESF, kontrolleres systematisk af de myndigheder, der har ansvaret for forvaltningen af de operationelle ESF-programmer. Forordning (EF) nr. 1083/2006 indeholder nærmere bestemmelser om de kontrolsystemer, der skal indføres af de myndigheder, der har ansvaret for de operationelle ESF-programmer. ESF-forvaltningsmyndighederne skal efterprøve, at samfinansierede varer og tjenesteydelser leveres, og at de udgifter, som støttemodtagerne har anmeldt i forbindelse med operationer, rent faktisk er afholdt og er i overensstemmelse med EU-reglerne og de nationale regler. Inden udgifterne kan anmeldes til Kommissionen, skal attesteringsmyndigheden bl.a. bekræfte, at udgiftsanmeldelsen er nøjagtig, og at de anmeldte udgifter er i overensstemmelse med de relevante EU-regler og nationale regler.

Lovpakken indebærer for sin del, at der indføres en kontrolmekanisme, men det overlades til medlemsstaterne at definere de nærmere vilkår herfor. Formålet med denne mekanisme er at sikre, at der ikke sker overkompensation, hvilket ESF-kontrollen ikke nødvendigvis kan bruges til at fastslå, eftersom der her er fokus på de omkostninger, der er støtteberettigede under ESF, og spørgsmålet om en rimelig fortjeneste bliver f.eks. således ikke undersøgt. Selv om de to kontrolmekanismer kan overlappe hinanden på visse punkter og i givet fald endda kan integreres, følger de dog stadig deres egen logik, der bør respekteres.

197. Hvis en medlemsstat indrømmer en fordel til en virksomhed, der har fået overdraget forpligtelser til offentlig tjeneste inden for elektronisk kommunikation, som rækker ud over anvendelsesområdet for direktiv 2002/22/EF¹⁴² som ændret ved direktiv 2009/136/EF, er det da stadig muligt at vurdere den pågældende kompensation ud fra statsstøttereglerne?

I henhold til direktiv 2002/22/EF står det stadig medlemsstaterne frit for at træffe supplerende foranstaltninger på deres område, som ikke er omfattet af forsyningspligten i henhold til direktivet, og at finansiere dem i overensstemmelse med EU-retten (jf. artikel 32 og betragtning 25 og 46 i direktiv 2002/22/EF).

¹⁴¹ Artikel 9, stk. 5, i forordning (EF) nr. 1083/2006.

¹⁴² Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/22/EF af 7. marts 2002 om forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (forsyningspligtdirektivet), EFT L 108 af 24.4.2002, s. 51.

Når en medlemsstat derfor indrømmer en fordel til en enhed, der har fået pålagt f.eks. at levere telefon tjenester med adgang for offentligheden, som ikke hører under forsyningspligten som defineret i kapitel II i direktivet, bør den altid vurdere, om Altmark-betingelserne og de øvrige statsstøttebetingelser (dvs. tilførsel af statsmidler og tilregning til staten, konkurrenceforvridning og påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne og den pågældende foranstaltningens selektivitet) er opfyldt, for at kunne afgøre, om der er tale om statsstøtte.

4 SPØRGSMÅL VEDRØRENDE ANVENDELSEN AF REGLERNE OM OFFENTLIGE INDKØB PÅ SOCIALYDELSER AF ALMEN INTERESSE

4.1 Socialydelsen af almen interesse udføres af den offentlige myndighed selv

198. I hvilket omfang kan en offentlig myndighed beslutte selv at udføre en socialydelse af almen interesse? Med andre ord, hvilket råderum har en offentlig myndighed til at beslutte, om en tjenesteydelse skal udføres direkte af myndigheden selv eller udliciteres? Er denne beslutning udelukkende myndighedens?

Det er helt op til de offentlige myndigheder at beslutte, om de vil udføre en tjenesteydelse selv eller overdrage den til tredjemand (udlicitering). Reglerne om offentlige indkøb finder kun anvendelse, hvis en offentlig myndighed beslutter at udlicitere tjenesteydelsen ved at overdrage udførelsen heraf til tredjemand mod vederlag.

199. EU-reglerne om udvælgelse af tjenesteyderen gælder normalt ikke, når offentlige myndigheder udfører tjenesteydelsen selv eller via et in house-selskab. Hvad er rækkevidden af og grænserne for in house-undtagelsen?

In house-undtagelsen dækker tilfælde, hvor en offentlig myndighed selv udfører en tjenesteydelse, men gør det gennem en juridisk selvstændig enhed. I dette tilfælde anses den offentlige myndighed og enheden, der leverer ydelsen, for at udgøre en helhed. Dette forhold er hverken omfattet af traktatens principper om åbenhed, ligebehandling og ikke-forskelsbehandling eller af direktiv 2004/18/EF om offentlige indkøb (i det følgende benævnt "direktivet")¹⁴³.

Der er følgende betingelser for anvendelse af princippet om in house-undtagelsen:

A) Den kontrol, som den offentlige myndighed – alene eller sammen med andre offentlige myndigheder – udøver med den juridisk selvstændige enhed, skal svare til den kontrol, som den offentlige myndighed fører med sine egne tjenestegrene.

Spørgsmålet om, hvorvidt en offentlig myndighed underkaster en juridisk selvstændig enhed en kontrol, der svarer til den kontrol, som den fører med sine egne tjenestegrene, kan ikke besvares generelt, idet der fra sag til sag skal tages hensyn til alle relevante lovbestemmelser og omstændigheder (bl.a. lovgivningen, den pågældende enheds vedtægter, aktionæraftale). Den offentlige myndighed skal under alle omstændigheder udøve en sådan grad af kontrol med den pågældende enhed, at den kan få en afgørende indflydelse på enhedens strategiske målsætninger og vigtige beslutninger.

Domstolen har tydeligt fastslået, at hvis en privat virksomhed ejer en andel af den pågældende selskabs kapital, også selv om den private virksomheds andel kun er en minoritetsandel, kan en offentlig myndighed ikke føre en kontrol med den

¹⁴³ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/18/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter, EUT L 134 af 30.4.2004, s. 114.

pågældende enhed, der svarer til den kontrol, som den fører med sine egne tjenestegrene¹⁴⁴.

og

B) Hovedparten af den juridisk selvstændige enheds virksomhed udføres sammen med den eller de offentlige myndigheder, som ejer den¹⁴⁵.

For så vidt angår det første kriterium (kontrolkriteriet), har Domstolen anerkendt, at det ikke er nødvendigt, at kontrollen er individuel, og at den dermed kan udøves i fællesskab af flere offentlige myndigheder¹⁴⁶. Domstolen har endvidere bekræftet, at også det andet kriterium (aktivitetens væsentlighed) kan være opfyldt i tilfælde, hvor flere offentlige myndigheder ejer en juridisk selvstændig enhed, såfremt der tages hensyn til den virksomhed, som den juridisk selvstændige enhed udfører sammen med samtlige offentlige myndigheder¹⁴⁷. Derfor er det ikke nødvendigt at anvende udbudsprocedurer, når flere offentlige myndigheder samarbejder via en juridisk selvstændig enhed, som kontrolleres af de offentlige enheder, der ejer den, og som udfører hovedparten af sin virksomhed sammen med disse offentlige enheder. Læs mere om samarbejdet mellem offentlige myndigheder i svaret på spørgsmål 211.

Der findes flere oplysninger i svaret på spørgsmål 220 om overholdelsen af statsstøttereglerne, når leverandøren af socialydelser af almen interesse er knyttet til den offentlige myndighed som in house-selskab.

4.2 Udførelsen af socialydelser af almen interesse er overdraget til tredjemand mod vederlag

200. *Hvilken juridisk ramme er gældende, når en offentlig myndighed beslutter at udlicitere udførelsen af en socialydelse af almen interesse mod vederlag?*

Hvis den offentlige myndighed beslutter at udlicitere en tjenesteydelse mod vederlag, skal den følge EU-reglerne om indgåelse af offentlige tjenesteydelseskontrakter eller koncessionskontrakter om tjenesteydelser.

Man skal skelne mellem to situationer:

A) Den offentlige myndighed indgår en offentlig tjenesteydelseskontrakt. I så fald betaler den offentlige myndighed tjenesteyderen et fast vederlag. Herefter kan der sondres mellem to situationer:

a) Værdien af kontrakten overstiger tærskelværdierne for anvendelse af direktiv 2004/18/EF.

Hvis de relevante tærskler overskrides¹⁴⁸, falder de offentlige tjenesteydelseskontrakter ind under direktivet. I henhold til artikel 21 er kontrakter om social- og sundhedsydelser imidlertid ikke omfattet af alle de nærmere bestemmelser i direktivet¹⁴⁹, men udelukkende af et meget begrænset antal artikler i

¹⁴⁴ Sag C-26/03, Stadt Halle, Sml. 2005 I, s. 1, præmis 49-50.

¹⁴⁵ Sag C-107/98, Teckal, Sml. 1999 I, s. 8121, præmis 50.

¹⁴⁶ Sag C-324/07, Coditel Brabant, Sml. 2008 I, s. 8457, og sag C-573/07, Sea s.r.l., Sml. 2009 I, s. 8127.

¹⁴⁷ Sag C-340/04, Carbotermo, Sml. 2006 I, præmis 70, og sag C-295/05, Asemfo, Sml. 2007 I, s. 2999, præmis 62.

¹⁴⁸ Artikel 7 i direktiv 2004/18/EF.

¹⁴⁹ Social- og sundhedsydelser indgår i de tjenesteydelser, der er opført i bilag II B til direktiv 2004/18/EF. Kontrakterne om udførelse af disse tjenesteydelser er udelukkende underlagt et begrænset antal bestemmelser i direktivet (om sondringen mellem tjenesteydelserne i bilag II A og II B, jf. artikel 20 og 21 i direktiv 2004/18/EF). De koder, der er angivet i bilagene, kan ses på webstedet for GD Det Indre Marked www.simas.europa.eu

direktivet. De tekniske specifikationer¹⁵⁰ skal navnlig være defineret i overensstemmelse med direktivet, inden udbudsproceduren indledes (se svaret på spørgsmål 203), og resultaterne af udbudsproceduren¹⁵¹ skal offentliggøres. Desuden skal de offentlige myndigheder ved tildeling af kontrakter vedrørende sundheds- og socialydelser ligeledes overholde de grundlæggende principper i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, f.eks. gennemsigtighedskravet og kravet om lige og ikke-diskriminerende behandling af alle erhvervsdrivende, såfremt og i det omfang de omhandlede tjenesteydelser har en grænseoverskridende interesse¹⁵². Læs mere om begrebet grænseoverskridende interesse i svaret på spørgsmål 201.

I henhold til disse principper er det imidlertid blot de grundlæggende standarder fastlagt gennem Domstolens retspraksis, der skal overholdes, og ikke samtlige bestemmelser i direktiv 2004/18/EF. Når de offentlige myndigheder udliciterer socialydelser gennem offentlige tjenesteydelseskontrakter, har de derfor allerede en større skønsbeføjelse end på andre områder.

Det skal imidlertid bemærkes, at blandede tjenesteydelseskontrakter, der omfatter både socialydelser og andre tjenesteydelser, som er fuldt omfattet af direktivet om offentlige indkøb¹⁵³, såsom transport, forskning, rådgivning eller vedligeholdelse, kun falder delvis ind under direktivet – som forklaret ovenfor – hvis værdien af socialydelserne¹⁵⁴ er større værdien af den anden tjenesteydelse.

Ambulancetjenester omfatter f.eks. både elementer af sundhedsydelser og transportydelser. Hvis transportydelsens værdi er højere end sundhedsydelsens, vil samtlige direktivets bestemmelser være gældende. Hvis værdien af sundhedsydelsen er højest, finder direktivet kun delvis anvendelse, som forklaret ovenfor¹⁵⁵.

b) Værdien af kontrakten er lavere end tærskelværdierne for anvendelse af direktiv 2004/18/EF.

Hvis værdien af kontrakten ligger under tærsklen for anvendelse af direktivet, skal den offentlige myndighed ikke desto mindre overholde de grundlæggende regler og principper i EU-retten såsom principperne om ligebehandling, ikke-forskelsbehandling og åbenhed, hvis den pågældende kontrakt har en grænseoverskridende interesse. I svaret på spørgsmål 201 redegøres der nærmere for disse principper.

B) Den offentlige myndighed tildeler en koncessionskontrakt om tjenesteydelser. I dette tilfælde består vederlaget primært i retten til at udnytte den pågældende tjenesteydelse økonomisk¹⁵⁶. Koncessionshaveren bærer den væsentligste økonomiske risiko forbundet med driften af den pågældende tjenesteydelse¹⁵⁷. Offentlige myndigheder, som tildeler en koncessionskontrakt om tjenesteydelser, der har en grænseoverskridende interesse, skal overholde de grundlæggende regler og principper i EU-retten og især principperne om åbenhed, ligebehandling og ikke-

---

¹⁵⁰ Artikel 21 læst i sammenhæng med artikel 23 i direktiv 2004/18/EF.

¹⁵¹ Artikel 21 læst i sammenhæng med artikel 35, stk. 4, i direktiv 2004/18/EF.

¹⁵² De frembyder med andre ord en interesse for erhvervsdrivende i andre EØS-lande, jf. sag C-507/03, Kommissionen mod Irland, Sml. 2007 I, s. 9777, præmis 29 ff.

¹⁵³ Tjenesteydelserne i bilag II A til direktiv 2004/18/EF.

¹⁵⁴ Artikel 22 i direktiv 2004/18/EF.

¹⁵⁵ Sag C-76/97, Tögel, Sml. 1998 I, s. 5357, præmis 29-40.

¹⁵⁶ Artikel 1, stk. 4, i direktiv 2004/18/EF.

¹⁵⁷ Artikel 17 i direktiv 2004/18/EF og EU-Domstolens retspraksis, især dom af 25. marts 2010 i sag C-451/08, Helmut Müller (endnu ikke offentliggjort).

forskelsbehandling¹⁵⁸. I svaret på spørgsmål 202 redegøres der nærmere for disse principper.

201. Hvad forstås ved "grænseoverskridende interesse"?

En offentlig indkøbskontrakt eller en koncessionskontrakt har en grænseoverskridende interesse, hvis den frembyder en interesse for erhvervsdrivende i andre EØS-lande¹⁵⁹.

Det påhviler den offentlige myndighed at vurdere fra sag til sag, om der foreligger en potentiel interesse for erhvervsdrivende i andre medlemsstater, medmindre den nationale lovgivning indeholder specifikke retningslinjer.

Når en offentlig indkøbskontrakt eller en koncessionskontrakt frembyder en grænseoverskridende interesse, skal den offentlige myndighed overholde principperne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (herunder om ikke-forskelsbehandling og åbenhed)¹⁶⁰ ved indgåelsen af sådanne kontrakter. Offentlige indkøbskontrakter eller koncessionskontrakter, som ikke frembyder en grænseoverskridende interesse, er ikke underlagt principperne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

På visse betingelser kan der derfor tildeles mindre, lokale tjenesteydelseskontrakter, der ikke er i overensstemmelse med ovenstående principper, hvis de pågældende tjenesteydelser ikke frembyder en grænseoverskridende interesse for erhvervsdrivende i de øvrige medlemsstater og dermed ikke påvirker det indre markeds funktion. Det kan være tilfældet, når det på baggrund af kontraktens meget beskedne værdi¹⁶¹ (langt under tærskelværdien for anvendelse af direktiv 2004/18/EF, som i øjeblikket er 200 000 EUR¹⁶²) og de særlige træk ved den pågældende socialydelse og det pågældende markedssegment ikke kan formodes, at de erhvervsdrivende i andre medlemslande har en potentiel interesse i at udføre den omhandlede tjenesteydelse¹⁶³.

F.eks. i sager med kontrakter om juridiske tjenesteydelser til en gennemsnitlig værdi af ca. 5 000 EUR¹⁶⁴ eller byplanlægningstjenester til mellem 6 000 og 26 500 EUR¹⁶⁵ vurderede Kommissionen, at de pågældende kontrakter på grund af deres beskedne værdi (mindre end eller tæt på tærsklen på 10 % for anvendelse af direktivet) og de særlige omstændigheder ved sagerne ikke havde betydning for det indre marked.

¹⁵⁸ Domme i sag C-324/98, Telaustria, Sml. 2000 I, s. 10745, præmis 62, sag C-231/03, Coname, Sml. 2005 I, s. 7287, præmis 16-19, og sag C-458/03, Parking Brixen, Sml. 2005 I, s. 8585, præmis 49.

¹⁵⁹ Sag C-507/03, Kommissionen mod Irland, Sml. 2007 I, s. 9777, præmis 29 ff.

¹⁶⁰ Sag C-59/00, Bent Moustén Vestergaard, Sml. 2001 I, s. 9505, præmis 20, sag C-264/03, Kommissionen mod Frankrig, Sml. 2005 I, s. 8831, præmis 32-33, sag C-6/05, Kommissionen mod Grækenland, Sml. 2007 I, s. 4557, præmis 3.

¹⁶¹ Værdikriteriet kan ikke i sig selv bruges som bevis for, at et marked ikke frembyder en grænseoverskridende interesse. Som Domstolen har præciseret i de forenede sager C-146/06 og C-148/06 (Secap), Sml. 2008 I, s. 3565, præmis 31, er det "dog nødvendigt at tage hensyn til, at landegrænserne undertiden løber gennem bebyggelser i forskellige medlemsstater, hvorfor selv kontrakter af ringe økonomisk betydning under sådanne forhold kan have en klar grænseoverskridende interesse."

¹⁶² Efter regulering i henhold til Kommissionens forordning (EU) nr. 1251/2011 af 30. november 2011 om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/17/EF, 2004/18/EF og 2009/81/EF for så vidt angår tærskelværdierne for anvendelse af fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter.

¹⁶³ Sag C-231/03, Coname, Sml. 2005 I, s. 7287, præmis 20, om koncessioner på tjenesteydelser.

¹⁶⁴ Pressemeldelse IP/07/357 af 21. marts 2007.

¹⁶⁵ Pressemeldelse IP/06/1786 af 13. december 2006.

Selv om der foreligger en klage over den pågældende kontrakt, er det heller ikke tilstrækkeligt til at godtgøre, at denne kontrakt frembyder en grænseoverskridende interesse¹⁶⁶.

Ved vurderingen af kontraktens betydning for det indre marked kan de offentlige myndigheder se nærmere på Kommissionens fortolkningsmeddelelse¹⁶⁷ om den EU-ret, der finder anvendelse på tildelingen af kontrakter, som ikke eller kun delvis er omfattet af udbudsdirektiverne¹⁶⁸. I denne meddelelse vurderes de kontrakter, der kun er delvis omfattet af udbudsdirektiverne, såsom kontrakter for sundheds- og socialydelser¹⁶⁹. I det omfang meddelelsen indeholder en generel fortolkning af begrebet "betydning for det indre marked" i henhold til traktaten, kan den ligeledes bruges som rettesnor for koncessioner.

202. Hvilke forpligtelser indebærer principperne om åbenhed og ikke-forskelsbehandling?

I henhold til Domstolens retspraksis indebærer principperne om åbenhed, ligebehandling og ikke-forskelsbehandling, at den offentlige myndighed hensigt om at indgå en offentlig kontrakt eller tildele en koncession skal tilkendegives på en passende måde. Bekendtgørelsen kan begrænses til en kort beskrivelse af de vigtigste oplysninger om den kontrakt, der skal tildeles, og tildelingsmetoden sammen med en opfordring til at kontakte ordregiveren. Det er afgørende, at alle potentielle interesserede tjenesteydere får mulighed for at udtrykke deres interesse i at byde på kontrakten.

Den offentlige myndighed udvælger herefter på en ikke-diskriminerende og upartisk måde de deltagere, der indbydes til at fremsætte et bud og i givet fald forhandle om de nærmere betingelser for kontrakten eller koncessionen. Under disse forhandlinger bør alle erhvervsdrivende behandles på lige fod og modtage de samme oplysninger fra den offentlige myndighed.

I overensstemmelse med Domstolens retspraksis om effektiv domstolsbeskyttelse¹⁷⁰ skal i det mindste afgørelser, der skader en person, der er eller har været interesseret i at opnå kontrakten, som f.eks. en afgørelse om at udelukke en tilbudsgiver, kunne gøres til genstand for en klageprocedure med hensyn til eventuelle overtrædelser af de grundlæggende normer, der er afledt af den primære EU-ret.

Med henblik på anvendelsen af disse principper kan de offentlige myndigheder bruge Kommissionens fortolkningsmeddelelse om den EU-ret, der finder anvendelse på tildelingen af kontrakter, som ikke eller kun delvis er omfattet af udbudsdirektiverne. Som nævnt ovenfor vedrører denne meddelelse også kontrakter, som kun delvis er omfattet af udbudsdirektiverne (i det følgende benævnt "direktiverne")¹⁷¹, f.eks. kontrakter om tjenesteydelserne i bilag II B til direktiv 2004/18/EF, som bl.a. omfatter sundheds- og socialydelser¹⁷². Som nævnt ovenfor i svaret på spørgsmål 200, og som det

¹⁶⁶ Sag C-507/03, Kommissionen mod Irland, Sml. 2007 I, s. 9777, præmis 34.

¹⁶⁷ Meddelelsen er blevet analyseret af Domstolen i sag T-258/06, Tyskland mod Kommissionen, hvor den fastslog, at meddelelsen generelt ikke indeholder nye regler om indgåelse af offentlige kontrakter, der går ud over forpligtelserne i henhold til eksisterende fællesskabsret.

¹⁶⁸ EUT C 179 af 1.8.2006, s. 2.

¹⁶⁹ Tjenesteydelserne i bilag II B til direktiv 2004/18/EF.

¹⁷⁰ Sag C-50/00 P, Unión de Pequeños Agricultores, Sml. 2002 I, s. 6677, præmis 39, og sag 222/86, Heylens, Sml. 1987, s. 4097, præmis 14.

¹⁷¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/18/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter, og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/17/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester.

¹⁷² Tjenesteydelserne i bilag II B til direktiv 2004/18/EF.

fremgår af artikel 21 i direktiv 2004/18/EF, er tjenesteydelseskontrakter udelukkende omfattet af visse regler i direktiv 2004/18/EF (nemlig pligten til at definere de tekniske specifikationer i udbudsbetingelserne på forhånd og offentliggøre resultaterne af proceduren efterfølgende) og derudover af de generelle principper i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, herunder om ikke-forskelsbehandling og åbenhed, hvis de frembyder en grænseoverskridende interesse.

Da meddelelsen indeholder en generel fortolkning af principperne om åbenhed, ligebehandling og ikke-forskelsbehandling, kan den ligeledes bruges som rettesnor for tildelingen af koncessioner, idet man dog skal være opmærksom på, at koncessionskontrakterne generelt har en værdi, der ligger en del over tærskelværdierne i udbudsdirektiverne og dermed – selv om disse direktiver ikke finder anvendelse på koncessioner på tjenesteydelser – ofte vil frembyde en grænseoverskridende interesse og således stadig skal offentliggøres i et medie, der har en bred europæisk dækning, i overensstemmelse med principperne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

203. *Hvordan skal man udforme specifikationerne, så de passer til indgåelsen af en tjenesteydelseskontrakt og i) på en altomfattende måde dækker brugernes forskellige behov og ii) gør det muligt at tilpasse tjenesteydelsen efter en situation med varierende intensitet, brugerantal osv.?*

Direktivet omfatter en bred vifte af muligheder for udformning af specifikationerne¹⁷³. Det påhviler de offentlige myndigheder at udnytte disse muligheder bedst muligt ved at stille krav til tilbudsgiverne om at udforme et skræddersyet tjenesteydelseskoncept, så de kan tilbyde de bedst mulige tjenesteydelser på det krævede kvalitetsniveau. De offentlige myndigheder kan f.eks. præcisere, at tilbudsgiverne skal opfylde bestemte brugergrupperes specifikke behov, eller kræve, at den pågældende tjenesteydelse skal være forenelig med de strukturer, som allerede er opbygget. Man kan også forestille sig, at den offentlige myndighed kræver, at tjenesteydelsen udføres og vurderes med inddragelse af brugerne.

Under alle omstændigheder er grundreglen den, at specifikationerne skal affattes på en sådan måde, at de ikke medfører forskelsbehandling, eller at udfaldet af udbudsproceduren allerede er bestemt på forhånd.

204. *Hvilke andre kvalitetskrav kan indgå i tildelingen af en offentlig kontrakt eller koncession på socialydelser af almen interesse?*

Ved indgåelse af en offentlig kontrakt eller koncession på socialydelser af almen interesse kan de offentlige myndigheder tage hensyn til alle de kvalitetskrav, der er knyttet til kontraktens genstand, som efter deres opfattelse er nødvendige for at kunne tilbyde brugerne en ydelse med højest mulig kvalitet til prisen. Alt efter kravenes art kan de komme i spil i forskellige faser af udbudsproceduren.

Ved **affattelsen af de tekniske specifikationer**¹⁷⁴ kan den offentlige myndighed f.eks. anføre alle de karakteristika ved tjenesteydelsen, som efter myndighedens opfattelse bidrager til at sikre en tjenesteydelse af høj kvalitet, f.eks. krav, der sikrer kontinuitet i ydelsen, opfyldelse af forskellige brugergrupperes specifikke behov, adgang til infrastruktur for bevægelseshæmmede, og mere generelt krav til disse infrastrukturens kvalitet. De tekniske specifikationer for tjenesteydelsen kan være defineret enten i form af meget detaljerede karakteristika (hvilket i visse tilfælde kan bidrage til en for høj grad

¹⁷³ Artikel 23 i direktiv 2004/18/EF, som også finder anvendelse på tjenesteydelserne i bilag II B til direktivet, f.eks. socialydelser.

¹⁷⁴ Artikel 23 i direktiv 2004/18/EF.

af standardisering af de udbudte tjenesteydelser) eller angives som krav til funktionsdygtighed. Det sidste alternativ giver almindeligvis kandidaterne større handlefrihed, idet de får mulighed for at foreslå den offentlige myndighed mere nyskabende løsninger og arbejdsmetoder til at nå de fastsatte kvalitetsmål.

Erfaringen hos og kvaliteten af tjenesteyderens personale er ligeledes elementer, som bidrager på afgørende vis til kvaliteten af den leverede tjenesteydelse. Ved definitionen af **udvælgelseskriterierne**¹⁷⁵ kan den offentlige myndighed definere bestemte krav til faglig formåen, f.eks. vedrørende erhvervs erfaring, personalets kvalifikationer og disponible tekniske infrastrukturer, for at sikre, at den valgte kontrahent har tilstrækkelig kapacitet til at udføre tjenesteydelsen i overensstemmelse med de kvalitetskrav, der er defineret i kontrakten.

Der kan også tages hensyn til kvalitetskravene i **tildelingskriterierne**¹⁷⁶. Den offentlige myndighed har ikke pligt til at tildele kontrakten på grundlag af den laveste pris, men kan tildele kontrakten på grundlag af det økonomisk mest fordelagtige bud, hvilket giver myndigheden mulighed for at tage hensyn til alle de kvalitative elementer, den finder vigtige, og som er knyttet til kontraktens genstand. Den offentlige myndighed kan ligeledes afspejle den betydning, den tillægger de forskellige kvalitetsaspekter af tjenesteydelsen, i vægningen af de forskellige tildelingskriterier.

Der kan ligeledes sættes fokus på tjenesteydelsens kvalitet i **betingelserne vedrørende kontraktens udførelse**¹⁷⁷. Med forbehold af overholdelsen af de relevante bestemmelser i EU-retten kan den offentlige myndighed i betingelserne vedrørende kontraktens udførelse¹⁷⁸ f.eks. stille krav til kontrahenten om at sikre et tilstrækkeligt uddannelses- og aflønningsniveau for det personale, der indgår i gennemførelsen af kontrakten. Sådanne betingelser sikrer, at kontrahenten ikke fristes til at skære ned i sine personaleomkostninger, hvilket kunne demotivere det pågældende personale, øge personaleudskiftningen og i sidste ende medføre negative konsekvenser for kvaliteten af den leverede tjenesteydelse.

Endelig kan de offentlige myndigheder ved tildeling af en offentlig kontrakt eller koncession på socialydelser af almen interesse antage en integreret tilgang til komplekse tjenesteydelser, som ikke behøver blive udskilt i flere delkontrakter, men kan tildeles i en enkelt kontrakt, for at brugerne, hvis de ønsker det, kan henvende sig til en enkelt tjenesteyder, som tager sig af flere forskellige sammenhængende behov. Det står dem ligeledes frit for at vælge en passende varighed til den pågældende kontrakt for at sikre stabilitet og kontinuitet i den eller de pågældende tjenesteydelser.

205. Er det muligt at ændre kontrakten i dennes løbetid?

Det er muligt at foretage ændringer i kontraktens løbetid, såfremt de ikke i væsentlig grad ændrer de oprindelige udbudsbetingelser¹⁷⁹.

I henhold til Domstolen kan en ændring i en offentlig aftale i dennes løbetid betragtes som væsentlig:

¹⁷⁵ Artikel 44 og 48 i direktiv 2004/18/EF.

¹⁷⁶ Artikel 53 i direktiv 2004/18/EF.

¹⁷⁷ Artikel 26 i direktiv 2004/18/EF.

¹⁷⁸ Af åbenhedshensyn skal betingelserne for gennemførelsen offentliggøres på forhånd i udbudsmaterialet. Overholdelsen af gennemførelsesbetingelserne kan ikke kontrolleres før tildelingen af kontrakten, men udelukkende undervejs i gennemførelsen. For at sikre, at de overholdes, kan den offentlige myndighed fastlægge afskrækkende kontraktlige sanktioner.

¹⁷⁹ Sag C-496/99, Kommissionen mod CAS Succhi di Frutta SpA, Sml. 2004 I, s. 3801, præmis 116, og sag C-454/06, Pressetext, Sml. 2008 I, s. 4401, præmis 35-37.

- såfremt den indfører betingelser, der, hvis de havde fremgået af den oprindelige procedure for indgåelse af en aftale, ville have gjort det muligt for andre tilbudsgivere end de oprindeligt antagne at deltage, eller ville have gjort det muligt at acceptere et andet bud end det, som oprindeligt blev antaget
- såfremt den i betydeligt omfang udvider aftalen til at omfatte tjenesteydelser, der ikke oprindeligt var fastsat heri
- såfremt den ændrer aftalens økonomiske balance til fordel for tilslagsmodtageren i forbindelse med udbuddet på en måde, som ikke var fastsat i de oprindelige udbudsbetingelser¹⁸⁰.

206. *Hvordan undgår man at lægge for stor en byrde på de små tjenesteydere, som ofte har de bedste forudsætninger for at forstå de særlige krav til socialydelse af almen interesse, som er snævert knyttet til lokalområdet?*

Det er den offentlige myndigheds opgave at tilrettelægge udbudsproceduren på en sådan måde, at de små erhvervsdrivende har en chance for at deltage og få tildelt kontrakten. Jo større omfanget af den omhandlede tjenesteydelse og dermed kravene til økonomisk og finansiell kapacitet er, jo sværere er det for små tjenesteydere at deltage i udbudsproceduren. Ved de større kontrakter, f.eks. en bred vifte af tjenesteydelser eller en række tjenesteydelser, der skal udføres flere forskellige steder, kan den ordregivende myndighed bestemme, at kontrakten skal splittes op i delkontrakter, som er mere tilgængelige for SMV'er. I henhold til direktiverne er det imidlertid ikke tilladt at opdele kontrakter kunstigt i særskilte kontrakter, hvis værdi ligger under beløbsgrænserne, med det formål at undgå, at kontrakterne omfattes af de relevante bestemmelser i udbudsdirektiverne. Generelt anbefales de offentlige myndigheder at affatte udbudsbetingelserne med tanke på SMV'erne og begrænse de formelle krav til et strengt minimum.

207. *Hvordan skal man forene procedurerne for offentlige kontrakter, som begrænser antallet af udvalgte tjenesteydere, med opretholdelsen af en tilstrækkelig valgfrihed for brugerne af socialydelser af almen interesse?*

Formålet med procedurerne for offentlige indkøb er ikke at begrænse antallet af udvalgte tjenesteydere. De ordregivende myndigheder kan fuldstændig frit vælge en eller flere erhvervsdrivende til at dække behovet. De offentlige myndigheder kan f.eks. tildele flere erhvervsdrivende samme koncession på en bestemt tjenesteydelse, hvis det er praktisk muligt, og således sikre brugerne af den omhandlede tjenesteydelse en bredere vifte af valgmuligheder.

208. *Er det muligt som tildelingskriterium at indføre, at en tjenesteyder har lokalkendskab, idet dette aspekt ofte er væsentligt for en vellykket udførelse af den pågældende socialydelse af almen interesse?*

EU's regler om offentlige indkøb skal sikre loyal konkurrence mellem de erhvervsdrivende i hele Europa, således at de offentlige myndigheder kan opnå et bedre forhold mellem pris og kvalitet. Et krav om lokalkendskab kunne medføre ulovlig forskelsbehandling af udenlandske tjenesteydere. Samtidig kan et sådant krav begrænse den offentlige myndigheds valg til et lille antal lokale erhvervsdrivende og dermed mindske den gavnlige virkning af konkurrence på EU-plan.

¹⁸⁰

Sag C-454/06, Pressetext, Sml. 2008 I, s. 4401, præmis 35-37.

Ikke desto mindre kan visse krav til lokalkendskab være acceptable, hvis de kan begrundes i den omhandlede tjenesteydelses særlige træk (typen af tjenesteydelse og/eller bruger kategorier) og er nøje knyttet til gennemførelsen af kontrakten.

Eksempler

- En offentlig myndighed kan f.eks. i medfør af betingelserne vedrørende kontraktens udførelse kræve, at kontrahenten opfører en lokal bygning som f.eks. et kontor eller et værksted eller installerer specifikt udstyr på stedet for udførelsen, hvis det er nødvendigt for at udføre tjenesteydelsen.
- En kommune, der ønsker at oprette et kvindekrisecenter, især for kvinder fra et bestemt kulturelt mindretal, kan specificere i udbudsmaterialet, at tjenesteyderen skal have forhåndskendskab til denne type tjenesteydelse i et miljø, som har lignende sociale og økonomiske karakteristika, og at de ansatte, som skal have kontakt med og/eller opfylde de kriseramte kvinders behov, skal have tilstrækkelig erfaring med kvindernes kulturelle og sproglige baggrund.
- En offentlig myndighed, som agter at oprette en arbejdsformidling for unge arbejdsløse fra ugunstigt stillede områder, og som har valgt en integreret tilgang til at imødegå de særlige vanskeligheder, som brugerne står over for, f.eks. psykisk sygdom, narkotika- eller alkoholmisbrug, sociale boligproblemer og gældsætning, kan præcisere, at tjenesteyderen skal have erfaring med denne type tjenesteydelse til lignende målgrupper. Myndigheden kan ligeledes angive, at tjenesteyderen skal sørge for, at de ansatte, der tager sig af brugerne, fra begyndelsen har kendskab til de eksisterende netværk af sociale aktører, som de skal kommunikere med for at opfylde de unge arbejdsløses behov på en integreret måde.

Under alle omstændigheder må en begrænsning af denne type ikke række ud over, hvad der er strengt nødvendigt for at sikre en hensigtsmæssig udførelse af tjenesteydelsen. Domstolen har f.eks. afgjort, at det i forbindelse med tildelingen af en offentlig kontrakt om udførelse af sundhedsmæssige tjenesteydelser vedrørende åndedrætsterapi i hjemmet ikke er muligt for en offentlig myndighed at kræve, at den potentielle tilbudsgiver på tidspunktet for afgivelsen af budet skal råde over offentligt tilgængelige forretningslokaler i den provinshovedstad, hvor tjenesteydelsen skal udføres¹⁸¹.

Det påhviler den offentlige myndighed at sikre sig, at sådanne betingelser begrundes objektivt og ikke fører til diskriminerende behandling på grund af uberettiget begunstiging af visse kategorier af tilbudsgivere, især lokale virksomheder eller eksisterende tjenesteydere.

Spørgsmålet om direkte tildeling af kontrakter på beskedne beløb til små lokale tjenesteydere er allerede behandlet i svaret på spørgsmål 206.

209. Er det muligt at nøjes med at sende en tjenesteydelse i udbud blandt tjenesteydere, der driver virksomhed uden gevinst for øje?

Her kan der sondres mellem to situationer

- De enkelte ordregivende myndigheder kan ikke selv beslutte, at de vil begrænse deltagelsen i en udbudsprocedure til tjenesteydere, der driver virksomhed uden gevinst for øje. Direktivet om offentlige indkøb bygger på principperne om ligebehandling og ikke-forskelsbehandling af erhvervsdrivende¹⁸². Det er

¹⁸¹ Sag C-234/03, Contse, Sml. 2005 I, s. 9315, præmis 79.

¹⁸² Artikel 2 i direktiv 2004/18/EF.

dermed ikke muligt i medfør af direktivet at lade kontrakter være forbeholdt bestemte virksomhedskategorier¹⁸³ såsom nonprofitorganisationer, uanset typen af tjenesteydelser, dvs. om de er opført i bilag II A eller bilag II B til direktivet, f.eks. socialydelser¹⁸⁴.

- Ikke desto mindre kan national ret¹⁸⁵, der regulerer en bestemt aktivitet, i undtagelsestilfælde indeholde bestemmelser om begrænset adgang til visse tjenesteydelser til fordel for nonprofitorganisationer. I så fald ville de offentlige myndigheder have beføjelse til at begrænse deltagelsen i en udbudsprocedure til sådanne nonprofitorganisationer, så længe den nationale ret er i overensstemmelse med EU-retten. Ikke desto mindre ville denne nationale ret udgøre en begrænsning af artikel 49 og 56 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde om etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser, og en sådan begrænsning skal begrundes fra sag til sag. På baggrund af Domstolens retspraksis kan en sådan begrænsning være berettiget, især hvis den er nødvendig og står i et rimeligt forhold til opfyldelsen af bestemte sociale målsætninger for det nationale sociale bistandssystem¹⁸⁶.

210. Har de offentlige myndigheder stadig mulighed for at forhandle med tjenesteyderne i udvælgelsesfasen? Det er især vigtigt i forbindelse med socialydelser af almen interesse, da de offentlige myndigheder ikke altid er i stand til at definere deres behov præcist på tidspunktet for procedurens indledning. De offentlige myndigheder er undertiden nødt til at drøfte forskellige spørgsmål med de potentielle tjenesteydere.

Som nævnt i svaret på spørgsmål 202 kan de offentlige myndigheder benytte udbud med forhandling med henblik på at købe sundheds- eller socialydelser ved hjælp af offentlige kontrakter eller koncessioner. De pågældende offentlige myndigheder bliver ikke omfattet af de specifikke regler om udbud med forhandling i direktiv 2004/18/EF, da dette direktiv ikke finder anvendelse på koncessioner på tjenesteydelser og kun indeholder meget få regler om tjenesteydelserne i bilag II B til direktivet, f.eks. socialydelser af almen interesse¹⁸⁷. Derfor kan de offentlige myndigheder ved tildelingen af en offentlig kontrakt eller en koncession på socialydelser af almen interesse frit tilrettelægge et udbud med forhandling på ad hoc-basis, medmindre der findes særlige regler herfor i national ret. Under alle omstændigheder er tjenesteydelser, der frembyder en grænseoverskridende interesse, stadig omfattet af de generelle principper om åbenhed og ikke-forskelsbehandling i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, som bl.a. betyder, at de offentlige myndigheder skal behandle alle erhvervsdrivende, der opfordres til at deltage i et udbud med forhandling, på lige fod.

¹⁸³ Derfor måtte der indføres en specifik undtagelse i direktivet for at tillade medlemsstaterne at lade visse kontrakter være forbeholdt en bestemt kategori af organisationer, nemlig beskyttede værksteder, når flertallet af de berørte arbejdstagere er handicappede, jf. artikel 19 i direktiv 2004/18/EF.

¹⁸⁴ Sondringen mellem tjenesteydelser i bilag II A og II B er udelukkende relevant fra artikel 20 i direktivet og herefter.

¹⁸⁵ Udtrykket "national ret" henviser til generelle, abstrakte regler i modsætning til en beslutning truffet af en ordregivende myndighed i forbindelse med en konkret kontrakt. Derimod er lovgivningsniveauet (nationalt eller regionalt plan) ikke afgørende i denne henseende, så længe reglerne er abstrakte og generelle.

¹⁸⁶ Sag C-70/95, Sodemare SA mod Regione Lombardia, Sml. 1997 I, s. 3395.

¹⁸⁷ Som præciseret ovenfor i svaret på spørgsmål 199, og som det fremgår af artikel 21 i direktiv 2004/18/EF, er tjenesteydelseskontrakter udelukkende omfattet af visse regler i direktiv 2004/18/EF (nemlig pligten til at definere de tekniske specifikationer i udbudsbetingelserne på forhånd og offentliggøre resultaterne af proceduren efterfølgende), og derudover af de generelle principper i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, herunder om ikke-forskelsbehandling og åbenhed.

211.1 *hvilket omfang finder reglerne om offentlige indkøb anvendelse på det interkommunale samarbejde? Dette samarbejde kan antage forskellige former, f.eks. en kommune, der køber en tjenesteydelse af en anden, eller to kommuner, der i fællesskab sender en kontrakt i udbud eller opretter en enhed med henblik på udførelse af en socialydelse af almen interesse.*

Reglerne om offentlige indkøb finder anvendelse, når en offentlig myndighed har til hensigt at indgå en offentlig tjenesteydelseskontrakt med tredjemand¹⁸⁸ mod vederlag. Det er uden betydning, om tredjemand er en privat erhvervsdrivende eller en offentlig myndighed.

Som nedenstående eksempler viser, findes der dog situationer, hvor de offentlige myndigheder overlader økonomiske aktiviteter til andre offentlige myndigheder eller udøver disse aktiviteter i fællesskab med andre offentlige myndigheder uden at være tvunget til at anvende EU-reglerne om offentlige indkøb.

- Domstolen har således for nylig afgjort, at offentlige myndigheder kan udføre de offentlige tjenesteydelser, som de har ansvaret for, ved brug af egne midler i samarbejde med andre offentlige myndigheder uden at skulle anvende en bestemt organisationsform eller EU-reglerne om offentlige indkøb i forbindelse med gennemførelsen af denne organisatoriske praksis.
  - (a) Samarbejdet mellem offentlige myndigheder kan tilrettelægges inden for rammerne af et særskilt offentligt organ, som opfylder in house-kriterierne¹⁸⁹. Læs mere i svaret på spørgsmål 199.
  - (b) Domstolen har desuden præciseret¹⁹⁰, at offentlig-offentligt samarbejde ikke nødvendigvis kræver oprettelse af nye enheder, der kontrolleres i fællesskab. I henhold til Domstolen kan dette samarbejde hvile på et simpelt samarbejde mellem offentlige organer med det ene formål at sikre den fælles gennemførelse af en opgave af almen interesse, som de pågældende organer har ansvaret for, som led i forfølgelsen af formål af almen interesse. Det betyder ikke nødvendigvis, at de enkelte offentlige myndigheder samarbejder på lige vilkår om udførelsen af opgaverne af almen interesse, idet samarbejdet kan være baseret på en deling af opgaverne og på specialisering. Der skal imidlertid være tale om et reelt samarbejde med gensidige rettigheder og forpligtelser parterne imellem i modsætning til en offentlig kontrakt, hvor den ene part udfører en opgave mod vederlag. Der må ikke være nogen finansielle overførsler mellem de offentlige myndigheder ud over godtgørelse af omkostninger. Formålet med samarbejdet skal være de hensyn og krav, som er knyttet til forfølgelsen af målsætninger af almen interesse, hvilket udelukker enhver stræben efter gevinst og enhver deltagelse af privatejede virksomheder eller virksomheder med blandet kapital. Endelig kan samarbejdsaftalen ikke anvendes kunstigt med det formål at undgå, at aftalen omfattes af de relevante bestemmelser i udbudsdirektiverne.
- Offentlige myndigheder såsom kommuner har naturligvis mulighed for at sende en opgave i udbud i fællesskab. En offentlig myndighed kan således igangsætte et udbud selv eller på vegne af en anden offentlig myndighed¹⁹¹,

¹⁸⁸ Sag C-107/98, Teckal, Sml. 1999 I, s. 8121, præmis 51, sag C-94/99, ARGE, Sml. 2000 I, s. 11037, præmis 40, og sag C-220/05, Auroux, Sml. 2007 I, s. 385, præmis 62.

¹⁸⁹ Sag C-324/07, Coditel Brabant, Sml. 2008 I, s. 8457.

¹⁹⁰ Sag C-480/06, Kommissionen mod Tyskland, Sml. 2009 I, s. 4747.

¹⁹¹ Artikel 11 i direktiv 2004/18/EF om indkøbscentraler.

forudsat at det offentliggøres i begyndelsen af proceduren. Reglerne om offentlige indkøb finder således anvendelse på det udbud, som igangsættes af den pågældende offentlige myndighed på egne vegne og på vegne af den eller de andre offentlige myndigheder, men de finder ikke anvendelse på samarbejdet mellem de offentlige myndigheder.

- Desuden kan flere offentlige myndigheder oprette en ny enhed og helt overdrage udførelsen af en bestemt opgave til denne enhed. I så fald har de offentlige myndigheder ikke længere nogen kontrol over den pågældende tjenesteydelse, som udføres af den nye enhed i fuld uafhængighed og på eget ansvar. I dette tilfælde udføres der ingen tjenesteydelse, og dermed finder hverken traktaten eller direktiverne anvendelse¹⁹².
- Der er ikke tale om udførelse af tjenesteydelser i traktatens forstand, når offentlige myndigheder etablerer strukturer til gensidig bistand og samarbejde uden vederlag, og EU-retten finder dermed ikke anvendelse.

212. I hvilket omfang finder reglerne om offentlige indkøb anvendelse på offentlig-private partnerskaber (OPP'er)?

Generelt udgør oprettelsen af et offentlig-privat partnerskab tildelingen af en offentlig kontrakt eller koncession. Denne tildeling er underlagt reglerne om offentlige indkøb, som finder anvendelse i det foreliggende tilfælde, alt efter den omhandlede kontrakts type og værdi.

Med hensyn til institutionaliserede offentlig-private partnerskaber (enheder med blandet kapital) skal det bemærkes, at der som nævnt i svaret på spørgsmål 199 ikke må være en in house-ordning mellem en offentlig myndighed og en offentlig-privat enhed, hvori en offentlig myndighed deltager sammen med en privat enhed. Heraf følger, at tjenesteydelser, der er overdraget til en offentlig-privat enhed, skal tildeles i overensstemmelse med reglerne om offentlige indkøb i traktaten eller i udbudsdirektiverne. Det betyder også, at hvis en privat erhvervsdrivende indskyder kapital i en enhed, der udfører offentlige opgaver, som er tildelt i forbindelse med en in house-ordning, ophører denne ordning, hvorefter kontrakten eller koncessionen på ny skal sendes i udbud, medmindre den private erhvervsdrivende er blevet udvalgt i overensstemmelse med reglerne om offentlige indkøb.

Når en offentlig myndighed anvender en tildelingsprocedure, der er i overensstemmelse med EU-bestemmelserne om offentlige indkøb, med henblik på at udvælge en privat partner til at udføre tjenesteydelseskontrakten eller udnytte en koncession på tjenesteydelser i fællesskab med en offentlig myndighed via en offentlig-privat enhed, er det ikke nødvendigt at sende udførelsen af denne tjenesteydelse ud i endnu en udbudsprocedure. Imidlertid vil enhver væsentlig ændring af parametrene for udførelse af den pågældende tjenesteydelse, som ikke var nævnt i det oprindelige udbudsmateriale, kræve igangsætning af en ny procedure. Der findes yderligere oplysninger i

¹⁹²

Pressemeddelelse IP/07/357 af 21. marts 2007, hvori det anføres, at en offentlig myndigheds fulde overdragelse af en opgave af offentlig karakter til en anden offentlig myndighed ikke udgør levering af en tjenesteydelse mod vederlag i henhold til artikel 49 i traktaten, hvis den offentlige myndighed, som har fået overdraget opgaven, udfører denne opgave i fuld uafhængighed og på eget ansvar. En sådan overdragelse af en opgave af offentlig karakter henhører under den pågældende medlemsstats interne tilrettelæggelse af den offentlige forvaltning. Som sådan er den ikke underlagt traktaten og de grundlæggende frihedsrettigheder heri.

Kommissionens meddelelse om institutionaliserede offentlig-private partnerskaber (IOPP'er)¹⁹³, hvor der redegøres nærmere for, hvordan en sådan procedure tilrettelægges.

213. I hvilket omfang er det muligt i forbindelse med indgåelsen af en offentlig kontrakt eller koncession vedrørende en socialydelse af almen interesse at indføre en pligt til at overholde visse regler for ledelsen af virksomheden (som f.eks. at repræsentanter for arbejdsgivere og arbejdstagere udøver ligelig kontrol med virksomheden, eller at der indsættes brugerrepræsentanter i virksomhedens bestyrelse)?

I henhold til udbudsdirektiverne kan offentlige indkøbere tage hensyn til særlige krav (som også kan være af social karakter) i de forskellige faser af indgåelsen af en offentlig kontrakt, såfremt disse hensyn er forenelige med EU-retten (især overholdelsen af principperne i traktaten, herunder om ikke-forskelsbehandling og åbenhed), og de er angivet i udbudsbekendtgørelsen eller udbudsbetingelserne. I henhold til ovennævnte direktiver skal kravene i de tekniske specifikationer, udvælgelseskriterierne eller tildelingskriterierne i øvrigt være knyttet til kontraktens genstand (dvs. egnede til at kendetegne de efterspurgte produkter/tjenesteydelser). Derimod skal krav, der indgår i betingelserne vedrørende kontraktens udførelse, ikke nødvendigvis være knyttet til kontraktens genstand, men udelukkende til udførelsen heraf (dvs. de opgaver, som gør det muligt at producere eller udføre de indkøbte varer eller tjenester).

Hvis den pågældende kontrakt ikke er omfattet af ovennævnte direktiver, som det f.eks. er tilfældet med koncessioner på tjenesteydelser eller offentlige kontrakter, hvis værdi ligger under tærskelværdierne for anvendelse af de nævnte direktiver, finder reglerne og principperne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde som fortolket af Domstolen fortsat anvendelse, hvis kontrakterne frembyder en vis grænseoverskridende interesse¹⁹⁴. I denne forbindelse kan den ordregivende myndighed i forbindelse med indgåelsen af kontrakter, der ikke er omfattet af udbudsdirektiverne, desuden ikke stille betingelser, som ikke er knyttet til kontraktens genstand eller dens udførelse, da myndigheden har pligt til at overholde principperne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og særlig princippet om ikke-forskelsbehandling.

Forpligtelserne vedrørende ledelse af virksomheden, især kontrollen med virksomheden eller tilstedeværelsen af visse persongrupper i tjenesteyderens bestyrelse, vedrører imidlertid organiseringen af virksomheden i almindelighed og kan derfor hverken betragtes som knyttet til den pågældende kontrakts genstand (da de er ikke egnede til at kendetegne de efterspurgte tjenesteydelser med hensyn til tekniske karakteristika eller det bedste forhold mellem kvalitet og pris) eller til udførelsen af kontrakten (da de ikke er knyttet til de opgaver, der er nødvendige for at udføre de pågældende tjenesteydelser).

Som nævnt i svaret på spørgsmål 203 kan den offentlige myndighed imidlertid kræve, at den konkrete tjenesteydelse udføres og evalueres med inddragelse af brugerne, forudsat at dette ikke medfører nogen form for forskelsbehandling, eller at udfaldet af udbudsproceduren allerede er bestemt på forhånd.

Der er forskellige måder, hvorpå brugerne kan inddrages i større eller mindre grad, herunder rundspørger og indsamling af forslag. Den offentlige myndighed har måske en klar idé om, hvilken grad af brugerinddragelse, den ønsker. Den kunne f.eks. kræve, at tjenesteyderen, som får kontrakten tildelt, råder over eller anlægger en struktur eller en mekanisme, der gør det muligt for brugerrepræsentanterne at blive inddraget i beslutningstagningen under udførelsen af kontrakten, forudsat at beslutningerne ikke

¹⁹³ Kommissionens fortolkningsmeddelelse C(2007)6661 om anvendelsen af fællesskabslovgivningen om offentlige kontrakter og koncessioner på institutionelle offentlig-private partnerskaber (IOPP'er), EUT 2008 C 91, s. 4.

¹⁹⁴ Sag C-324/98, Telaustria, Sml. 2000 I, s. 10745.

ændrer kontrakten og ikke er diskriminerende. Hvis den offentlige myndighed ikke har en klar idé herom, kan den også anmode kandidaterne om at foreslå forskellige tilgange til at sikre en sådan deltagelse.

214. Hvordan kan man forene reglerne om offentlige indkøb med de offentlige myndigheders behov for at stimulere nyskabende løsninger, der opfylder de komplekse behov hos brugerne af socialydelser af almen interesse?

Reglerne om offentlige indkøb giver de offentlige myndigheder en lang række forskellige redskaber til at stimulere innovation.

Således står det f.eks. de offentlige myndigheder frit for at definere de tekniske specifikationer¹⁹⁵, enten som detaljerede tekniske karakteristika eller som en angivelse af funktionsdygtighed eller funktionelle krav¹⁹⁶. I sidstnævnte tilfælde kan den offentlige myndighed angive de resultater, der skal opnås, uden at foreskrive metoderne i detaljer, hvilket stimulerer kreativiteten hos kandidaterne, som kan identificere og foreslå mere nyskabende løsninger, der kan opfylde brugernes komplekse behov.

Brugen af alternative tilbud¹⁹⁷ er et andet middel, som kan bruges til at tilskynde til innovation. Offentlige myndigheder, som tillader alternative tilbud, kan således sammenligne fordele og ulemper ved en mere nyskabende alternativ løsning i forhold til standardløsningen.

Da socialydelser af almen interesse kun er omfattet af et meget begrænset antal regler i direktiv 2004/18/EF, kan de offentlige myndigheder vælge den procedure, som de finder mest velegnet i forbindelse med den bestemte tjenesteydelse, hvis den valgte procedure overholder principperne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde om åbenhed og ikke-forskelsbehandling. I tilfælde af komplekse socialydelser af almen interesse, hvor den offentlige myndighed ikke er i stand til at finde den bedste metode til at dække brugernes specifikke behov, kan myndigheden f.eks. benytte en procedure svarende til proceduren med konkurrencepræget dialog¹⁹⁸.

215. Hvilke forpligtelser til offentliggørelse er der for koncessioner på socialydelser af almen interesse? Er det muligt at offentliggøre dem i EU-Tidende?

Koncessioner på tjenesteydelser er i modsætning til koncessioner på offentlige bygge- og anlægsarbejder og offentlige kontrakter ikke omfattet af bestemmelserne i direktiv 2004/18/EF og især ikke pligten til at offentliggøre en udbudsbekendtgørelse i EU-Tidende. Derfor foreligger der ikke en særlig formular til offentliggørelse af koncessioner på tjenesteydelser i EU-Tidende. Ikke desto mindre er koncessioner på tjenesteydelser underlagt principperne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, f.eks. om åbenhed og ligebehandling. I overensstemmelse med disse principper og i tråd med Domstolens fortolkning i dommen i sag C-324/98, *Telaustria*, er de ordregivende myndigheder (eller ordregivende organer) forpligtet til at sikre de potentielle tilbudsgivere "en passende grad af offentlighed til fordel for enhver potentiel tilbudsgiver, der gør det muligt at åbne koncessionen på tjenesteydelser for konkurrence og at kontrollere, at udbudsprocedurerne er upartiske", og dermed til at offentliggøre en

¹⁹⁵ Artikel 23 i direktiv 2004/18/EF.

¹⁹⁶ Som de fremgår af artikel 23, stk. 3, litra b), i direktiv 2004/18/EF, og når de tekniske specifikationer er affattet som angivelser af funktionsdygtighed eller funktionelle krav, skal disse angivelser "imidlertid være så præcise, at tilbudsgiverne kan identificere kontraktens genstand og de ordregivende myndigheder tildele kontrakten."

¹⁹⁷ Artikel 24 i direktiv 2004/18/EF. Selv om socialydelser af almen interesse kun er omfattet af et begrænset antal regler i direktiv 2004/18/EF, kan de offentlige myndigheder naturligvis benytte sig af de fakultative bestemmelser i direktivet, når disse forekommer dem nyttige.

¹⁹⁸ Artikel 29 i direktiv 2004/18/EF for kontrakter, der er omfattet af alle direktivets regler.

bekendtgørelse derom under hensyntagen til bl.a. genstanden og den økonomiske værdi af den pågældende koncession.

- Heraf følger, at medlemsstaterne/de ordregivende myndigheder inden for rammerne af Domstolens retspraksis selv kan definere passende regler vedrørende offentliggørelse for at sikre åbenhed omkring koncessioner på tjenesteydelser. Ordregivende myndigheder har naturligvis mulighed for at offentliggøre bekendtgørelser om koncessioner på tjenesteydelser i EU-Tidende, om end det ikke er påkrævet i henhold til EU-retten.

216. *Findes der andre metoder til at udlicitere socialydelser af almen interesse end gennem offentlige kontrakter og koncessioner, som er forenelige med principperne om åbenhed og ikke-forskelsbehandling og sikrer et bredt udvalg af tjenesteydere?*

Ja, den kompetente offentlige myndighed kan f.eks. definere betingelserne for udførelsen af en socialydelse på forhånd og efter en passende offentliggørelse og under overholdelse af principperne om åbenhed og ikke-forskelsbehandling (se svaret på spørgsmål 202) tildele alle tjenesteydere, som opfylder disse betingelser, licenser eller tilladelser. Et sådant system indeholder ingen begrænsninger af eller kvoter for antallet af tjenesteydere, idet alle de tjenesteydere, der opfylder betingelserne, kan deltage.

Tjenesteydere, der har fået licens/tilladelse, skal udføre tjenesteydelsen på brugerens anmodning, og brugeren vil således få mulighed for at vælge mellem forskellige tjenesteydere til en pris, som vil være fastsat på forhånd af den offentlige myndighed.

5 SAMTIDIG ANVENDELSE AF STATSSTØTTEREGLERNE OG REGLERNE OM OFFENTLIGE INDKØB OG KONCESSIONER PÅ TJENESTEYDELSER AF ALMINDELIG ØKONOMISK INTERESSE

217. *Indeholder EU-retten krav om anvendelse af en bestemt forvaltningsmodel i forbindelse med tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?*

Ifølge fast retspraksis har medlemsstaterne vide skønsmæssige beføjelser med hensyn til at definere, hvad de anser for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, og hvordan disse skal tilrettelægges. Derfor kan de offentlige myndigheder frit bestemme, hvordan deres tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse skal tilrettelægges og finansieres.

I henhold til statsstøttere reglerne kan de offentlige myndigheder tilrettelægge og finansiere deres tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, som de ønsker, så længe den kompensation, de yder til gengæld, ikke overskrider det, der er nødvendigt for at sikre, at de omhandlede tjenesteydelser udføres på acceptable økonomiske vilkår i overensstemmelse med artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Når indførelsen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse giver anledning til tildeling af en offentlig kontrakt eller en koncession (dvs. når det drejer sig om udførelse af en tjenesteydelse mod vederlag i form af betaling af en pris eller gennem tildeling af en ret til at udnytte denne tjenesteydelse økonomisk gennem et gebyr, der betales af brugerne), skal de offentlige myndigheder ikke blot overholde statsstøttere reglerne, men også reglerne om offentlige indkøb og koncessioner. Læs mere i svaret på spørgsmål 200.

Når forvaltningen af en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse tildeles i forbindelse med en udbudsprocedure, der giver mulighed for at udvælge den kandidat,

der er i stand til at udføre en sådan tjeneste til de laveste omkostninger for samfundet, og hvis de øvrige betingelser i Altmark-dommen er opfyldt (læs om betingelserne i svaret på spørgsmål 61), udgør kompensationen herfor ikke statsstøtte i Altmark-dommens forstand.

218. Når en offentlig myndighed i overensstemmelse med reglerne om statsstøtte finansierer en tjenesteyders udførelse af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, skal den da ligeledes anvende EU's regler om indgåelse af offentlige tjenesteydelseskontrakter eller koncessioner på tjenesteydelser?

Statsstøttereglerne og reglerne om offentlige indkøb og koncessioner har forskellige formål og anvendelsesområder. Statsstøttereglerne vedrører betingelserne for finansiering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og dermed også socialydelse af almen interesse af økonomisk art og har til formål at hindre konkurrenceforvridning som følge af finansiering eller tilsvarende fordele, der gives af staten og dens organer. Reglerne om offentlige kontrakter og koncessioner vedrører derimod betingelserne for tildeling af disse tjenesteydelser til de erhvervsdrivende og har bl.a. til formål at undgå konkurrenceforvridninger, der kan opstå som følge af de ordregivende myndigheders forvaltning af de offentlige midler i forbindelse med tildelingen af disse tjenesteydelser, samt at sikre den bredest mulige konkurrence i Europa og gøre det muligt at opnå det bedste forhold mellem pris og kvalitet, især til fordel for tjenestens brugere.

Derfor skal offentlige myndigheder, der ønsker at indføre en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, ikke kun overholde statsstøttereglerne, men også reglerne om offentlige indkøb og koncessioner.

Reglerne om offentlige kontrakter finder anvendelse fra det øjeblik, hvor der er pligt til at udføre en bestemt tjenesteydelse mod vederlag, uanset den pågældende tjenesteydelses almene interesse. Derimod falder den blotte finansiering af en aktivitet, som ofte er forbundet med forpligtelsen til at refundere de modtagne beløb, hvis de ikke anvendes til de tilsigtede formål, normalt ikke ind under reglerne om offentlige indkøb.

Den retlige kvalifikation af en offentlig kontrakt eller en koncession i henhold til EU-retten skal være baseret på begrebet offentlig kontrakt eller koncession som defineret i direktiverne på området (især direktiv 2004/18/EF), uafhængigt af den retlige kvalifikation af kontrakten i national ret.

En kontrakt vil normalt falde ind under definitionerne på en offentlig tjenesteydelseskontrakt eller koncession, når:

- a) kontrakten har til formål at dække behov, der på forhånd er fastsat af den offentlige myndighed inden for dens kompetenceområde
- b) de særlige træk og betingelser for udførelsen af tjenesteydelsen er fastlagt i detaljer af den offentlige myndighed
- c) kontrakten har bestemmelser om vederlag for tjenesteydelsen (betaling af en pris eller tildeling af en ret til at udnytte denne tjenesteydelse økonomisk gennem et gebyr, der betales af brugerne)
- d) den offentlige myndighed tager initiativ til at finde en tjenesteyder, som den kan overdrage udførelsen af tjenesten til
- e) kontrakten indeholder bestemmelser om sanktioner for manglende opfyldelse af de kontraktlige forpligtelser for at sikre, at den til tredjemand overdragne tjenesteydelse udføres korrekt, således at den opfylder den offentlige myndigheds krav, herunder om sanktioner og skadeserstatning.

Ovenstående kriterier tjener som hjælp til at fastslå, om kontraktens genstand er udførelse af en tjenesteydelse mod vederlag.

219. Er det muligt for en indehaver af en koncession på en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse at modtage statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste til dækning af de faktiske omkostninger ved den offentlige tjeneste, som vedkommende har fået overdraget?

I henhold til artikel 106-108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde påhviler det medlemsstaterne at udforme deres tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse i overensstemmelse med de betingelser, der er præciseret i afgørelsen. Hvis medlemsstaten beslutter, at en enhed er ansvarlig for en tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse, kan denne enhed modtage kompensation for offentlig tjeneste, hvis indtægterne fra den pågældende tjenesteydelse ikke dækker de afholdte omkostninger. Denne kompensation må ikke overstige de faktiske nettoomkostninger og en rimelig fortjeneste.

I henhold til reglerne om offentlige indkøb og koncessioner er begrebet koncession på en tjenesteydelse ikke i strid med ydelsen af statsstøtte, når koncessionshaver fortsat påtager sig en betydelig del af den risiko, der er forbundet med udførelsen af tjenesteydelsen. Hvis støtten fjerner risikoen ved udførelsen af tjenesteydelsen eller gør den ubetydelig, vil den pågældende kontrakt til gengæld kunne betegnes som en offentlig tjenesteydelseskontrakt. I så fald er direktivets nærmere bestemmelser i princippet gældende.

For så vidt angår de tjenesteydelser, der er angivet i bilag II B til direktivet, f.eks. socialydelser, er der ikke desto mindre kun få bestemmelser i direktivet, der vil finde anvendelse (se svarene på spørgsmål 200 og 202).

220. Medfører in house-undtagelsen, som udelukker anvendelsen af reglerne om offentlige indkøb, at statsstøttereglerne heller ikke skal anvendes?

Selv om en situation ikke er omfattet af EU-reglerne om offentlige indkøb, betyder det ikke automatisk, at den heller ikke er omfattet af EU's statsstøtteregler.

Læs mere i svaret på spørgsmål 44 om EU's statsstøtteregler.

Med hensyn til EU's regler om offentlige indkøb står der også mere i svaret på spørgsmål 199.

221. Hvad er de objektive kriterier for at fastslå, at et vist kompensationsniveau fører til en neutralisering af driftsrisikoen?

Begrebet risiko er et væsentligt element i begrebet koncession. I henhold til definitionerne på koncession på bygge- og anlægsarbejder og på tjenesteydelser i artikel 1, stk. 3 og 4, i direktiv 2004/18/EF, er en koncessionskontrakt en kontrakt med samme karakteristika som en offentlig kontrakt, bortset fra at vederlaget for det arbejde eller den tjenesteydelse, der skal præsteres, enten udelukkende består i retten til at udnytte arbejdet/tjenesteydelsen eller i denne ret sammen med betaling af en pris.

Udnyttelseskriteriet, der indebærer forekomsten af en risiko, er således væsentligt med henblik på at fastslå, om der er tale om en koncession på tjenesteydelser. I overensstemmelse med Domstolens retspraksis (særlig dommene i sag C-300/07, Oymanns, og sag C-206/08, Eurawasser) foreligger der således kun en koncession, hvis en stor del af driftsrisikoen overføres til den erhvervsdrivende.

Kontrollen af, om der foreligger en betydelig risiko, kan kun foretages fra sag til sag. De risici, der skal tages hensyn til, er dem, der er forbundet med udførelsen af

tjenesteydelsen eller tilrådighedsstillelsen og brugen af bygge- og anlægsarbejdet, især den risiko, der er forbundet med efterspørgslen. I princippet kan den erhvervsdrivende anses for at påtage sig en betydelig del af driftsrisiciene, når der er usikkerhed omkring afkastet af investeringen forbundet med udførelsen af tjenesteydelsen.

Hvis der ikke er en betydelig risiko, fordi kompensationen er så høj, at beløbet neutraliserer eller gør driftsrisikoen ubetydelig, må man omklassificere koncessionskontrakten på tjenesteydelser til en tjenesteydelseskontrakt med de juridiske konsekvenser, der følger heraf (dvs. mulighed for at annullere kontrakten i tilfælde af overtrædelse af loven om offentlige indkøb).

6 GENERELLE SPØRGSMÅL VEDRØRENDE ANVENDELSEN AF TRAKTATENS REGLER OM DET INDRE MARKED (ETABLERINGSFRIHED OG FRI UDVEKSLING AF TJENESTEYDELSER) PÅ TJENESTEYDELSER AF ALMINDELIG ØKONOMISK INTERESSE OG ISÆR SOCIALYDELSER AF ALMEN INTERESSE

Her forstås ved "traktatens regler om det indre marked" bestemmelserne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde om etableringsfrihed (artikel 49) og fri udveksling af tjenesteydelser (artikel 56). Reglerne om offentlige indkøb er gennemgået ovenfor i kapitel 4 om dette emne.

222. *Hvornår finder traktatens regler om det indre marked (artikel 49 og 56 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde) anvendelse på socialydelser af almen interesse?*

Socialydelser af almen interesse falder ind under bestemmelserne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde om det indre marked (artikel 49 og 56), når de udgør en økonomisk aktivitet ifølge Domstolens retspraksis om fortolkning af disse artikler. En række af disse socialydelser af almen interesse kan ligeledes falde ind under servicedirektivet. Til gengæld falder ikke-økonomiske aktiviteter ikke ind under disse regler.

Begrebet "økonomisk aktivitet" er et EU-retligt begreb, som er udviklet efterhånden af Domstolen på baggrund af artikel 49 og 56 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Da dette begreb fastlægger anvendelsesområdet for to af de grundlæggende friheder, der garanteres ved traktaten, kan det ikke fortolkes indskrænkende¹⁹⁹. Begrebet "økonomisk aktivitet" i henhold til bestemmelserne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde om det indre marked er nærmere omtalt i svaret på spørgsmål 223.

223. *Hvornår betegnes en aktivitet som "økonomisk" ifølge bestemmelserne i traktaten om det indre marked (artikel 49 og 56 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde) og servicedirektivet?*

Generelt er det kun tjenesteydelser, som udgør en økonomisk aktivitet, der falder ind under bestemmelserne i traktaten om det indre marked (artikel 49 og 56 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde) og servicedirektivet.

I henhold til traktatens bestemmelser om det indre marked skal alle tjenesteydelser udført mod vederlag klassificeres som økonomiske aktiviteter. Ifølge Domstolens retspraksis

¹⁹⁹ Forenede sager C-51/96 og C-191/97, Deliège, Sml. 2000 I, s. 2549, præmis 52.

skal tjenesteydelsen ikke nødvendigvis betales af dem, der nyder godt heraf²⁰⁰, men der skal være en modydelse for den pågældende tjenesteydelse.

Domstolen har også fastslået, at den økonomiske karakter af en aktivitet ikke afhænger af den erhvervsdrivendes eller organisationens retlige form (et offentligt organ eller en nonprofitorganisation)²⁰¹ eller af arten af tjenesteydelsen, og det forhold, at en ydelse hører ind under socialsikrings- eller sundhedsområdet, medfører f.eks. ikke i sig selv, at anvendelsen af traktatens bestemmelser bortfalder²⁰². Aktiviteter, der udøves af medlemmerne af et trossamfund eller en amatøridrætsforening, kan således betragtes som økonomiske²⁰³. Den økonomiske karakter af en aktivitet afhænger heller ikke af klassifikationen i henhold til national ret. En tjenesteydelse, der i national ret klassificeres som ikke-handelsmæssig, kan i henhold til ovennævnte bestemmelser i traktaten klassificeres som en økonomisk aktivitet. Ligeledes gør den omstændighed, at en aktivitet udøves i almenhedens interesse, ikke nødvendigvis nogen forskel for aktivitetens økonomiske karakter.

For at fastslå, om en given tjenesteydelse skal betegnes som en økonomisk aktivitet og dermed være omfattet af traktatens regler om det indre marked og i givet fald servicedirektivet, skal man derfor undersøge alle karakteristika ved den pågældende aktivitet i hver enkelt sag, især hvorledes den udøves, tilrettelægges og finansieres i den pågældende medlemsstat.

Servicedirektivet finder anvendelse på alle tjenesteydelser, som ikke udtrykkeligt er udelukket fra dets anvendelsesområde (visse socialydelser er ikke omfattet, og af svaret på spørgsmål 229 fremgår det mere udførligt, hvordan servicedirektivet anvendes på socialydelser). Kun aktiviteter af økonomisk karakter som defineret ovenfor hører ind under direktivets tjenesteydelsesbegreb.

Se også svarene på spørgsmål 226 og 227, hvor man kan læse mere om, hvad det indebærer, at en socialydelse klassificeres om en økonomisk aktivitet i henhold til traktatens regler om det indre marked.

224. *Hvornår betegnes en aktivitet som "ikke-økonomisk" ifølge bestemmelserne i traktaten om det indre marked (artikel 49 og 56 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde) og servicedirektivet?*

Det følger af Domstolens retspraksis, at aktiviteter, der udøves uden økonomisk modydelse af staten eller på statens vegne i forbindelse med dennes opgaver på f.eks. det sociale område, ikke udgør en økonomisk aktivitet i henhold til traktatens regler om det indre marked og servicedirektivet²⁰⁴.

Eksempler

---

²⁰⁰ Domstolen har f.eks. vurderet, at hospitalsydelser, der udføres vederlagsfrit i medfør af den gældende sygesikringsordning, kan udgøre en økonomisk aktivitet i traktatens forstand.

²⁰¹ C-172/98, Kommissionen mod Belgien. I sag C-157/99, Smits og Peerbooms (præmis 50), afviste Domstolen argumentet om, at "den omstændighed, at tjenesteyderen søger at opnå fortjeneste, udgør en supplerende betingelse for, at en ydelse kan udgøre en økonomisk aktivitet i henhold til traktatens artikel 60".

²⁰² Ovennævnte dom i sagen Smits og Peerbooms.

²⁰³ Sag C-196/87, Steymann, og forenede sager C-51/96 og C-191/97, Deliège.

²⁰⁴ Sag C-109/92, Wirth.

- Ydelser, der udføres af et organ i forbindelse med en obligatorisk forsikringsordning, f.eks. udbetaling af erstatning i tilfælde af naturkatastrofer²⁰⁵.
- Undervisning, der udbydes af det nationale uddannelsessystem²⁰⁶ eller af en højere læreanstalt, som i det væsentlige får den finansieret af offentlige midler²⁰⁷.

225. Er socialydelser, der er udelukket fra servicedirektivet, ikke desto mindre stadig underlagt traktatens regler om det indre marked?

Servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j), omfatter ikke sociale tjenesteydelser i forbindelse med socialt boligbyggeri, børnepasning og støtte til familier og enkeltpersoner, som har permanent eller midlertidigt behov herfor, udført af staten (på nationalt, regionalt eller lokalt plan), af tjenesteydere med opdrag fra staten eller af statsanerkendte velgørende organisationer.

De tjenesteydelser, der ikke er omfattet af servicedirektivet, er fortsat, i det omfang de udgør en økonomisk aktivitet, underlagt bestemmelserne i traktaten, bl.a. bestemmelserne om etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser (artikel 49 og 56 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde). Nationale foranstaltninger til regulering af de tjenesteydelser, der ikke er omfattet af servicedirektivet, skal således stadig vurderes med hensyn til deres forenelighed med EU-retten af en national dommer eller EU-Domstolen, især på baggrund af traktatens artikel 49 og 56. Hvis der foreligger socialpolitiske mål, kan disse berettige anvendelsen af foranstaltninger til at regulere socialydelssesektoren, så længe disse foranstaltninger står i rimeligt forhold til de forfulgte mål. Se også svarene på spørgsmål 226 og 227.

226. Kan eventuelle socialpolitiske mål begrunde anvendelsen af foranstaltninger til at regulere sektoren for socialydelser?

Ifølge Domstolen kan medlemsstaterne frit fastsætte socialpolitiske mål og i givet fald nøjagtigt fastsætte det ønskede beskyttelsesniveau. De regler, som de indfører, skal imidlertid opfylde de betingelser, der er fastlagt i Domstolens retspraksis, hvad angår deres begrundelse og proportionalitet. Begrænsningerne i udøvelsen af det indre markeds friheder skal vurderes i lyset af de mål, som de kompetente myndigheder i den pågældende medlemsstat forfølger, og det beskyttelsesniveau, de ønsker at sikre.

I retspraksis er der blevet identificeret en række "tvingende almene hensyn", som er målsætninger, der giver medlemsstaterne mulighed for at begrunde begrænsninger i udøvelsen af det indre markeds friheder, f.eks. socialpolitiske mål, beskyttelse af tjenestemodtagere og forbrugerbeskyttelse. Det fremgår generelt af Domstolens nuværende retspraksis, at sociale hensyn kan begrunde begrænsninger i udøvelsen af de

²⁰⁵ I sin dom i sag C-355/00, *Freskot*, afgjorde Domstolen, at de bidrag, der var betalt til dette organ, ikke udgjorde en økonomisk modydelse, i det omfang dette bidrag i det væsentlige havde karakter af en byrde, der var pålagt af lovgiver, og hvor niveauet og betingelserne for forsikringsorganets ydelser var fastlagt af lovgiver.

²⁰⁶ I sin dom i sag C-263/86, *Humbel*, fremhæver Domstolen dels det forhold, at staten ved at etablere og opretholde et nationalt uddannelsessystem ikke har til hensigt at drive virksomhed mod betaling, men varetager sine opgaver over for befolkningen på det sociale, kulturelle og uddannelsesmæssige område, dels det forhold, at det pågældende system i almindelighed finansieres over det offentlige budget og ikke af eleverne eller deres forældre. Domstolen tilføjede, at den nærmere beskaffenhed af denne aktivitet ikke påvirkes af, at eleverne eller deres forældre undertiden er forpligtet til at betale afgifter eller skolepenge som delvis bidrag til udgifterne til driften af dette system.

²⁰⁷ I førnævnte *Wirth*-dom vurderede Domstolen da også, at de hensyn, den havde lagt til grund i ovennævnte *Humbel*-dom, også gjaldt for den undervisning, som udbydes på en højere læreanstalt, hvor finansieringen i det væsentlige sker med offentlige midler.

grundlæggende frihedsrettigheder, f.eks. for så vidt som det kan anses for uacceptabelt at tillade, at der skabes vinding for private gennem udnyttelsen af spillernes sårbarhed²⁰⁸. Enhver foranstaltning skal dog være egnet til at sikre virkeliggørelsen af det eller de legitime mål, som denne medlemsstat har påberåbt sig, og ikke gå ud over, hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.

I henhold til traktaten og (for de tjenesteydelser, der er omfattet af) servicedirektivet kan f.eks. ordninger med forudgående tilladelse til udøvelse af en aktivitet således opretholdes på den betingelse, at de ikke er diskriminerende, at de har et formål af almen interesse, at de er tilpasset dette formål, og endelig at det forfulgte mål ikke kan nås med andre, mindre restriktive foranstaltninger. I socialsektoren har Domstolen fastslået, at socialpolitiske mål udgør tvingende almene hensyn, som kan begrunde anvendelsen af ordninger for tilladelse eller andre foranstaltninger til regulering af markederne, så længe disse ordninger eller foranstaltninger står i rimeligt forhold til de forfulgte mål.

227. Kan medlemsstaterne beslutte kun at overdrage udførelsen af visse socialydelser til tjenesteydere, der driver virksomhed uden gevinst for øje?

Domstolen har fastslået, at en medlemsstat i henhold til sine egne værdinormer og under hensyntagen til den skønsbeføjelse, medlemsstaterne har, kan begrænse udbuddet af hasardspil ved at overlade det til offentlige eller velgørende foretagender at afholde sådanne spil²⁰⁹. Enhver foranstaltning af den type skal dog være egnet til at sikre virkeliggørelsen af det eller de legitime mål, som denne medlemsstat har påberåbt sig, og må ikke gå ud over, hvad der er nødvendigt for at opnå sådanne mål. Desuden er en national lovgivning kun egnet til at sikre gennemførelsen af det påberåbte formål, hvis den reelt opfylder hensynet om at nå målet på en sammenhængende og systematisk måde. Restriktionerne skal under alle omstændigheder anvendes uden forskelsbehandling.

7 SPØRGSMÅL VEDRØRENDE ANVENDELSEN AF SERVICEDIREKTIVET PÅ TJENESTEYDELSER AF ALMINDELIG ØKONOMISK INTERESSE OG ISÆR SOCIALYDELSER AF ALMEN INTERESSE

228. Hvilke tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse falder ind under servicedirektivet?

Tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse er omfattet af servicedirektivet, hvis de ikke udtrykkeligt er udelukket fra dets anvendelsesområde (det gælder f.eks. transportydelser, sundhedsydelser, visse socialydelser, elektroniske kommunikationsnet og -tjenester og audiovisuelle tjenester). Socialydelser er delvist udelukket. De er omfattet af direktivet, når de udføres af private erhvervsdrivende uden opdrag fra staten, men de er udelukket, når de udføres af staten, af tjenesteydere med opdrag fra staten eller af statsanerkendte velgørende organisationer.

For så vidt angår de tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, som ikke er udelukket fra servicedirektivets anvendelsesområde, indeholder dette direktiv en lang række beskyttelsesforanstaltninger, som skal gøre det muligt for medlemsstaterne at tage fuldt hensyn til de særlige træk ved disse sektorer i forbindelse med gennemførelsen af direktivet i deres nationale lovgivning. Medlemsstaterne kan således opretholde

²⁰⁸ Forenede sager C-447/08 og C-448/08, om hasardspil på internettet.

²⁰⁹ Forenede sager C-447/08 og C-448/08 om hasardspil på internettet, præmis 43. Se også førnævnte sag C-70/95, Sodemare SA mod Regione Lombardia, Sml. 1997 I, s. 3395.

ationale regler til regulering af disse sektorer, bl.a. for at sikre tjenesteydelser af høj kvalitet.

For det første kan medlemsstaterne i henhold til bestemmelserne i direktivet om etableringsfrihed tage hensyn til de særlige træk ved tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. Især undersøgelsen og evalueringen, som medlemsstaterne i medfør af direktivet har måttet foretage af visse krav i national ret, må ikke hindre "de berørte tjenesteydere i at udføre den særlige opgave, der er tillagt dem" (artikel 15, stk. 4). I øvrigt kan medlemsstaterne i overensstemmelse med artikel 9-13 opretholde tilladelsesordninger for adgang til at optage eller udøve servicevirksomhed, herunder tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, såfremt tilladelserne er ikke-diskriminerende, begrundet i et tvingende alment hensyn og proportionelle.

For det andet fastslås det i direktivet, at bestemmelsen i artikel 16 om fri udveksling af tjenesteydelser ikke finder anvendelse på tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (i medfør af en udtrykkelig undtagelse i artikel 17).

Generelt viser det arbejde, som medlemsstaterne udfører med gennemførelsen af direktivet, at direktivet både er til gavn for moderniseringen af vores økonomier og for tjenesteyderne og forbrugerne. I gennemførelsesfasen har Kommissionen ikke fået kendskab til særlige problemer i forbindelse med anvendelsen af direktivet på tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

På nedenstående websted findes der oplysninger om lovgivning, som medlemsstaterne har vedtaget med henblik på at gennemføre servicedirektivet, samt links til forskellige lovttekster, der er tilgængelige:

http://ec.europa.eu/internal_market/services/services-dir/implementing_legislation_en.htm

229. *Hvilke socialydelser er ikke omfattet af servicedirektivet, og hvornår finder bestemmelserne i dette direktiv anvendelse på disse socialydelser?*

Visse socialydelser er udelukket fra servicedirektivets anvendelsesområde. Udelukkelsen i henhold til servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j), omfatter ikke alle socialydelser, men kun sociale tjenesteydelser i forbindelse med socialt boligbyggeri, børnepasning og støtte til familier og enkeltpersoner, som har permanent eller midlertidigt behov herfor, når de udføres af staten selv (på nationalt, regionalt eller lokalt plan), af en tjenesteyder med opdrag fra staten eller af statsanerkendte velgørende organisationer. Idet der er tale om en undtagelsesbestemmelse til en generel regel, skal denne udelukkelse da også ifølge Domstolens faste retspraksis fortolkes snævert.

Derimod er socialydelser, som ikke er omfattet af direktivets artikel 2, stk. 2, litra j), f.eks. børnepasning, der ikke udføres af en af ovennævnte tjenesteydere, omfattet af reglerne i servicedirektivet.

I den henseende skal det understreges, at der er en række bestemmelser i servicedirektivet, hvormed man anerkender og tager hensyn til den særlige karakter af de socialydelser, som ikke er udelukket fra direktivets anvendelsesområde. Direktivet berører f.eks. ikke medlemsstaternes mulighed for at fastlægge rammer for adgang til og udøvelse af disse tjenesteydelser for at sikre deres kvalitet. I medfør af direktivets artikel 9-13 kan medlemsstaterne opretholde tilladelsesordninger, som regulerer adgangen til at optage og udøve aktiviteterne, så længe disse ordninger er ikke-diskriminerende, berettigede og proportionelle. Socialydelser omfattet af direktivet, som er tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, er udelukket (i medfør af direktivets artikel 17) fra bestemmelsen om fri udveksling af tjenesteydelser i direktivets artikel 16. Endelig skal det præciseres, at direktivet ikke omhandler finansieringen af socialydelser. Direktivet

omhandler ikke støtte fra medlemsstaterne, som henhører under konkurrencereglerne (se kapitel om statsstøtte). Det omhandler navnlig ikke krav vedrørende adgang til offentlige økonomiske midler eller de kvalitetsnormer, der skal overholdes som betingelse for at modtage offentlige økonomiske midler (se direktivets betragtning 10, 17 og 28).

230. Kan medlemsstaterne i forbindelse med gennemførelsen af servicedirektivet opretholde tilladelsesordninger på socialydelsesområdet?

Service­direktivets artikel 9 pålægger medlemsstaterne pligt til at gennemgå deres lovgivning for at identificere tilladelsesordninger for adgang til at optage og udøve servicevirksomhed. Når en tjenesteyders adgang til at optage eller udøve en aktivitet, der falder ind under direktivet, i henhold loven er betinget af en afgørelse truffet af en kompetent myndighed, er der tale om en tilladelsesordning, som skal vurderes på baggrund af direktivets regler. Medlemsstaten skulle i gennemførelsesperioden undersøge de enkelte identificerede ordninger (og procedurerne) på baggrund af reglerne i direktivets artikel 9-13. Alle tilladelsesordninger for adgang til at optage eller udøve servicevirksomhed inden for servicedirektivets anvendelsesområde skulle i forbindelse med gennemførelsen af direktivet evalueres på baggrund af princippet om forbud mod forskelsbehandling, forekomsten af tvingende almene hensyn og i givet fald foranstaltningens proportionalitet.

Alt efter undersøgelsens resultat var medlemsstaten forpligtet til at ophæve tilladelsesordninger, som ikke var i overensstemmelse med artikel 9, eller erstatte dem med mindre indgribende foranstaltninger, som var forenelige med direktivets bestemmelser.

Det skal desuden bemærkes, at de tilladelsesordninger, der ikke er omfattet af servicedirektivet, fortsat er underlagt bestemmelserne i traktaten, bl.a. bestemmelserne om etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser (artikel 49 og 56 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde). Disse ordningers forenelighed med EU-retten skal således stadig vurderes af en national dommer eller EU-Domstolen, især på baggrund af traktatens artikel 49 og 56. Se også svarene på spørgsmål 225 og 230.

231. Når samme tilladelsesordning både finder anvendelse på tjenesteydelser, som er udelukket og omfattet af direktivets anvendelsesområde, hører en sådan ordning da ind under direktivets bestemmelser? Hvis ja, skal medlemsstaten da oprette separate tilladelsesordninger for henholdsvis de udelukkede og omfattede tjenesteydelser?

Ja, når samme tilladelsesordning både finder anvendelse på tjenesteydelser, som er udelukket og omfattet af direktivets anvendelsesområde, falder en sådan ordning ind under direktivets bestemmelser.

Imidlertid pålægges medlemsstaten i henhold til direktivet ikke en pligt til at oprette separate tilladelsesordninger, afhængigt af om en tjenesteydelse er omfattet af direktivets anvendelsesområde eller ej, ligesom direktivet heller ikke forbyder en medlemsstat at indføre separate ordninger. Det væsentlige set ud fra direktivet er, at medlemsstaten sikrer sig, at tilladelsesordningerne for tjenesteydelser under direktivet er i overensstemmelse med dette direktiv (læs mere i svaret på spørgsmål 230).

232. Finder servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j), anvendelse på socialydelser i form af vuggestuer og børnehaver udført af tjenesteydere med opdrag fra staten eller lokale myndigheder eller af ethvert andet organ, der har fået opgaven i opdrag?

Socialydelser i form af vuggestuer og børnehaver er omfattet af undtagelsen i servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j), når de udføres af staten selv (på nationalt, regionalt eller lokalt plan), af en tjenesteyder med opdrag fra staten eller af statsanerkendte velgørende organisationer.

Socialydelser i form af vuggestuer og børnehaver, der udføres af erhvervsdrivende uden opdrag fra staten, er ikke udelukket fra direktivets anvendelsesområde. Se også svaret på spørgsmål 229.

233. *Hvad dækker begrebet "stat" i servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j), hvori det bl.a. hedder, at socialydelser skal udføres af "staten" eller af "tjenesteydere med opdrag fra staten"?*

Det skal først og fremmest understreges, at servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j), har til formål at angive omfanget af udelukkelsen af visse socialydelser fra direktivets anvendelsesområde. Idet der er tale om en undtagelsesbestemmelse til en generel regel, skal denne udelukkelse da også ifølge Domstolens faste retspraksis fortolkes snævert.

I henhold til artikel 2, stk. 2, litra j), er visse socialydelser (både tjenesteydelser udført af staten og af tjenesteydere med opdrag fra staten) udelukket fra direktivets anvendelsesområde. Begrebet stat i henhold til servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j), omfatter ifølge betragtning 27 i direktivet ikke blot den centrale statsforvaltning, men også alle regionale og lokale myndigheder. En tjenesteyder med opdrag fra staten i direktivets forstand er en fysisk eller juridisk person i den offentlige eller private sektor, staten som defineret ovenfor har pålagt en forpligtelse til at udføre en bestemt tjenesteydelse i stedet for at udføre den selv. For at være omfattet af undtagelsen i direktivet er det derfor ikke afgørende, om der er tale om en socialydelse udført af staten eller af et offentligt organ, som udtrykkeligt er blevet pålagt en forpligtelse til at udføre den pågældende tjenesteydelse af staten og på statens vegne, f.eks. gennem en lov.

234. *Hvad dækker begrebet "tjenesteyder med opdrag fra staten" i servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j)?*

Kommissionen vurderer, at en tjenesteyder skal have pligt til at udføre den tjenesteydelse, som staten har overdraget til vedkommende, for at kunne anses for at være tjenesteyder med opdrag fra staten i henhold til artikel 2, stk. 2, litra j). En tjenesteyder med en forpligtelse til at udføre en tjenesteydelse, f.eks. efter et udbud eller gennem en koncessionskontrakt om tjenesteydelser, kan anses for at være tjenesteyder med opdrag fra staten i servicedirektivets forstand. Dette gælder også for enhver anden type foranstaltning, som staten træffer, hvis foranstaltningen indebærer en forpligtelse for den pågældende tjenesteyder til at udføre en tjeneste.

235. *Svarer begrebet "tjenesteyder med opdrag" i servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j), til begrebet "overdragelsesakt" i betydningen i artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og lovpakken om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse?*

Se svaret på spørgsmål 51.

236. *Udgør en regional offentlig myndigheds officielle beslutning om at definere en socialydelse af almen interesse inden for erhvervsuddannelse og overdrage forvaltningen heraf til en eller flere uddannelsesinstitutioner gennem en koncessionskontrakt om tjenesteydelser med tildeling af kompensation for offentlig tjeneste en overdragelsesakt i servicedirektivets forstand?*

En uddannelsesinstitution, der ved en regional offentlig myndigheds beslutning om tildeling af en koncession på en tjenesteydelse har fået overdraget forvaltningen af en socialydelse af almen interesse i form af erhvervsuddannelse, vil kun kunne betragtes som en tjenesteyder med opdrag efter artikel 2, stk. 2, litra j), såfremt den pågældende institution har pligt til at udføre denne tjenesteydelse. Der skal foretages en analyse af de konkrete omstændigheder i hvert enkelt tilfælde.

I medfør af direktivets artikel 2, stk. 2, litra j) sammenholdt med betragtning 27 i samme direktiv kan en erhvervsuddannelsestjeneste udført af en tjenesteyder med opdrag fra staten i øvrigt kun anses for at være en tjenesteydelse, der er udelukket fra servicedirektivets anvendelsesområde, hvis den opfylder de betingelser, som er anført i betragtning 27 i direktivet, dvs. at den skal være rettet mod personer, "der har et permanent eller midlertidigt særligt behov på grund af utilstrækkelig indkomst i familien eller en fuldstændig eller delvis mangel på uafhængighed", eller "som er i fare for at blive marginaliseret" som f.eks. arbejdsløse.

Endelig skal det bemærkes, at tjenesteydelser, der er udelukket fra servicedirektivets anvendelsesområde, under alle omstændigheder fortsat falder ind under bestemmelserne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, navnlig om fri etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser (artikel 49 og 56 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde). Se også svaret på spørgsmål 226. Anvendelsen af statsstøttere reglerne på denne type foranstaltning er omhandlet i svaret på spørgsmål 52.

237. Hvad dækker begrebet "statsanerkendte velgørende organisationer", jf. servicedirektivets artikel 2, stk. 2, litra j)?

Det skal først og fremmest understreges, at dette begreb er specielt for servicedirektivet, og at fortolkningen af begrebet derfor ikke er direkte baseret på eksisterende begreber i medlemsstaternes nationale ret eller i andre EU-retsakter. Det har da også udelukkende til formål at identificere visse erhvervsdrivende, hvis tjenesteydelser kan udelukkes fra servicedirektivets anvendelsesområde i henhold til artikel 2, stk. 2, litra j), nemlig sociale tjenester i forbindelse med socialt boligbyggeri, børnepasning og støtte til familier og enkeltpersoner, som har permanent eller midlertidigt behov herfor, udført af staten, af tjenesteydere med opdrag fra staten eller af statsanerkendte velgørende organisationer.

I servicedirektivets forstand indebærer begrebet "statsanerkendte velgørende organisationer" således ikke blot, at de pågældende tjenesteydere skal være nonprofitorganisationer, men også at de skal udøve aktiviteter i velgørende øjemed (specifikt anerkendt som sådan af de offentlige myndigheder) til fordel for tredjemand (dvs. ikke deres medlemmer) med behov for hjælp. Det følger bl.a. heraf, at anerkendelsen af en nonprofitorganisation, f.eks. i skattemæssigt øjemed, eller af de udøvede aktiviteter karakter af almen interesse ikke i sig selv er et tilstrækkeligt kriterium for at henføre en organisation under kategorien "statsanerkendte velgørende organisationer". Statens godkendelse er heller ikke et tilstrækkeligt kriterium i sig selv for at henføre organisationen under denne kategori (således at disse aktiviteter dermed udelukkes fra servicedirektivets anvendelsesområde).

I forbindelse med henvisningen til dette begreb i håndbogen i gennemførelse af servicedirektivet²¹⁰ angav Kommissionen følgende eksempler på velgørende organisationer i direktivets forstand: "kirker og kirkelige organisationer, som tjener velgørende og godgørende formål". Hvorvidt den pågældende organisation er verdslig eller religiøs, er dog ikke afgørende for afgrænsningen af, hvilke socialydelser der udelukkes fra servicedirektivets anvendelsesområde. Heraf følger, at de tjenesteydelser, som udføres af en organisation, hvis velgørende karakter er blevet anerkendt af staten, er udelukket fra servicedirektivet i medfør af artikel 2, stk. 2, litra j), uanset om den pågældende organisation er verdslig eller religiøs.

²¹⁰ Håndbog i gennemførelsen af servicedirektivet findes på denne side: http://ec.europa.eu/internal_market/services/docs/services-dir/guides/handbook_da.pdf